

VIII. 72. 73.

4
ELOGIA
PRÆCOCIUM
Quorundam
ERUDITORUM,
Aliorumque

VIRORUM DOCTORUM,

M. Henningi Wittenii

NOVEM DECADIBUS

PHILOSOPHORUM, ORATORUM, POETARUM,
HISTORICORUM & PHILOLOGORUM,
superaddenda,

Quo suam nanciscatur integritatem

Philosophorum præstantissimorum

CENTURIA,

Annexo Indice Virorum,

quorum

Vitas ista exhibet,

Collectore

Georgio Henrico Goetzio, D.

Ecclesie Lubec. Superintendente.

LUBECÆ,

Apud PETRUM BÖCKMANNUM,

Typis SAMUELIS STRUCKII, A. MDCCIX.

VIRIS
Plurimum Reverendis,

&
tam Virtutibus, quam Scientiis
Præcellentibus,

**DN. JOH. ALBERTO
FABRICIO,**

SS. Theol. Doctori, Philosophiæ
Moralis ac Eloquentiæ in Gymnasio
Hamburgensi Professori
Publico,

&
Scholæ Johanneæ Rectori,

Polyhistori celeberrimo,
ac

**DN. M. PAULO CHRIS-
TIANO HILSCHERO,**

SS. Theol. Baccalaureo, Ecclesiæ Palæo-
Dresdensis Pastori, Theologo ac
Philologo clarissimo,

Gratiam & Pacem!

Non alia inductus ratione Vobis, Viri eruditissimi, Elegia hæc consecrare sustineo, quam ut publico hoc Documento Vobis notum faciam, me virtutes vestras ac dotes impense amare ac colere. Ex quo enim tempore Utrumque Vestrum intimius nosse ceppi, abunde satis perspexi, Vos in eo totos esse, ut litterarum decus tueri, ac singulis prodesse queatis. Quod institutum vestrum, omni laude dignum, proluxa oratione in præsentem deprædicare nolo, cum neminem Eruditorum lateat, Volumina illa, quæ abs Te, Fabrici excellentissime, vel recens scripta, vel emendatius edita, vel è tenebris in lucem primum producta fuere, nominis tui famam, varia ac invidenda ferme doctrinâ incredibiliqve diligentia partam, celebriorem indies indiesqve reddere, atqve nobilitare. Ut de Te, Reverende admodum Hilschere, non referam, quanto in pretio egregia tua Schediasmata, plagulis quidem non adeo magna, doctrinâ tamen ac iudicio maxima, ab Eruditis habeantur. Quamvis autem Litterarum Studia, quibus antecellit, me sic facile in vestrum amorem pertraxerint, non tamen aliæ desunt rationes, quibus permotus in Oculis Vos hucusqve gerere consuevi. Eandem enim Patriam mecum agnoscis, Fabrici optime, Lipsiam innuo, cui toties mecum bene precaris, quoties eandem Tibi in memoriam revocas. Amplissima deinde Civitates illæ, nexu sibi junctæ suavissimo, Lubeca scilicet atqve Hamburgum, quæ nos in sinu hætenus foverunt, artissimum amoris vinculum exigunt, atqve jure

): (2

quodam

quodam postulant, ut alter alterum benignis excipiat modis. Ut non commemorem exquisitos illos libros, abs Te publici juris factos, mibiqve dono missos, promptamqve inserviendi voluntatem, non semel mibi haftenus declaratam. Idem de Te quoqve, Hillschere conjunctissime, ipsa conscientia teste, pronuntiare possum. Etenim non solum in Academia Lipsiensi vera mibi Tecum intercessit amicitia, sed in Electorali etiam Dresda, cum ambo sacro praefecti essemus officio, magis magisque confirmata fuit, atqve in hunc usqve diem, locorum licet intervallo vivamus disjuncti, inconcussa stetit, atqve integra, ut Te Amicorum Ocellum nominare haud verear, animoque & amicitia mibi sis ac permaneat longè conjunctissimus. Cum itaqve indoles vestra, Viri Honoratissimi, mibi sit exploratissima, non immeritò Vos Epistola hac publicè compellare, Vestraqve Nomina, per Ora Virorum volitantia, hisce Elogiis, quae nunc conjunctim prodire jubeo, praefigere sum ausus, certa spe frerus, fore, ut institutum meum benevole, ut alias speravistis, accipiatis, mibiqve amorem vestrum illibatum servetis atqve integrum. Complectitur autem haec, quam videtis, Collectio Vitas Praecocium quorundam Eruditorum, aliorumqve Virorum Doctorum, qui seculum superius doctrinâ & virtute illustrarunt. Ubi tamen statim mibi indicandum est, me, cum hisce Elogiis colligendis operam darem, Viri doctissimi, & ad Magna nati, M. Job. Christoph. Wolfii, Lycei Flensburg. Con-Rectoris perquam industrii, exemplo fuisse excitatum, quippe qui Orationem Inauguralem,

guralem, varia doctrina refertam, de Præcocius Eruditis, nuper admodum publicavit, meque in eam induxit sententiam, Eruditorum, in tenerâ atate magna, quæ atatem excedunt, molientium, Memoriam ab ingrata oblivione omni studio esse vindicandam. Quibus deinde adhuc alios, Doctrinarum cultu florentissimos, adjunxi, firmiter ratus, facillimo sic negotio decimam Decadem Philosophorum, Oratorum, Poëtarum, Historicorum ac Philologorum adornari, eandemque Evveadi Decadem Wittenianarum superaddi posse quam commodissimè. Quo vero illis, qui Witteniano Opere destituuntur, compertum esse possit, de quibus Auctoribus in illo actum fuerit, Indicem Scriptorum, à Wittenio laudatorum, huic Decadi ultimæ non sine fructu annectendum esse censui. Num hoc ipso operam & oleum perdiderim, judicent ingenui ac cordati Viri, mihi enim est perswasissimum, haud malè eos rebus suis consulere, quæ Vitas Eruditorum sibi reddunt familiares. Mores enim Lectorû meliores subinde reddi emendatioresque, non sine ratione judico, si, Virorum præclarissimorum Fata & Facta diligenter perpendentes, exiis sibi exemplum sumant, eosque velit, imitentur, vel, si serus fecerint, fugiant & cautius mercari discant. Ut non attingam, ad magis diligentem mortis meditationem, ac rerum, quæ hic sunt, fluxarum & fragilium contemptum eos haud raro excitari, cum relatum legent, Præcoces Eruditos, vix orbi datos, eidem statim fuisse surreptos, hos, repentina morte sublatos, illos, atate ac senio confectos, variis obnoxios infortuniis, interivisse. Ejusmodi autem cogitationes omnium esse optimas ac

saluberrimas, quilibet vere pietatis sensu minimè de-
 stitutus mecum agnoscat libentissimè. Quemadmodum
 verò ex hâc, quam nunc in publicam lucem profero, De-
 cade plurimum utilitatis percipient amœnorum litte-
 rarum Cultores; Ita his ipsis spondeo, atque in me re-
 cipio, me ad alteram Centuriam Philosophorum claris-
 simorum edendam pedem esse promoturum, si modo in-
 stitutum hoc meum Vobis, Amici estimatissimi, indi-
 catum fuerit, satis superque cognitum, atque proba-
 tum. Quo vero accuratam istius, quod molior, negotii
 habeatis notitiam, ad sequentes, quorum Elogia, certis
 Decadibus distincta, prelo parata habeo, nunc oculos ve-
 stros intendite. Decas enim prima Lubecenses sistit
 Philosophos. Jac. Köckertum, Jo. Henr. Meibo-
 mium, Joh. Linovium, Sebastianum Meierum,
 Henricum Bangertum, Herm. Nottelmannum,
 Jo. Polzium, Dan. Lipstorpium, Mart. Lipen-
 nium, Sixtum Christianum Lipenium, Secunda
 Lipsiensis enarrat. Godof. Raspium, Ant. Kir-
 chofium, Jo. Hornschuchium, Joach. Gefenium,
 Georgium Cramerum, Jo. Kühnium, Jo. Itti-
 gium, Christ. Frid. Franckensteinium, Joach.
 Fellerum, Anthon-Guntherum Heshusium.
 Tertia Wittebergenfes tradit: Henricum Velfte-
 nium, Tobiam Tilemannum, Jo. Wanckelium,
 Wilhelmum Nigrinum, Michaëlem Schneide-
 rum, Christianum Trentschium, Balthasarum
 Stolbergium, Martinum Knorrium, quibus duos
 addo Litteratos, quorum alter imbecillitate mentis, alter
 oculorum acie libervit, Johannem puto Rodenbor-
 chium,

chium, & Christophorum Jüngerum. *Quarta*
 Polyhistores & Oratores *complectitur*: Henric.
 Meibomium, *Avum & Nepotem*, Christophorum
 Schraderum, Hermannum Conringium, Jac.
 Thomafium, Henr. Christophorum Janum,
 Melch. Schmidium, Petr. Lagerlöfvium, Frid.
 Bened. Carpzovium, Olaum Rudbeckium,
 Christiernum Alandrum. *Quinta* Viros exhibet,
de diversis Academiis & Scholis præclare meritos.
 Th. Golium, Conradum Bachmannum, Christ.
 Gveintzium, Th. Lansium, Joh. Vegetium,
 Frid. Büttnerum, Joach. Rosenovium, Nicol.
 Benedictum Pascham, Christoph. Behrium,
 Dan. Sarcovium. *Hos Viros, eximia doctrina, & fame*
præstantia conspicuos, prima Centuriæ secundæ
Pars commemorabit. Ad alteram nunc quoque progre-
derer, ni verendum mihi esset, ne protixa hac scriptione
vobis molestiam parerem, & ut residui prius in thea-
trum produci vellent, quam modo nominati in conspe-
dum eruditi orbis venissent. Ex illis autem, quos modo
indicavi, satis superque colligere poteritis, Viri suavissi-
mi, me variæ eruditionis Viros undiq; conquisivisse, atq;
eos doctiorum judicio, memoriaque sempiternæ, desti-
nasse. Ordinem quidem, quem annus æmortalis aliàs
suggerit, certis de causis non observatum fuisse ultro
fateor, Virosque illos, qui in Scholis docuerunt, subinde
huc arcessi atque interseri, dissimulare quidem nolo, ne-
minem tamen propterea mihi dicam scripturum esse
arbitror, qui modo consideraverit, me omnem operam
& studium contulisse tum in Viros, qui vel in una Civi-
rate

tate floruerunt, vel idem saxum volverunt, ac communia tractarunt Studia, tum in Scholarum Doctores, præclarissimè de illis meritos. Quamvis enim optimi hi Viri (quos penè Martyres vocassem) sæpissimè algè vi-
liores putentur, mihi tamen duplici honore videntur esse dignissimi, eo quod Viros Rei Literariæ dare soleant apprimè utiles, ita ut si absque illis esset Eruditorum Cætus magnum ac irreparabile prorsus pateretur detrimentum. Quapropter in ea sum sententia, pios ac solertes ingeniorum formandorum artifices, licet nullis inclaruervint scriptis, inter Ornamenta Virorum esse referendos, Eorumque Memoriam haud immeritò servari diligentissimè. Quod si denique aliis, Dicaculis scilicet ringentibus, Institutum hocce meum leve satis & indignum officio, quod hic Lubecæ sustineo, sacro visum fuerit, illos quidem suo abundare sensu patiari, sciant tamen hi homines, me jam olim Ciceronis sententiam animo meo voluisse, Voluptas, scribentis, percipitur tam ex vilissimis rebus, quam ex pretiosissimis. Sed cum brevis Epistola, non verò Apologia, mihi scribenda sit, & chartæ angustia plura proferre prohibeat, finem hic facio, Vosque extremo compello, Viri clarissimi, ut Virorum Doctissimorum Decadem hanc benignè recipiatis, errores, si quæ in illa commissi fuerint, emendetis, conatus meos Litterarios pro virili vestra promoveatis, ac Goëtzio vestro constanter saveatis. Deus autem Vos, Ecclesiæ & Rei Literariæ Bono, salvos & incolumes servet diutissimè! Valète ex animi sententia, & quò valeatis, diligenter curate! Scrib.
Lubecæ d. XXI. Dec. A. MDCCIIIX.

PEREN-

PERENNATURUM RARÆ
MATURITATIS,
PIETATIS,
&
VIRTUTIS
MONUMENTUM,
ILLUSTRI ET GENEROSISSIMO
DN. GUSTAVO

ab **Helmsfeld** /

LIBERO BARONI in Nyenhusen/
Domino in Hersky/Rosenhoff & Neuschloß &c.
Sæ.Ræ. Mtis. Sciæ. CONSILIARIO, & in Summo
TRIBUNALI Wismariensi ASSESSORI
longè splendidissimo,

^{qui}
HOLMIÆ SVECORUM d. X. Novembr. MDCII. natus,
THORUNII PRUSSORUM d. XXVII. Mart. MDCLXXIV.
denatus,

STETINI POMERANORUM d. XXVII. Augusti currentis,
publicæ Exequiarum sollemnitate,

Magno Magnorum Virorum Fœminarumque comitatu, ad ædem D. Mariæ
tumulandus est,

^{cum}
Invitatione **STUDIOSÆ** in Regio Gymna-
sio CAROLINO Juventutis,
^{erectum}

à
M. MARTINO LIPENIO,

Rectore & Profefs.

P. P. Stetini XXIII. Augusti.

A

non Philosophiæ, Mathematicæ, Theologiæ & cæterarum Disciplinarum mitiorum Apicibus præstitit. Celebratus ita est *Critonius*, & suo quodam jure ultra seculum ita celebratus: Sed nunc ei palma dubia redditur à Beatissimo *Helmfeldio*. Nam is jam à XX. ætatis Anno *Decem Linguarum* peritus fuit, Philosophiæ præcepta hausit, Mathesi præprimis Geodeticam, & Fortificatoriam, quam vocant, tenuit. In Theologiâ puer X. annorum (quod vix credibile poterat videri) & opponendo & interrogando totam Synodum Narvensem fatigavit simul & oblectavit, ut tum omnibus admirationi, & multæ expectationi esse inceperit. Præterea etiam *Græcam* & *Hebræam* linguam ita calluit, ut sanctorum Bibliorum Codicem V. & N. T. in Idiomatico utroque authentico legeret & intelligeret. Sic igitur Natura, quæ tantum olim potuerat in Juvenc. *Stato*, videtur experiri voluisse, quid & quantum etiam in *Sveco* præstare posset.

Jactat se Italia, & superbit in præmaturis suis Ingeniis: sed non minus Svedia quoque allaborat. *Nerva* *Ferns* *Nervæ* F. ut habet *Ulpianus*, anno ætatis XVIII. magna cum laude de Jure respondit: Respondit & noster *Helmfeldius*, cum nondum ætatis annum *Decimum* *Septimum* esset egressus, Disputatione Solenni de *Occupatione* Lugduni Batavorum propositâ, & cum omnium admiratione masculè defensâ.

L. *Crassus* summæ Eloquentiæ vir anno ætatis XIX. pro C. *Carbone*, *Cæsar* pro *Dolabella* uno & vigesimo *Afinius* *Pollio* pro C. *Catone* altero & viciesimo publicè peroravit: Peroravit & noster *Helmfeldius* pro *Barbaris* de eorum *Ratione Status* Binæ *Luculentas* Orationes habens annum ætatis XVI. ægens. Quotusquisque ex dictis non videt, fecundiorum ingenii maturitatem in *Sveco*, GUSTAVO HELMFELDIO fuisse, quam in antiquis illis Oratoribus Romanis fuit? Sic Natura tantum

tum abest, ut senectute effata aut defatigata sit, ut potius talia (quæquam *Rara*), hodiernum quoque producat Juvenum ingenia, quæ olim produxit. Avorum memoriâ *Johannes Picus*, *Mirandula Comes*, *Vigesimo* ætatis anno, Conclusiones Nongentâs in omni scientiarum genere, ex Græcorum, Latinorum, Ebræorum, Chaldæorum, Arabum arcanis decerptas *Roma* disputandas proposuit. *Bononia* ex omnibus scientiis Theoremata, Quæstionibus quinque millibus, centum & nonaginta septem distincta *Jacobus Mazzonius* ætatis *Vicesimo* secundo anno disentienda exhibuit. Et *Paulus Scalichius* eodem ætatis anno, in eadem Urbe mille quingentas & quadraginta Tres Propositiones publicè defendit; *Nicollus* vero, *Heliotus* Anno *MCCCXLVIII*, *Viginti* circiter annos natus, cum summo applausu & stupore *Parisis* disputavit. Quibus omnibus in latiori solo & salo genitio nos ex *Arctico* Orbe opposimus *GUSTAVUM* nostrum *HELMFELDIUM*, qui in omni scientiarum genere istis par, annis minor, singulis superior extitit, ut eum rectiori quodam jure, quam olim *Critonium*, *Ingeniorum Phœnicem*, *Juventutis Sæcicæ Florem* & *Honorem* appellare possimus.

Sed istud vehementer dolendum, & multis lacrymis deplorandum, quod tanta naturæ præstantia non sit perpetua, aut saltem non diuturna. Ut fructus, qui citò ad maturitatem perveniunt, citò vicissim decidunt; Ita & juvenes, qui supra ingenii & ætatis vires Viri fiunt, immaturum suæ maturitatis damnum perferunt. Rectè *Barclajus* in *Satyrice*: Quos ante ætatem *Viros* cernimus, si vel citò *maturi* occidunt, necesse est, vel ut in eam *stultitiam*, quam *infantes* declinarunt, *senes* incurrant. Ob quam jacturam, & periculi metum plerique *Ingeniorum* assimilatores *Præcocia* fastidiunt, *Serentina* laudant. Odi, inquit ille, *Puerum Præcoci Sapientia*, *Quintilianus* quasi vates futurorum, *præcox ingeniorum*

geniorum genus non temere unquam ad frugem pervenire præcinit L. 1. Instit. Orator. e. 3. Hinc etiam alius Paterfamilias dicebat, sibi in juvenilibus Ingeniis, iridem, ut in pomis immaturis placere Acerbitatem. Nam hac demum successu temporis maturefcere, & eò longiss durare. Non adeò ineptè. Nam maturitas tempestivam svavitatem, præcocitas intempestivam putredinem affert. Quod paulatim accrescit, durabilius est: Quod simul & semel ad ακμήν pervenit, etiam simul & semel perit. Hæc hominum judicia: Sed quid de iis sacra scriptura? Τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνος μακροῦς. Egregiè. Qui in exiguo (tempore) perfectus est, explevit tempora longa. Parum enim referre videtur, diu, an brevi quis vivat, dummodo brevi vitæ spatio tantundem Eruditionis & Sapientia acquirat, quantum alter vel trifecularis Nestor longorum annorum decursu sibi acquisivit. Imò si rem justa lance expendas, tanto felicior-maturus juvenis, quam canus senex æstimandus est, quanto ille minores & pauciores labores præ hoc sustinet. Γῆρας τῆμιον ἢ τὸ πολυχρόνιον, ἢ δὲ ἀριθμῶν ἐτῶν μεμετρηται: Senectus venerabilis non est multorum annorum numero: Πολιὰ δὲ ἐστὶ Φρόνησις ἀνθρώπων, καὶ ἡλικία γῆρας βίῃ ἀμβόδηλευτῃ: Sed sapientia est Civitas inter Homines, & vita immaculata est ætas senectutis, ut verè & sincerè Philo, seu quis alius Sapientiæ autor, judicavit. Cum quo & illud coincidit, quod Menander olim dixit:

Ἐχ αἱ τετῆρες ποιῶσω αἱ λευκαὶ Φρονεῖν:
 Ἀλλ' ὁ τρόπος ἐνίων ἐστὶ τῆ Φύσει γῆρων.
 Non cani pili faciunt prudentiam:

Sed ingenium quorundam naturâ senile est.

Quæ omnia ut in Illustri & Generosissimo Dn. GUSTAVO ab Zelmfeld/Libero Barone in Wgenhufen/Domino in

in *Ifersty/Rosenhoff/ & Neuschloß/ &c. S. R. M. Sveciæ*,
 Conſiliario, & *Tribunalis Wiſnarienſis* Alieſſore longè
 ſplendidiffimo vera ſunt, ita pauca adhuc alia de reliquo
 vitæ Curriculo dicemus. Natale ei ſolum *Sveciæ*, & in
 eâ Regis & Regni ſedes *Holmia*. Pater *illuſtris & Gene-
 roſiffimus Heros ac Dominus SIMON GRUNDEL HELM-
 FELD*, S. R. M. *Regnorumque Sveciæ Senator & Campi-
 Mareſchallus, Liber Baro in Uxenhuſen / Dominus in
 Ifersty / Rosenhoff & Neuschloß / &c.* qui ob merita
 bellica ad tantum honoris ſaſtigium euaſit, & tam divini
 Ingeniû *Filium* genuit, ex *Matre Generoſiffimâ*, MAR-
 GARETA, ex familiâ *Truchſellia de Welderswalde*, in
Neudorff oriunda, quæ præcipuæ dignationis in No-
 bilitate *Misnica* familia eſt. Hæc ut valdè gauiſa eſt de
 recens edito filiolo, ita maturè eum lavacro baptiſmali
 initiari curavit, *Sereniſſimâ ac Potentiſſimâ Reginâ ac
 Dominâ*, CHRISTINA manum ſuſceptricem ſuppeditante,
 & nomen GUSTAVI imponente.

Matris autem vices, quod ea maturè obiſſet, &
 filiolum nondum quadrimum reliquiſſet, poſtmodum
 Generoſiſſima & Piſiſſima MARGARETA HEDWIGIS de
 PARR, & in torum, & in curam familiæ aſſumpta, ſup-
 plevit omnium ſollicitiſſimè. Nihil hic mutatum, niſi
 perſona: Animus & affectus in hunc tam bonæ frugis
 filium verè Maternus i. e. intimus & valdè benignus
 manſit. Sic ex generoſo ſtemmate generoſus ſurculus
 prognatus maturè bonæ Indolis, & capaciſſimi ingenii
 fructus dedit. Nam & in pietate, & in puerilis ætatis
 ſtudiis ultra ætatem profecit. Nihil in *Lingvâ Latinâ*,
nihil in Philoſophiâ intactum reliquit. Fundamenta Fidei
 Orthodoxæ ita imbibit, ut etiam puer decennis eum eru-
 ditiffimis Theologiis dubia Theologica communicaverit.

Cum annum ætatis XIII. ingreſſus jam tum *Quinque*
Lingvas calleret, *Thorunium* miſſus eſt, ut ibidem &
 majores in Philoſophiâ progreſſus faceret, & ſimul Lin-
 gvam

gvam Polonicam addiceret, In quorum utroque tantum effecit, ut cum optimis quibusque de principatu contendere posset. Biennio ibi exacto in *Hollandiam* venit, & *Lugduni Batavorum* bis ex memoria peroravit, semel publice disputavit. Academia igneam ingenii vim admirata est, Senatus applausit, juvenus Batava, Germanica, Svedica eidem assurrexit. Eodem plausu in Angliã exceptus est. Præcurrerat Fama in Academiam, Præcurrerat in Aulam. Hinc ubique gratus, ubique acceptus fuit. Et ne quid dubites, vel illud liquidissimum documentum esto; quod in *Regiam istam Societatem*, quæ Londini est, velut novum & idoneum Membrum publicâ autoritate est assumptus. Id quod ego illustre magnæ existimationis argumentum interpretor. Nam quia ista *Societas* Regem habet fundatorem, Ducem Eboracensem, & Principem Palatinum Rupertum membra, imò quia tota ex Magnatibus & personis ex merito constat, non cuivis ad eam, imprimis extero, patet aditus, nisi qui aut magnis meritis clarus, aut singulari rerum Physicarum scientia instructus, aut de quo ampla virtutis & eruditionis opinio est. Ita in *Anglia* honoratus, in *Gallias* excurrit, in quibus aut pari, aut majori existimatione vixit. Non poterant tantæ Ingenij dotes oculi: Undiquaque increbescabant. Hinc Serenissimus & Potentissimus Princeps ac Dominus, Dominus CAROLUS XI. Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; Rex &c. Dominus Clementissimus, etiã motus est, ut eum gratiosissimis literis allexerit & *Assessorem summi Tribunalis Wisariensis* fecerit. Id quod vicissim singulare Regiæ Clementiæ & magnæ de eo conceptæ opinionis argumentum est, *Juvenem novendecim annorum* summo judicum Collegio adaptare, & in ejus humeros, tantam molem transferre, cui ferundæ vix viri longa rerum experientia & Canitie venerabiles pares sunt. Nihilominus tam clementi Vocationi parere æquum judicabat, in simul

simul autem dolebat, se in medio peregrinationum cursu
avocari. Nam *Hispania, Italia, Germania* adhuc fu-
perant iustrandæ. Quod animi desiderium cum etiam
Regiâ indulgentiâ explevisset, anno ætatis XXI. Wisma-
riense *Tribunal* cum Jurium, tum aliarum rerum pere-
grinarum scientia satis instructus, est ingressus, in eoq;
talem se gessit, ut Dn. Collëgarum mutuam favorem &
amorem, sibi velut proprium fecerit, magnumq; sui
desiderium post fata reliquerit.

Magna (fateor) hæctenus dixi : *Magna & Rara* :
Sed si *Pietas in Deum, Reverentia in Parentes & Superiores*, intemerata *Fides* in Jeium suum, & alia hujusce-
modi vivis coloribus depingi possent, longè plura dicen-
da essent. Nam totâ *πληροφωρία* mentis in *Deum*
ferebatur. In divino verbo audiendo attentus, in Sa-
cramento participando devotus, in Mysteriis credendis
modestus erat. A puritate fidei, quam ex parentum ore
hauserat, ne latum quidem unguem vel in ipsis idolo-
manîæ papisticæ locis discescit. Honoratissimum *Dn. Patrem*, & indulgentissimam *Matrem* (nam odiosum
Novercæ nomen hic nullum esto) tam tenero amore &
honore complexus est, ut dubium sit, an ipse pluris Pa-
rentes fecerit, an Parentes eum. Tantæ bonitatis filius
erat, & adeo juvenis tam amplos honores adiit ! Quid
futurum creditis, si diutius superfuisset ? Nonne ma-
gnum *Ornamentum Arctoi Regni* ? Nonne *Decus Swe-
cicæ Gentis*, quæ jam tum erat, longè ornatus futu-
rus erat ? Sed istud Eheu ! in fati non fuit. Nam
nupero Martio *Thorunii* ex ardente febre placidè exspi-
ravit, & ex Polonicis Comitibus, ad quæ *Regis, Patris
& Collegarum* Voluntate ierat, in cœlestia *SS. Trini-
tatis, Angelorum & Beatorum* Comitibus transportatus
est, cum XXII. annos, IV. menses, X. dies in hac
mortalitate explevisset. *Breve Spatium : Magnum Inge-
nium*

zium: Rarum Exemplum, ideoq; dignum, quod eruditus Orbis in æternitatis annales transcribat.

Nostrum est, FILII, ultimos ei honores exhibere, & frequenti ac decenti ordine funus prosequi. Vos verò Juvenes ad HELMFELDIJ monumentum, non secus ac olim Alexander ad Achillis tumulum excitamini, ut non solum ejus laudes celebretis sed & *Virtutem* imitemini. Quod ego Vos moneo, idem suos Batavos monuit Nobilissimus Jctus & Professor *Dn. Doctor van Thien*. Is cum *Præses* solennis istius Disputationis esset, cujus supra meminimus, & ob facundiam atqve peritiam HELMFELDIJ, ne verbulum quidem addere opus haberet, hoc *Exemplum Imitationis* omnibus *Studentis Leidensibus* publicè commendavit, idqve postea in suâ Cathedrâ aliquoties reiteravit. Sic ego habeo præconem Imitationis Jurisconsultum; Vos & me, & multos alios *Helmfeldiana Virtutis* æstimatores habetis. Illustre est trophæum, ad quod vestras cogitationes dirigitis: Landabilis stimulus, quo agitamini. Non decerunt bonis conatibus præmia: Labores sequentur honores, dignitates, iisque defunctis, *Gloriosa & Beata Mors*, quam semper meminisse Christianos decet.

PRÆCOX MATURITAS
VIRI-JUVENIS

CLARISSIMI ATQVE EDECVMATISSIMI

DN. JOH. JACOBI
THURMII,
AUGUST. AA. LL. M. ET SS. THEO-
SOPHIÆ CAND.

A 5

In

In ipſo ætatis flore & ſuſceptæ peregrinationis Literariæ curſu, Anno 1669. d. 7.

Aug. Lugduni Batavorum beatè defuncti;

DELINEATA

à

THEOPHILO SPIZELIO,

MDC LXX.

(Symb. B. ꝑ. ꝑ. Thurmii.)

IN JESU TRIUMPHO!

QUam anteaetæ Ætati haud abs re concedimus exquisitæ miræque fecunditatis laudem, quod JUVENES produxerit summis ingenii viribus conspicuos, ipſique adeo Senibus virtutis pariter ac eruditionis elogio æqviparandos; *Eam huic quoque ævo tribuendam

* *Mirum sanè eſt, quod de Avicenna Sorſanus ejus diſcipulus in Vita hiſt. ſcribit, eum ſcil. puerum admodum, anno ætatis X. tam luculentum ingenii ſpecimen Præceptoribus dediſſe, ut omnibus eſſet miraculo, quippe Alcoranum memoria tenebat, & reliquas diſciplinæ, per ſe nullo uſu Magiſtro, ſed aſſiduo labore & perpetuis vigiliis, & ſumma animi contentione, ante ætatis annum VIII. & IX. didicerat. Sic ipſum Auguſtinum legimus anno æt. XII. & Theoricos & Logicos Ariſtotelis libros optimè intellexiſſe, multorumq; errores monumentis ſcriptis confuſſe.*

dam esse fatebitur, quisquis præcœcem quorundam nostræ ætatis hominum Sapiëntiam consideraverit, ac magistrâ didicerit experientia, Naturam Senectute neutiquam effætam esse & defatigatam, sed pristinâ potius (Summi Illius Rerum Arbitri beneficio) pollere facultate, taliaque hodiernum producere juvenum ingenia. quæ ipsi prudentiæ virtutiqve Virili maximam extorquere soleant admirationem. An non Avorum memoriâ Joannes Picus vigesimo ætatis anno, Conclusiones nongentas in
omni

*fuisset. Præclara etiam sunt, quæ de Origine
adhuc puero narrat Eusebius Lib. VI. Hist.
Eccles. c. 2. Demosthenes annum agens XXV.
Republicam capessere, concionesq; habere cœpit.
Nerva quoque J. C. Nerva F. ut habet Ulpianus,
de jure magna cum laude anno XVIII.
respondit. Anno æt. XIX. L. Crassus C. Car-
bonem; uno & vicesimo Cæsar Dolabellam;
altero & vicesimo Asinius Pollio C. Catonem;
non multò ætate antecedens Calvus Vatinius,
iis orationibus insecuti sunt, quas hodiè cum
admiratione legimus; ait Messala apud Quin-
tilianum de Orat. Dial. Nicolaus Heliorus (ut
tradit Gabr. Naudæus in Panegyri de Antiq.
& Dignit. Scholæ Medicæ Paris. p. 3.) viginti
circiter annos natus, in Aula Navarræa dispu-
tans anno MCCCXLIII. Philosophus, Medicus,
Juris utriusq; prudens, Theologus, Linguarum
peritus, artium omnium tum liberalium tum
mechanicarum sciens, cum summa admira-
tione Academiæ Parisiensis compertus est.*

omni scientiarum genere, ex Græcorum Latinorum, Hebræorum, Chaldæorum, Arabumqve arcanis decerptas Romæ disputandas proposiuit? Et Jacobus Mazzonius de omnibus Scientiis Theoremata, quæstionibus quinque millibus centum & nonaginta septem distincta, Bononiæ ætatis vigesimo secundo exhibuit discutienda? Et Paulus Scalichius eodem ætatis anno, mille quingentas quadraginta tres propositiones in omnibus Scientiis apud eandem Civitatem? An non Quirinus (ut Lib. de Virgiliti Culice & Terentii fabulis refert Petrus Bembus) magno hominum concursu, magnaqve Urbis admiratione, quatuor millibus & quingentis illis à se in Philosophia propositis sententiis, omnium omnis disciplinæ Philosophorum impetus pene puer summa cum gloria sustinuit? An non Jacobus Critonius * Scotus ante vigesimum primum ætatis annum decem Lingvarum, multorum idiomatum, omniumqve disciplinarum adeptus est cognitionem? Quid, quod Hugo Grotius anno

ata-

* *Hic est Critonius ille Scotus (ita Job. Imperialis in Museo Histor. fol. 241.) transacti dudum seculi monstrum, prodigioso nature opificis conatu editum. Hic est totius adhuc Orbis iudicio Phenix habitus ingeniorum. - Quid humanum magis exsuperans captum, quam vigesimo primo ætatis anno decem Lingvarum peritia, nec non Philosophie Mathematica, Theologie mitiorum artium, cæterarumq; omnium disciplinarum apicibus præstitisse: - En sacri celsissime originis impetus, quibus pares nulla temporum memoria, præterquam in Pico Mirandula vix invenias. Nec minus de Jacobo Mazzonio idem Imperialis p. 237. egregia prodidit.*

ætatis decimo quinto insigni Martiani Capellæ opus No-
 tis suis tersum & ab innumeris mendis emaculatum in
 lucem emisit ; & Josephus Scaliger minor annorum
 XVII. Oedipum consecrerit tragediam , in quam tantum
 non omnia ornamenta Poëtica , & verborum delectum
 impenderat. Sic etiam Barclajus admodum juvenis Eu-
 phormionem suum produxit ; Nicolaus Rigaltius anno
 ætatis decimo septimo Funus Parasiticum ; & Salmasti-
 us vigesimo, versionem Stephani de Urbibus , cum no-
 tis ad eum eruditissimis paratam, editioni habuit. Nam
 est (uti præclare Seb. Foxius de Juventute ratiocina-
 tur) par Seni atqve Juveni peritia rerum insit , majus
 est tamen in hoc quam in illo ingenii acumen , quod
 auget prudentiam , quia Senex ut est effeta jam ætate,
 ita ingenio quoqve imbecilli. At ardens est Juventus
 & levi quoqve appetitus impetu rapitur. Inter cetera
 autem præclara Juvenum ingenia , quæ nostris incla-
 ruere temporibus , ipsisqve interdum Senibus eruditi-
 nis palmam fecere dubiam , non minimum locum hæc
 ipsa ætate occupavit Vir-Juvenis gente pariter ac men-
 te præclarissimus JOANNES JACOBUS THURMIUS,
 A. L. M. & SS. Theosophiæ Candidatus, qui tam subtili
 & feraci præditus fuit ingenio , tam rara Virtute orna-
 tus & Eruditione , ut maximis quibusve Viris evaserit
 admirationi ; nisi cujus *Præcocem Maturitatem*, præcox
 cheu ! tristeqve fatum excepit , in ipso quippe ætatis
 flore , ac susceptæ peregrinationis Literariæ cursu
 Lugduni Batavorum morte præmatura extinctus, & Beata
 consecratus Æternitati, Naturæ legem implevit, cum
 vivendo vigesimum ætatis annum vix explevisset. Quan-
 doquidem verò præclara Virtutis etiam Juvenilis exem-
 pla à variis prodita sint atqve consignata , imò ge-
 nerosam imitandi necessitatem nondum adultis ani-
 mis imponere credantur ; igitur JOHANNIS JACO-
 BI THURMI, Sangyinis & Amoris vinculo mihi an-
 te hæc

te hac conjunctissimi, nunc Coelestis Academiae Alumni, prima media & ultima breviter in literas mittere constituti, non quasi inculti sermonis mei munere ab omnimoda eum vindicare velim oblivione, sed ut ea, quae miranda in illo fuerunt justè praedicentur, laudenturque; quae verò imitanda, omnibus sinceræ Virtutis & Eruditionis Cultoribus in ipso ætatis flore etiamnum consiliiis proponantur.

Ac Patria quidem sive Natale solum, quod lachrymulis atque ejularibus suis (qui primus tenellulorum sermunculus) consulavit, est toto Orbè celebratissima & elegantissima nostra AUGUSTA, quæ sicut è sinu suo complures protulit Viros eruditos & celebres, XISTUM BETULEUM, GEORGIUM MYLIUM, JOH. FORSTERUM, GUIL. XYLANDRUM, MARCUM WELSERUM, DAVIDEM HOESCHELIUM, MARQUARDUM FREHERUM, ADOLPHUM OCCONEM, CONRADUM PEUTINGERUM, JACOBUM REILINGUM, THOMAM WEGELINUM, CONRADUM KIRCHERUM, GEORGIUM REMUM, ELIAM EHINGERUM, GEORGIUM ALBERTUM, MARGUM BANZERUM, JOHANNEM MAIERUM aliosque plurimos; ita NOSTER de quo dicere instituimus, JOH. JACOBUS THURMIUS (licet non comparandus forte prioribus, attamen comparabilis, nisi Parcae minime paræ vitæ filium subito abruptissent,) in splendida hæc & Imperiali Civitate vivere id est plorare incœpit anno supra millesimum & sexagesimum quadragesimo nono, tempore admodum felici, & Ecclesiæ pariter ac Reipublicæ nostræ ob restitutam Libertatē ac Religionem exoptatissimo. Patrem illi Natura dedit nomine pariter ac omine egregium, DN. CHRISTIANUM THURMIUM, Virum pietate candore & dexteritate singulari conspicuum, Mercatorem maxime celebratum, nec animi minus quam fortunæ bonis divini præditum benigni-

niguitate ; Matrem verò JACOBINAM, ex MILLE-
 RORUM spectata familia progenitam, Matronam mo-
 ratisimam & devotissimam. Hi felicissimi Conjuges illu-
 stre Pietatis documentum in eo dederunt, quod istas Con-
 jugii sui Primitias statim Divino consecraverint servitio,
 Ecclesiaeque Christianae dicarint emolumento, ad Magnae
 scil. Monice exemplum, quae cum filium suum Augu-
 stinum utero gestaret, nullis auspiciis renovatis cum Reli-
 gioni Christianae ac Divinae gloriae obsequio dedicavit,
 uti id ipsemet testatur, dicens, quod jam tum in utero
 matris agens, Saltem Dei, singularit ; quemadmodum
 & Theodoretum Deo ante conceptum à Matre donatum,
 & Bernardum statim post partum manibus maternis illi
 oblatum fuisse accepimus. Utinam egregia haec Paren-
 tes Christiani premerent vestigia, atque fructus ventris
 sui, etiam antequam in lucem edantur Divinae Majestati
 offerre discerent ! Quamvis enim is quoque in prisca
 Ecclesia Magni Chryostomi elogium sit consecutus,
 quem Mater Anthusa omni conatu à sacro avocare ten-
 tavit studio, nec sine lamentis seculo arctius implicare
 constituit ; absurde tamen constat, Deum nullo non tem-
 pore Sacras filiorum oblationes benigne admisisse, quin-
 imò egregia semper Spiritus S. organa eos evasisse, qui vel
 ante, vel post partum Deo à Parentibus fidelibus sunt con-
 secrati. * Ex hac itaque semente sacra cum primum Thur-
 mius

* Video plerosq; Parentes (ita nuper Insignis Theol.
 D. P. I. Spenerus ad me scribebat) qui Sacris
 studiis liberos suos dicant, ne utiquam hoc facere
 pio zelo, ut nimirum divinum Regnum strenue
 promoveant, & animose hoc agentes, Mundi
 in se & suos odia, quod propemodum necessa-
 rium consequens est, concitent : sed ut incerto

mius noster pullularet, spem quoque segetis in herbâ signifi-
 ca it eximiam, nec postea elusit. Ipso pueritiâ exor-
 dio vegetum, acre, & non minus strenuum emicare coe-
 pit ingenium, ad literas aptum, atque incitatum, divi-
 no quodam impulsu ad sacra rapi, quæque honestiora
 essent, licet eadem difficiliora, sectari, id denique agere
 unicè, quod ageret. Itaque Patris optimus, cum nati-
 vis micare radiis insignem filii sui indolem animadver-
 teret, nulli parebat sumptui, nulli labori, per se, per
 alios puerum instruebat, monitis, atque salutaribus eru-
 diebat præceptis. Hanc filius in se curam & pietatem
 grato agnovit pectore, ac manu testatam esse voluit
 propria, in hunc sensum: *Parentes nullis sumptibus in*

Et quidem honoratori, etiam in seculo statu,
vitam, quam ipsi putant, tranquillam agant,
imò aliquando suis honori & commodo sint.
Ita carnalis est ferè prima intentio, etiam sepe
apud homines alioqui non malos. -- Hæc in-
tentio maturè puerorum animis imprimitur,
destinari eos sacris muneribus, imprimis ante
oculos positis illis, quæ præ cæteris fulgent; atq;
ita primus qui in studium Theologicum amor
conciliatur, in teneris animis, nititur propriis
commodis & honore, quæ intentio postea plera-
que non pessimè alias procedentia miserè cor-
rumpit. Affectus enim ipsos occupat, ut quic-
quid dein in studiis suscipiant, plerumque ante
oculos sit non tam Deo & proximo vera di-
lectione serviendi, quam inter alios emergendi,
suisq; rebus quam fieri queat commodissimè pro-
spiciendi studium.

me sustentando gravati, cum viderent bonam de me spem
 concipi posse. Neque hinc solum, sed clarius alibi & di-
 sertius animi sui gratitudinem optimis declaravit Paren-
 tibus, quorum præclaræ sollicitudini accessit ad omnem
 obedientiam & diligentiam compositus Filii animus,
 ingenium valdè promptum, capax, expeditum, memo-
 ria stupenda firmaque, mens inter puerilia studia minimè
 puerilis, eaque bonitate instructa, ut egregiam Magistris
 suis omnibus de se impresserit expectationem, utque ad-
 mirari magis hunc puerum cœperint, quam docere, &
 observatâ ejus præstantia, miris illum summisque nota-
 verint auguriis. Conspiciebantur indies aliâ exquisiti
 animi dotes, quibus tantam adjunxit laboris assidui con-
 tentionem ac industriam, ut commilitonibus suis exem-
 plum præbuerit diligentia & regulam accuratissimam,
 quanto fervore animus incumbere debeat literis, &
 quanta prorumpere animositate. Quid, quod ex ipso
 adspectu præclara ejus eluxerit indoles, pretiosus item
 Gratiarum labor, amoris illex, & cordium magnes,
 fatisque apparuerit, quantoperè sciti corporis decorem
 pulchrior longè anima exsuperaret. Mores etiam appri-
 mè erant compositi, & svaves, ut facilè omnes in sui
 amorem pelliceret, tantusque in ore lepor, in alloquio
 svavitas, atque in tota morum forma delicia, ut nemo
 Thurmium etiânum puerum cerneret, qui tenero quo-
 dam benignitatis cultu blandientem illam pubertatem
 non prosequeretur. Et ita inter pueros excellebat, quâ
 aliquando inter Viros excelluisset, ni SS. Numinis nutu
 Cœlestis excellentiæ culmen jam attigisset. Ingeniosos
 condiscipulos diligentia vincebat, & ingenio diligentes,
 ac natu majores, quique priores Ludum literarum fre-
 quenterant, longo post se reliquerat intervallo. Proxi-
 mis pueritiæ annis acriores ei faces addebant optimi Præ-
 ceptores, quibus Parens charum hoc pectus pietate, arti-
 bus & disciplinis hinc tradidit imbuendum, quibusque

B

tam

tam acceptus fuit quam acceptissimus, literis pariter ac moribus apprime commendatus. Nec minus stupenda ingenii felicitate præditus, in Scholâ hæc Patria, (quam tunc regebat, ut & adhuc Vir Rev. & Præclarissimus DN. M. MATTHIAS WILHELMUS, de Re nostra Scholastica longè meritisimus,) jactis solidæ pietatis fundamentis, primo artem addidit Grammaticam, & Linguas Latinam & Græcam, atque utramque sub Clarissimis Ludi nostri moderatoribus DN. M. JOH. CROPHIO, nunc Collegii Evangelico-Aug. Ephoro dignissimo, & DN. M. NARCISSO RAUNERO tanta excoluit felicitate, ac si ex ipso Latio & Græcia ortum suum traxisset, Auctores optimè intellexit & explicavit, & quæ intricata etiam ac abscondita, egregiè est assecutus, quin imò similem Authorum elegantiam calamo studiosissimè expressit, & optimi pictoris instar imaginem con fecit elegantissimam, in qua nihil desiderari poruit, nisi locus, Roma aut Latium. Quoties solenni conspectui, publice Auditorio sistebantur divitiæ adolescentis literariæ, & eloquentia uberrima, tersa, fructuosa; Quoties in Gymnasio pariter ac Collegio nostro B. DN. JOH. STEUDNERI auspiciis, Thurmius non solum Orator prodiit, verum etiam Poëta, in verbis non minus elegans, quam circumspèctus, in connexionibus accuratus, in elocutione & actione gravis, vividus & verè admirabilis. Hinc factum est, ut intra paucos annos humaniorum literarum sacræ defunctus, dignus censeretur, vix quatuordecim annos natus, qui ad publicam Academiæ lucem promoveretur, ad eamque ex umbra transfret Scholasticâ. LIPSIAM itaque illud omnigenæ Eruditionis Sacrarium, tum optimi Parentis nutu, tum Fautorum & Amicorum consilio, tum meo etiam svasu elegit, ac ita accessit, ut comitem adduceret animum discendi cupidum, quem Pietas & verecundia juvenilis tam egregiè gubernarunt, ne inde à Libertate Academicâ,

mica, hinc à præsumptione & arrogancia abductus, ad avia diverteret. Quin imò eâ lege Lipsiam (depositis licet pueritiæ tyrociniis,) adiit, ut nuntium repudii neutiquam mitteret studiis humanioribus, Lingvisqve quâ palliata sive Græcâ, quâ togatâ, sive Latinâ, quibus duabus cardinalibus Lingvis in Cruce Domini sanctificatis, adjecit tertiæ Lingvæ, scil. Hebrææ studium, illius quidem ductu, cujus fidei & Benevolentia literis meis sollicitè erat commendatus, VIRI Admodum Rev. Amplissimi & Excellentissimi DN. L. JOH. BENEDICTI CARPZOVII, S. Lingv. P. P. celeberrimi, & Ecclesiastice Lipsienfis vigilantissimi. A quo Insigni & ad summa quæque nato Viro non hospitio solum benignè exceptus, verum omnigenæ eruditionis suppellex est ornatus, egregio item Magni & incomparabilis Theologi D. MARTINI GEIERI, Summi Sacrorum Lipsienfium (tum temporis) Antistitis favore sublevatus, quo lampada præferente, Carpzoquioque institutore tantos in Sacra cum primis Philologia fecit progressus, eaque jecit harum Literarum fundamenta, ut sine punctis Biblia legeret Hebraica, & ad ipsa tandem Rabbinorum accederet penetralia. Avorum memoria, qui utramque Lingvam didicisset, nã ille doctissimus ab omnibus esse habitus; Noster verò ultra aspirabat, nec sufficere Viro eleganti, futuroque Theologo credebat Romanæ Græcæque eruditionis Thesuros, nî Sacrosancti etiam eloqvii copias sibi compararet. Mox ad Artium studia & Philosophiam animum applicuit. non barbavam illam atque horridam, sed ingenuam atque liberalem, quæ ex Aristotelis limpidissimis hauritur fontibus, Doctoribus usus quâ publicè quâ privatim excellentissimis & celeberrimis, D. JOH. ADAMO SCHERZERO, D. FRIDERICO RAPPOLTO, CHRISTIANO FRIDERICO FRANCKENSTEINIO, JACOBO THOMASIO, & L. VALENTINO ALBERTI, splendidissimis Academiae

Lipſienſis Luminibus, Orbisqve Saxonici pariter ac Lite-
 rati univerſi ornamentis, qvorum ſollicita cura ſic ſacra
 fecit Philoſophiæ, ut expectatione citius ad utramqve
 lauream, vix tribus luſtris major, aſpiraverit. Tum
 verò magis magisqve privatim docendo pariter ac pu-
 blicè diſputando emerſit feliciffimum Thurmii ingenium,
 & qvæ aliunde haurire ſolent cæteri, ipſi ſua ſponte in-
 ciderunt. Subito ad omnia rapiabatur, variæ erudi-
 tionis abundabat copiâ, & Philoſophorum argutias ita
 comprehendebat, ut ad cuncta admitti poſſe videretur.
 Fuit ſic ſedulus in ratiociniis, ut exquiſiti Philoſophi
 nomen tandem meruerit, rebus apprimè intentus, non
 factionibus addictus aut contentionibus, placidaqve
 mente & doctriâ philoſophabatur, qvinimò Metaphy-
 ſicæ, catholicæ illius primæqve Philoſophiæ exquiſitâ
 cognitione inſtructus, excitatiſſimo ſuo ingenio Natu-
 ralem ferè totam eſt perſcrutatus, ſibiqve tam elegan-
 ter imprefit, ut Naturæ propemodum univerſæ in mente
 ſua veriſſimam gereret imaginem, qvæ de teſtantur varia
 ab eo Lipſiæ edita documenta publica, & exercitia non
 trivialia aut cruda, ſed elaborata docta, ſubtilia, *
 qvæqve facilè evincunt, cum accuratiſſimi Philoſophiæ
 ſtudio

* *Primam in Acad. Lipſienſi Diſputationem de Ani-
 ma Rationali ſub Preſidio Viri Excell. & Celeb.
 D. Jacobi Thomæſii habuit Anno 1665. Secundam,
 de Diſtinctione Potentiarum Animæ Rationalis, In-
 tellectus & Voluntatis, & ab anima & inter ſe,
 ipſe Thurmius Preſes & Author 1666. cenſurâ
 publicâ expoſuit; Tertiam, ſeu Hiſtorico-Phi-
 loſophicam Diſſertationem de Modo proponendi
 Philoſophiam Gentilium Poetarum per fabulas,
 iidem Preſes, anno eod. Quartam & quintam*
 pro

studio non leviter tinctum, sed penitus imbutum fuisse. Et ne quid omitteret, Arti quoque incubuit Historiæ, ac Venerandam Antiquitatem cum summa evolvit attentione. Nec sola Librorum nomina cognoscere, aut bibliopola potius quam studiosi munus obire, non indices tantum volutare constituit, sed cum scriptorem arripuisset, non ante dimittebat, quam attentè atque integrè perlegisset, & quæcumque in capedunculas literarii sui thesauri referenda judicaret, eâ scitè sive citasset, sive descripsisset, quâ ratione multa volumina, presso non suspensò vestigio percurrit, atque sedulò perlustravit. Carus ante Scriptores alios Seneca ipsi erat, hunc in ulnis gerebat, in sinu fovebat, ejusque, propter summam sententiarum copiam & gravitatem lectione mirificè capiebatur. Sed est aliud præterea quippiam, quo maximè adjutus, & difficultates omnes oppositas facile superavit, & palmam doctrinæ solidæ celeriter est consecutus; ORDO scilicet, & certa instituendorum studiorum ratio. Quod cum leve quiddam & exiguum prima fronte appareat, est tamen ejusmodi, ut omnis propemodum studiorum fructus ex eo uno pendere videatur. Ut enim absque acus nauticæ præsidio longinquam navigationem suscipere, nihil aliud est, quam ad certissimum naufragium properare; sic qui ordine ac methodo destituti, vassissimum illum artium & disciplinarum

B 3

pro loco in Inchyta Fac, Philosophicâ obtinendo de Differentiis Animæ Rationalis & Sensitivæ an. 1667. & 1668. eruditorum subjecit examini. Sextam deniq; de Apibus exercitationem Historico-Zoologicam eod. an. 1668. publicè proposuit, inq; omnibus ac singulis miram ac singularem Rerum Philosophicarum prodidit cognitionem.

plinarum Oceanum ingrediuntur, ii nunquam sperare debent, se ad delideratum Sapientiae portum navem esse appulsiuros, Ordinem itaque ordinatum hoc amavit ingenium, magnosque in litteris progressus fecit ex eo, quod studia sua non temere & fortuito tractaverit, sed certa disposuerit ratione, nec desultoria quaedam levitate per prolixum disciplinarum omnium campum decurrere voluerit, Solidior etiam Philosophiae practicae cognitio intravit Thurmii animum, cum ad notandos hominum mores digitum intenderet, illiusque praecpta, vitam pariter ac conversatione laudabili exprimeret. Sic itaque totius Philosophiae exquisitam adeptus est notitiam, & Praeceptores Discipulum hunc suum dignissimum judicarunt, ad addicendam facultatem quam elegerat, & cui a Parentibus optimis ab incunabilis erat consecratus. Tandem igitur se totum ad Theosophiam composuit, omni virium nisu, & omni animi contentione ad Sacrum conversus est studium, idque a seria ad Deum Conversione, & Fidei ac Pietatis solidae exercitio felicissimè est auspiciatus. Hoc etenim futuro Theologo valde necessarium reputabat, imò amplius aliquid ab excellentissimae illius Doctrinae Studioso requiri sciebat, quam ab aliorum literarum cultoribus; Majori scilicet imbutum esse debere PIETATE eum, qui Dei & Religionis causam, non sine fructu & emolumento aliquando agere constituerit; ne de Dei natura, ceterisque Fidei Christianae capitibus doctè solum disserat, sed Illius quoque observet voluntatem, vitam hanc inter preces, meditationes & lectiones Sacras consumat, id omni tempore agens quod vellet novissimè, omnia dicta factaque sua ad DEI gloriam & Ecclesiae referat incrementum. Nec ignorabat pia Thurmii anima, SS. Theosophiae candidatum impigrum esse debere sui ipsius Superiorem, Divinoque ardere amore, quo efficiat, ut & alii dulcibus flammis & syavi hoc charitatis Coelestis incendio inardescant.

descant. Ea propter nihil prius habuit noster, quam plurima Fidei sanæ dare documenta, indolem præclarā, egregiosque Spiritus Supremo Rerum Moderatori emancipare, sedulam autognosciæ studio navare operam, arcanos cordis sui recessus coram SS. Numine quotidie aperire, riteque pœnitendo DELUM accedere, ac Naturæ documenta secutus, quæ humani cordis, in Pyramidis speciem conformati basin ad sublimia convertit, plerasque cogitationes & affectus in cælo reponere. Quinimò animum ad res humanas obfirmare cœperat, minus sentire de Mundo, animadvertere carnis imposturas, totumque se Divinæ permittere providentiæ, cum vœtu destinatoque consilio. Deum sequendi per omnia, quidquid tandem evenerit. FIAT VOLUNTAS DOMINI! hæc Christianam resignationem verè spirantia verba in ore habebat frequentissimè, & consignato à se peractæ vitæ curriculo præscribebat. PIETATE igitur tanta (arte illa artium, & scientia scientiarum, quæque certam habet æternæ vitæ promissionem, & sine quâ fatius fuerit nunquam vixisse, ne dum Theologiæ operam dedisse,) præditus Thurmius noster, incredibiles brevi spatio in Sacro studio fecit progressus, neque id à praxi, sive exercitiis exorsus est Concionatoriis, sed Dogmaticæ primum, dein Exegeticæ Theologiæ fundamenta optimè posuit. Et ad priorem quidem (totam ferè in Disputatione positam, ad dogmatum Ecclesiasticorum veritatem adversus heterodoxos adstruendam,) maxima sibi adjumenta ex sana comparaverat Philosophia; ad posteriorem verò sive Exegeticam, egregia adminicula Sermonis Hebraici Græciqve non vulgaris peritia contulerat, quibus præsidis munitus, in intimos & abditissimos quosque S. Theologiæ recessus, & Divinorum Voluminum sensus facillè penetravit, præsertim cum insignem eruditæ conversationis palæstram nactus esset in ædibus Viri de Ecclesia Orthodoxa meritissimi

ac famigeratissimi , D. D. JOH. ADAMI SCHERZERI, qui intimo Thurmium amore affectuque prosequeretur. Sed etiam Vir Plur. Rev. & Amplissimus , Dominus L. SIMON LÖFFLERUS , Chori Lipsiaci fulgentissima gemma , in suam illum admirerat familiaritatem , quâ nescio an quicquam vel Ipsi vel mihi quondam contigerit felicius ; in Illo etenim Viro , velut in quodam fasciculo , Pietas eruditio , candor , omnigenaque Virtutis copia comprehenditur. Quid , quod & cæterorum SS. Theologia in Academia & Ecclesia Lipsiensi Doctorum , utpote Magnifici D. HIERONYMI KRONMAYERI, Præceptoris mei æternum colendi , D. JOH. UDALRICI MAYERI , Pastoris Thomani vigilantissimi , D. G. CHR. BOSII , L. THOMÆ STEGERI aliorumque oculos in se converterit , qui quoties diligentissimum & ardentissimum hunc Juvenem viderint , faustissimo omine ejus ingenium exornarunt. Non poterat itaque non molestè illi accidere discessus ab Academia tam splendida , à complexu tot insignium & celeberrimorum Viro- rum , & quod caput est Doctorum fidelissimorum , discessit tamen , & variis laboribus Academicis absolutis , ad revivendam Patriam , charosque exosculandos Parentes se totum composuit. Quam læta fuit AUGUSTA nostra ? quam hilares Parentes ? quam excitata ad gaudium tota Civitas Evangelica ? Exceperunt illum omnes amore summo , & Thurmius se ita statim exhibuit , ut omnium in se converterit admirationem. Apportavit enim secum instructissimum pectus & expolitum , mores pulcherrimos , os eloquens , prudens , eruditum , quæ omnia ditissime instar illius Gregorii Thaumaturgi in Patria utilitatem acquisiverat. Nam iste Gregorius Tertii Seculi venerandus Ecclesiæ Pater , quum in Juventute sua (Nysseno teste) apud Magistrum Origenem iusto tempore in disciplinis perseverasset , multis detinentibus eum in solo peregrino , rogantibusque ut apud ipsos maneret , Gregorius

gorius reliquis omnibus eam terram præferendam ratus, quæ ipsum in lucem ediderat, in Patriam denuò est reversus, varias Sapientiæ & Scientiæ divitias, quas tanquam mercator quidam apud exteros comparaverat, in vehens atque importans. Pari modo Thurmius ingenio ad suos rediit instructissimo, mirandus Patriæ suæ filius, & qui aliquando insigne ejus fieri debuisset decus & ornamentum. Post reditum aliquantulum hîc permansit, & Sacro quodam Sermone, in Templo nostro primario habito, omnium provocavit admirationem, tum varia nobiscum colloquia miscuit literaria, & legendo totum diem consumsit. At cum neququam ignoraret eximia Lipsiæ suæ bona, eam denuò revîsere constituit, telam Theologicam strenuè continuaturus, & novo quodam specimine in clyto Philosophorum Ordini sese commendaturus. Mox sibi deesse deprehendit quarundam adhuc linguarum, Belgicæ cum primis & Anglicæ cognitionem, quas ut disceret eò rectius de fructuosa quadam ad Belgas & Anglos cogitavit peregrinatione; tandemque Lipsiæ suæ supremum VALE dicens, Wittebergam se contulit, Magnorum & celeberrimorum Virorum D. ABRAHAMI CALOVII & D. ÆGIDII STRAUCHII fama allectus, qui nobilissimæ huic Academiæ splendorem hodiè conciliant atque tuentur. Abhinc Magdeburgum abiit, de statu ejus loci Ecclesiastico intimius cognoscendo sollicitus, simul ut scientiam augetet Helmstädiensem accessit Academiæ, exceptusque est Amplissimi D. HERMANNI CONRINGII hospicio. Hinc Arcem Wolfenbüttelensem profectus fuit, & incomparabilem illam ac vere AUGUSTAM intravit Bibliothecam. Inde peregrinatione suscepta nobilissimas inferioris Saxonix Civitates visit, & quicquid notatu dignum, attentis observavit oculis, nec minus eximios quosque Viros, Brunswigæ D. BUCHOLZERUM, Hanoveræ D. GISENIUM, Zellæ D. HILDEBRANDUM, Lunæburgi L. SCHWEN-

SCHWENKIUM, alibi alios studiosè compellavit, & quæcum iis erudita habuit colloquia indefessa manu consignavit. Hic scilicet fructus omnis bonæ est peregrinationis; quid enim refert vidisse montes, eorumque cum vallibus juga? quid fluvios eorumque fontes? quid Urbium tures & Magnatum palatia, hæc & hujusmodi vel feris innotescunt. At mores Hominum introspicere, Ecclesiæ & Reipublice formam examinare, Gentis indolem cognoscere, Magnorum & Celeberrimorum Virorum pleniorē acquirere notitiā, & favorem sibi conciliare, unde doctior & prudentior domum redeas, hoc demum est Sapientis fructuosi, & talis prorsus, qualem describit in ULYSSE fons ingeniorum Homerus. Quid, quod ipse sapientissimus Juvenis in literis ad Parentes memorialibus, Lipsiæ post se relicti, & non nisi mors (ut inscriptio sonat) ejus reditum interverterit, recludendis, disertè testatus sit, se non illaudatâ quâdam animi levitate aut vana curiositate agitatū, sed paulò solidioris scientiæ Theologicæ amore & studio captum istam suscepisse peregrinationem; tum ut prudentiam acueret Christianam, & linguas quasdam exoticas (Anglicam præsertim) addisceret, Viris in Ecclesia & Rep. literaria primariis innotesceret, quæque scitu notatuque digna passim occurrerent, sollicitè observaret, * quem etiam in finem peculiare adornavit Diarium, itinerariis (ut Ipse scri-

* Sed & alibi B. Thurmius susceptæ peregrinationis fructum exposuit: *Ea maximè (scribit in Præfat. dissert. de Ratione Bestiarum) sunt nunc peragenda, quorum causa peregrinationem instituimus, & quæ domi agere non licet, Colloquia puto cum Viris Doctis, eo, quo commoraris loco miscenda, Thesauri Bibliothecarum scrutandi; Naturæ*

scribentibus) observationibus destinatum, eidemque devoti Spiritus solidæque pietatis plenam precationem præfixit, non hoc solum loco commemorandam, sed passim jure meritoque decantandam, Juventuti peregrinanti apprimè commendandam, imò nulli deinceps dandam oblivioni, est autem talis:

J E S U !

TE Peregrinationum mearum Duce[m] Directorem atq[ue] sospitatore[m] invoco. Fac, ut quas in eo peregrinationes non sint infructuose, sed ut talia reperiam, quæ suo aliquando tempore in salutem proximi, in usum veræ Ecclesie impendere possim. Obsirma animum meum in sincero tui amore, ut omnia mihi sordeant, quæ Tibi, ut nullius rei me cupido invadat, per cujus possessionem ex tuis me amplexibus ejiciam. Voluptatum cum occasionem nactus fuero, fac ut earum contempler faciem, non quâ veniunt, sed qua abeunt, (Esa. XXXIII, 15.) obduc oculis meis nebulam ne videant vanitatem, obdura aures meas, ne per eas blandum animæ meæ irrepat exitium, tene pedes meos ne faciles sint ad currendum in viis vanitatum, ne abducant in præcipitia, rege dexteram meam, ne vel ad poma vetita, vel ad perniciem proximi-

Naturæ & Artis miracula non ubivis obviam consideranda. Quæ post has ad secessum dantur horæ, aliquando vix singulis, quæ observari merentur, annotandis sufficiunt.

proximi extendatur, da mihi in quacunq; societate cor saxeum, atq; molle; Saxeum quod non persensit scandalos voluptatum insultus; molle tamen, atq; flexile, quod ubi res tulerit miserum sublevare, & meliorem sibi formam induere percipiat. Largire mihi Spiritum Humilitatis, quo suffocetur crescens ob dona tua Superbia; largire mihi spiritum castitatis, quo juvenilis precipitantia coerceatur, & quævis pellatur impuritas, largire spiritum mediocris diligentiae, quo salutaribus doctrinis cultior, evadat intellectus meus; spiritum sanctæ Prudentiæ, ad cujus regulas omnes actiones meæ expediantur, præsta, sin id Tibi gloriosum, mihiq; reverà bonum fuerit, corpori Sanitatem, serva me absente Parentes, Præceptores, Fratres, Sorores, Agnatos, Amicos; Benedictione Tua fecundos redde Parentis labores, quas dedisti benignè facultates serva, & sin bonum fuerit amplifica, sin autem pœnis nostra scelera afficere volueris, quid Tuæ misericordiæ, non quid delictorum nostrorum gravitati conveniat cogita, prosperas redde quæso vias meas, dissipa pericula, Bonorum mihi Virorum favorem apud externos arcana Tuâ dilectione concilia, quorum conversatione vel doctior, vel melior fieri possim. Verbo, adesto Bone JESU mihi bonitate Tuâ semper & ubiq;, sic credo atq; confido, Tu ut fides mea fortis sit, facies, Amen.

Tam fervidæ igitur Orationis clypeo munitus Turmus noster, tamqve fido & benigno Achate, Salvatore JESU

JESU beatus, inchoati itineris cursum feliciter continua-
 vit, & post emensa viarum spatia Hamburgum salvus per-
 venit & incolumis, ubi nihil ei prius, quam ne in-
 dignus amicitia Virorum celeberrimorum ibi degen-
 tium videretur, cum primis D. ESDRÆ EZARDI, Viri
 (ut noster scripsit in Diario) in literis Hebraicis ac
 Rabbincis versatissimi, & ubi in Sanctæ Lingvæ studio-
 sum inciderit, ad informandum æque ut inferiendum
 promptissimi; Hunc spectatissimi Domini HENNINGI
 LOCHAWII consilio sæpe se convenisse commemoravit,
 saluberrimam Gentis Judaicæ Conversionem meditantem,
 cujus spem ex plurimis Scripturæ locis conceperit, duo-
 que ad hunc scopum consequendum media commenda-
 verit; Informationem scil. Convertendorum, & Con-
 verforum sustentationem; Informationem verò non
 scriptam, quam Judæi plerumque aspernentur, sed ora-
 lem, per quam eorum convincantur, eamque gratis à se
 hætenus suisque discipulis factam fuisse, quinimò ipsam
 sustentationem certis pecuniæ summis, huic rei à Bonis
 Viris destinatis promovisse, quibus conversi noviter Ju-
 dæi optimè fruuntur. Egerrimè Thurmium à præcla-
 rissimi hujus Viri complexu discessisse existimo, disces-
 sit tamen, & perlustrata Lubecâ Rostochium adiit, ibique
 Insignitum Virorum, D. AUGUSTI VARENI & D.
 HENRICI MÜLLERI piâ & eruditâ conversatione est
 recreatus. Inde Kilonium profectus, egregios novi
 hujus Parnassi Germanici Doctores consalutavit, aliaque
 amœnitate & celebritate commendata loca, Slesvigam
 Bremanique lustravit. Hinc præcipiti æstate anni su-
 perioris iter instituit in illam Terrarum hodiè felicissi-
 mam, BELGIUM confœderatum. Groningæ & Fra-
 neqværæ lubens conspexit Viros fama pridem cognitos,
 plurimos cum iis de rebus variis miscuit sermones, in-
 que Orbis totius tandem se contulit compendium, Am-
 stelodamum intelligo, ubi multos reperit, ut integros
 hone

honestosque, ita præstantis eruditionis Viros, sed nullius ei gratior compellatio fuit quam J. A. COMENII. Senis fermè septuagenarii, ast nimii visionum ac revelationum recentiorum admiratoris. Nec minus ipsam Judæorum noster ibi ingressus est Synagogam, & cum Ebræo quodam acrem cum de SS. Trinitatis mysterio, tum de Templi Secundi gloria habuit disputationem. * Observatis porrò variis Amstelodamsium moribus ac genis, magnificis item Nosocomiis, Orphanotrophæis, aliisque ex Mercaturâ-Principum palatiis, LUGDUNUM BATAVORUM peregrinationis longæ terminum constituit ac portum. Ast cheu! si humana respicias, quam infelicem! quam luctuosum optimis parentibus! quanto naufragio illud *Caput Bonæ Spei*, jucundæ appellationis suco illudens, calamitosum evasit ac *Periculosum*. Jam pridem de edendo Lugduni aliquo laborum studiorumque fructu (erudito nimirum de Ratione Brutorum meletemate) apud animum suum cogitare occæperat, verum ipsam ibidem

* *Illam negabat recutitus ex Adventu Messie æstimandam, sed ampliorem duntaxat fuisse Gloriam humanam, siquidem Templum alterum à Gentibus magis sit honoratum quam primum, impunè ab Ethnicis spoliatum ac profanatum. Verum valdè appositè Thurmius; Id Templum pro gloriosiori habendum esse respondit, in quo plenior SS. Numinis extiterit gloria, eam verò in Templo priori (ipsissima Thurmiani Diarii verba adscribo) propter Urim & Tumim, Revelationum item perfectionem & frequentiam fuisse; Majorem itaque gloriam in Templo secundo nullam esse potuisse, nisi quæ ex voce & præsentia ipsius Filii Dei, seu Messie manifestatione comparauerit.*

ibidem Animam (licet haud invitus, ac Divinae jam olim resignatus voluntati) emittere debuit. Sed antambulone usus fuit Deus, morbo admodum gravi, febre scilicet maligna, saltem habente aliquid de maligno, proximam cordis causantem anxietatem, cum notabili virium defectu, qui omnem spem restitutionis suffocavit. Non defuit tamen JACOBO agonistae solatio suo optimus Salvator, sed gratiae suae amorisque favonio suavissimo illum recreavit, eo praesertim tempore, quo (manu medica nequaquam succurrente) morbus non tantum non minui, sed magis magisque exasperari coeperat, & quo post luculentam Religionis fideique suae professionem, JESU CHRISTI sacratissima Communionem gavissus fuerat. Donec tandem ille sempiternae Theosophiae candidatus, in precibus fundendis plurimus, nec paucior ac parcius in solatiis conatendis, (quae arrectis auribus, erectoque in Deum animo ex ore Ministri orthodoxi exceperat,) in Coelestem Academiam commigravit, & vitam hanc calamitatum montibus expositam, cum meliori & molliori commutavit, octavo à decubitu die, septimo Augusti, A. Æ. C. post millesimum & sexcentiesimum sexagesimo nono, vix vicenario major.

Atque sic flos ille Eruditae Juventutis, quo singuli delectabamur, ante maturitatis fructus emarcuit, spes nostrae ac vota de Thurmio concepta concenterunt. Parentum optimorum, Bonorumque omnium deliciae Lugduni Batavorum in D. Petri Templo jacent exanimatae. Ingenium praecclarissimum Orbi Erudito, Ecclesiae decus futurum; Familiae ornamentum incomparabile est surreptum. O quam luteos Fortuna, vertice aurea, habet pedes, testes mortalitatis! Quam acerbum mellea in speciem apidis tandem figit aculeum! Verum ab hac querela ad plausum defuncti Manibus dandum me revocat communis vitae, & serè catholicae Ecclesiae
Evan-

Evangelico - Catholica calamitas. Plausum inquam Thurmio flagitant fluctus illi atroces & undæ immanes, quæ Navem Christi passim circumdederunt, innumerorum item malorum procellæ, quibus undique sumus expositi. O te felicem Thurm! beatissime! ô terque quaterque beatum! quod ex ista miseriarum valle divina benignitate evocatus sis ad beata Paradisi viridaria! ô exitum Theosopho, & à teneris Numini consecrato homine dignissimum! *Et cur quæso non gaudet* (quæ Ipsi Thurmii ad Reverendiss. D. D. GEIERUM verba quondam fuere consolatoria) *quod ex hocce servitio evaserit, libertatisque pileo ornatus, sublimiori risu vincula ista, quibus omnes adstricti sumus, eludat. Quis hisce perpensis defunctum nostrum non beatissimum predicat? excelsit sed tanta pericula evasit. - Quantam sibi invidia molem Bone DEUS, quantam calumniarum pissimus Furvenis sibi attraxisset, quæ eo magis illi timenda erant, quo & ingenio erat excelsiore, & animo à corpore alieno, eo scilicet seculo, quo vitia premiis exornantur, & virtus spreta jacet, parumque abest, quin planè pedibus conculceretur. Invidia quidem onus ab iis sibi attraxisset, quorum ad majores aliorum virtutes oculi lippitudine suffunduntur, & qui secundi gradus patientes esse non possunt. Calumniarum vero ab iis quibus turpe est sine turpitudine vivere. Sine Invidia tam excellens ingenium, tanta pietate instructus animus, in humano consortio vix florere potuisset, destrui id multi cupissent. Quis hisce defuncti Thurmii verbis ritè perceptis illum non predicaree felicissimum? Salve itaque beata anima jam Cœlitum Choro inserta! Salve supremæ AUGUSTISSMÆque Patriæ decus, & Cœlestis Academiae ornamentum, & quanquam coram non adsis, quicquid tamen in Te amavimus, aut mirati sumus manet, mansurumque est in Fautorum tuorum animis*
 & Temporum ÆTERNITATE,

MEMO-

MEMORIA
CLARISSIMI VIRI,
ELIÆ SCHEDII,
CADA - BOHEMI,

P. L. C. & Juris Candidati, magno Bonorum omnium dolore placidè à vita decedentis

ANNO M DC XLI.

Quam sempiternam inter mortales, & apud posteros esse jubent tot lucubrationes, eruditio & virtus, conscripta

^a
STEPHANO HANE;
Templi Cathedralis, quod est Gustrovii,
Ecclesiae.

Non solum ex sacris divinarum literarum pandectis novimus grata perhibendos memoria esse eos, quorum in Rep. provehenda, inque Scholis, & literis politioribus conservandis, pium exitit propositum, & illustris diligentia: sed etiam illud ipsum multi ex Philosophis Ethnicis naturae docti, & rectae rationis dictamine agnoverunt, & in scriptis suis passim expresserunt. Horum numero jure merito accensemus praestantissimum & clarissimum DN. ELIAM SCHEDIUM, qui in eà jam erat cogitatione, ablo-

absoluto studiorum curriculo , ut publicis rebus gerendis cum laudis emolumento interesset ; sed heu ! in ipsa ætatis suæ flore flos ipse amantissimus & nobilissimus, quique fragrantissimum plenis jam calathis de se odorem in orbe & ordine literario spargere cœperat, emarcuit, transiit, disparuit. Quod si igitur humanitatis est, gravem, acerbumque casum miserari, & præpostera nimisque properata mortalitatis vicem dolere : certè pietatis erit, hunc Virum Juvenem lugere, & fideli, perpetuâque voce eximia ingenii & doctrinæ monumenta celebrare, cujus in omni virtute perfectionis, morumque svavissimorum quoties recordamur, non possumus, quin parcarum sævitiam & fati legem accusemus, quæ celeri nimis impetu cum Reipubl. commodis subtraxit. Virgilius Pœtarum Latinorum facile princeps, imò Rex, magni Scaligeri judicio, cum M. Marcelli junioris ex Octaviâ Augusti sorore filii præciduum obitum deplorare, & quantum damni ejus decessu res Romana passa esset, indicare vellet, verbis ad illam calamitatem describendam valdè significantibus & emphaticis utitur, dum ita canit :

*Ostendent terris hunc tantum FATA, neque ultra
Esse sinent.*

Simili sane orationis formâ uti possumus in simili fato vitæ brevis, & præproperæ mortis Visi Clariss: & Doctiss: quem optimis studiis juvandis atque propagandis tantum ostendit Deus, neque ultra esse sinit. Scilicet omne sacrum mors importuna profanat ; nihilque sub celo tam magnum reperitur, quod immites parcarum manus effugere queat. Sola virtus est, quæ mortem non reformidat, quæ etiam in hoc Viro, omnigenâ eruditione prædito immortalis manet, ac manebit, cujus fama, ut nec oblivione eorum qui sunt, nec reticentiâ posterorum insepulta extet, paucis Vitæ ipsius laudatissimæ curriculum periodis includemus, sed non nisi verissima,

fima, omnibusqve bonis notissima afferemus, ut, quod
debetur præconium Virtuti, persolvatur, & æmulatio in
generosis pectoribus hac commemoratione excitetur.
Tria autem ad quemlibet animi & doctrinæ habitum
requiri, testis Aristoteles, naturam videlicet, artem, &
usum, quibus tamen ut antecedit & comitetur divina
gratia necesse est. Ita ELIAS SCHEDIUS piæ recorda-
tionis *εὐφροσύνην* post DEum, qui in utero corporis nostri
lineas, motum & statum format, acceptam refert patri
Dn. M. Georgio Schedio, solertissimo juventutis Infor-
matori, & Matri *Esibera Taubnerin* / insigni pietate,
modestia & cæteris virtutibus femineo sexui convenien-
tibus ornatissimæ Matronæ. Avo gavissus fuit paterno,
Viro Clariss. Consultissimo & Literatissimo DN. ELIA
SCHEDIO, Lipsiensi, cive Glauchensi primario, Illustris
Generosissimiqve *Dn. Georgii*, Dynastæ Schönburgiaci,
Glauchæ. Greslizii, Penicii, Waldenburgi, &c. Secre-
tario, ejusqve ab obitu Viduæ, Illustris Comitis à *Bud-*
burg ad Invidiiss. quondam Rodolphum II. Imper. glo-
riosisimæ memoriæ Legato. Avia paterna Dorothea, filia
Viri ampliss. & clariss. *Dn. Viti Netteri*, Aulæ Schön-
burgicæ primum Quæstoris: Tandem verò vitæ aulicæ
pertacti, Illustris Scholæ Glauchensis Rectoris. Quod
enim munus Reipublicæ afferre majus, melius ve possu-
mus, quam si docemus atqve erudimus juventutem: His
præsertim moribus, atqve temporibus, quibus ita pro-
lapsa est, ut omnium opibus refrenanda atqve coëcen-
da sit? Quibus verbis ipse Tullius Orator Oratorum,
Politicus Politicorum & Consul Consuluum celeberrimus
omnium se præceptorum ordini annumerat, nec ullos
bonarum artium Magistros non beatos putat in dialogo
de senectute, quamvis consenuerint, atqve defecerint.
Sic præfatus Vir optimus Vitus Netterus maluit juven-
tutem erudire, & in Scholis modico stipendio vivere,
quam aulicos honores, & amplas divitias aucupari: cre-
didit

didit etiam magnâ cum *πληροφορία* caelestem bene-
dictionis rorem in Scholastico pulvere sibi, suisque cer-
tissimè offultum iri, nec unquam defuturum, quo se
suosque honestè ac frugaliter sustentet.

Avus Maternus fuit Vir Clariss. & Doctiss. *Dn. Tho-
mas Teubner*, Sereniss. Electoris Saxoniae, & inelyti Se-
natus Lipsiensis Geometra & Stereometra solertissimus.
Avia materna, *Anna*, Matrona honesta & primaria,
Viri Excellentiss. Clariss. *Abrahami Risi von Staffels-
stein* / Haereditarii auff *Risenburg* / & trium Electorum
Saxoniae Mathematici filia, cujus pater fuit, *Adam Ries
à Staffelsstein* / Nobilis Francus, haereditarius in *Risen-
burg* / ex logistica, quam divulgavit, satis celebris. Proa-
vus ipsi Paternus fuit Vir Clariss. Eximius, & Experien-
tiss. *Dn. Georgius Sebedius*, Sereniss. Saxoniae *Johannis
Friderici*, & *Mauritii* Electorum Archiater, civisque &
Poliater Lipsiensis. Proavia paterna *Anna*, ex anti-
quissima Nobilium *der Stangen* Familia oriunda.

Proavus Maternus Vir praecclarus & Eximius *Dn.
Thomas Teubner* / haereditarius officinae Metallicae in *der
Mittweide*. Proavia Materna *Anna* Viri Nobilis, praec-
clari, & Eximii *Dn. Johannis Klingers* / Haereditarii
officinarum metallicarum zu *Sachsenfeld* / in *der Hölle /
und Beverfeld* / Filia.

His Parentibus & Majoribus undequaque celebra-
tissimis prognatus est noster piè defunctus XII. Junii,
styli veteris, quem Julianum appellamus, circa 2 & 3
antelucanam, Anno Messiae mundo exhibiti post sedecim
secula decimo quinto: postridiè statim XIII. ejusdem
fonte baptismatis salvifico lotus, & ita in album filio-
rum Dei relatus Cadæ, urbe Bohemorum Regia, ubi
tüm Pater Scholæ Lutheranae, post impetratum à D.
RUDOLPHO II. augustæ recordationis, sub utraque, ut
vocat, Religionis exercitium noviter extractæ, Recto-
rem primum agebat. Summum sanè, & omni hu-
manâ

manâ commendatione majus beneficium est, quo ex immensâ misericordiâ suâ Deus per augustissimum, & omnibus numeris laudatissimum Imp. Bohemiam affecit, liberum nimirum religionis exercitium, & potestas extruendi templa, erigendi scholas, & propagandi veritatem Apostolicam diplomatibus ad id solenniter conditis. Pro qua sacrorum libertate Bohemi immortales Deo atque optimo Cæsari gratias se debere fatentur. Recogitate enim paulisper superiora secula, quanto gaudio exultarint Bohemi, cum saltim crepusculum veritatis purioris per doctrinam *Joh. Hussi*, & *Hieron.* Pragensis gloriosissimorum Jesu Christi Martyrum oriri animadvertent? Mementote Concilii Constantiensis, quanto zelo tunc Bohemi claruerint; quam masculè & constanter coram toto mundo veritatem confessi fuerint, vimque prædictis Christi Confessoribus illatam vindicarint, & usum calicis τὸ δεῖπνον κυριανὸν adversus bullas Pontificum asseruerint; Jam ubi pleno sol jubare emerit, & clarissima dies universum Bohemiæ hemispharium illuminavit, quæ non lætitia? quæ non gratitudo?

Ut primum ὁ μακαρίτης fari cœpit, preces, principia Catechetica, & insigniora S. Scrip. dicta avidè imbibit. Postea, ubi legere incepit, rudimentis linguarum & artium pro captu tenerioris istius ætatis fuit imbutus Comodoviæ urbe ad secundum lapidem Cadâ difflante, quo Pater legitime vocatus concesserat, quod fiebas Cal. Maji Anno 1613. qui annus Jubileum infecurus multis caelestis iræ signis ac prodigiis formidabilis, quo & belli fax è Bohemiâ erupit, toti Romano Imperio ac finitimis provinciis feralis, & dirus cometa rutilo crine in cœlo fulsit, iniquitati hominum supplicia denuncians. Itupendum insuper, rarissimumque divinæ indignationis exemplum in Rhetia emicuit, quo rupes altissima Dei abscessâ manu *Pluram* oppidum uno momento ita obruit,

ut ictu oculi ad seſquimille homines interirent, nec oppiduli volâ , aut veſtigio relicto.

Cum verò an. 1622. 29. Octob. Comodov. ingenti cum lamentatione incolarum templo & Scholâ clauſis parentes furori Pontificiorum , adhibentium quicquid fraudis , & artis reperiri poterat delendo ex animis hominum Chriſtianismo puriori , cedentes ob Evangelii profeſſionem ſolum vertere cogentur : circa diem trium Regum , hic (quod de Julo Virgilius habet,

*Dextræ Patris, & Matris ſe parvus ELIAS
(ſeptennis)*

*Implicuit, ſequiturq; Patrem non paſſibus æquis
Ancille ſequitur geſtata Sororcula levâ*

*ESTHERA vix tum bimula) iter emenſi per
frigora,*

Per nives profundiffimas , ut opera ruſſicorum conducta opus haberent , qui viam aperirent , curribus tranſibilem *Grippe* oppido fodinis ſtanneis, celeberrimo, velut in Patmo quadam tota illa hyeme, & vere ſequentis anni ſolius Dei commiſeratione ſubſliterunt. Sic veræ doctrinæ, ejuſque ingenuæ confeſſionis comes *αδιαλπετος* eſt crux, juxta eſſatum regii pſalmographi: Credidi, propter quod locutus ſum : ego autem humiliatus ſum valde. Verum ut aratio nihil detrimenti terræ aſſert : ſed eam præparat ad excipiendum & fovendum ſemen : ita crux piis non eſt exitialis , ſed aſſert exercitatis per eam fructus pacificos juſtitæ. Sicut etiam in officinis metalla aut purgantur , aut probantur , aut ita molliuntur , ut conſtari in vomeres , & alia inſtrumenta rei familiaris poſſint : Ita Deus pios duriter premit & exercet, probat & purgat ut fructum copioſum ferant , & ad functionem , quam ipſis ſupremus laborum diribitor deſinat , magis ſint idonei.

Eſt

*Est DEUS, in celo, qui providus omnia curat,
Fidentes nusquam deseruit se potest.*

Sed non tentatus qvalia scit? Id quod etiam experti parentes nostri τὴν ἐν εὐλογία, idē in omnibus suis periculis & persecutionibus Deum spem & columen salutis suae unicum constituerunt, ejusque ultionem adversus calumnias & molitiones hostium imploraverunt, qui eos quoque nunquam deseruit, sed fugæ labores numeravit, & lachrymas urnā repositas gratiosè servavit. Anno 1623. Parrem ab Illustriss. ac Reverendiss. Principe ac Domino Dn. HULDERICO HÆREDE Norvegiæ, Episcopo Sverin. Administratore &c. ad Recturam scholæ Butzovienfis vocatum, noster piè defunctus itinere maximam partem navali filialiter sine murmure sequitur, fundamenta latinæ, Græcæ & Orientalium lingvarum medio-criter jecit, Studiumque, quod jactis feliciter fundamentis ingressus erat, in Scholâ Gustavoviensi, quo Pater finito Butzovii integro sexennio minus uno die ad Recturam Ducalis Gymnasii administrandam, ritè vocatus concesserat die 23. Novembr. Anno 1629. strenuè & feliciter decurrere perrexit. Parens enim officii sui memor *filium* hunc unicum, in quo tam elegantis ingenii indicia, ac specimina, à primis statim crepundiis se se exerent, verâ pietate, quæ omnis felicitatis basis, lingvis & scientiis, quibus ad avitam & paternam virtutem imitandam, famamque æqvandam excitari posset, quarumque usus in tota deinceps vita non exiguus esset, futurus, sedulo imbuendum curavit. Nec defuit huic curæ, optimiqve adolescentis conatibus successus. Nam cum ætatis annum ageret XII. eos jam fecerat in lingvis latinâ & græcâ progressus, ut latinos & græcos versus, latinas & Græcas Orationes scriberet, quæ viris doctis adeo placuerunt, ut illum supra ætatem didicisse asseverarent, omnibusque favoris ac benevolentiæ officii

exciperent. Cum itaqve studia, & labores ingenios *εὐφροσύνη* esse videretur, & vena imprimis poetica in eo non solum eluceret: sed etiam excelleret, Anno ætatis XIV. Iliadem Dictis Cratenis, & Daretis Phrygii XIV. Exilium Diomedis 24 libris, ultimo non completo, Bellum Judaicum VI. Carmine Heroico absolvit adhuc puer: Anno sequente *Arati* phænomena Latino Carmine abs se reddita edidit.

Annum ætatis XVI. agens lingvæ Italicæ, quæ suam elegantiam his Trium viris *Danti Algerio, Franc. Petrarca & Joh. Boccacio* debet, fundamenta jecit sub Viro Clariss. *Do. Romano Nicephori* Corinthiaco-Græco, qui totâ hieme cum conjuge Gallicâ quidem, sed è matre Corinthiâ oriundâ, subsistebat Gultroæ, & habitabat in ædificio Scholæ publicæ, hospitium ei præbente Scholâ. Docuerat hic Græcas literas Parisiis in annum XII. postea missus in quibusdam negotiis ad principem quendam Gallum, sed cum & Mittens paulo post diem suum obierit, princepsque ille bellis implicatus fuerit, negotii expeditio expiravit, ipse svasu aliorum Græcas literas Rostochi docere incepit, & ea occasione Gultrovium venit. Cæterum non possumus hîc non meminisse, quid de pronuntiatione Græcæ Lingvæ vocalium & diphthongorum sciscitatus, Rever. Ministerio & Do. Rectori Scholæ hic Nicephorus retulerit; vigere nempe in Græcia antiquum pronuntiandi modum, qui erat ubiqve, ante 50. & plures annos usitatus in omnibus Europæ locis. Quod significandum duximus contra novatores illos, Jovem lapidem jurantes, esse illam à Græcis petitam. Quamvis interim non negemus, esse illam commodiorem propter scriptionem, ne inter loquendum vox una sumatur pro altera, cum multæ voces ejusdem fermè soni, sed diversi significatus coincidunt, quæ scriptione distinguuntur, & pronuntiantur vel rictu ductiori, & tempore longiori, vel rictu

minus

minus diducto, & mora brevi: sed non tam curiose & superstitiose pronuntiare, quam accurate & expedite scribere & loqui juvenus discat. Hæc nobiscum fatentur multi Viri graves, qui etiamnum vivunt, partim mortalitatis exuvias exuerunt.

Hicce artium & sapientiæ divinæ ac humanæ feminibus per sedulam institutionem à parentibus adeo feliciter acceptis, ut in utraqve lingvâ & ligata & soluta beatus noster SCHEDIUS animi sensa ad quosvis usus expeditissime exprimeret, factus annorum XVII. Rothochium nobile Musarum & omnis eruditionis opporium, doctissimisque in omni disciplinarum genere Viris abusque affluens Anno 1632. adiit, publicis lectionibus privatisque collegiis incredibili discendi studio interfuit, audiendo & disputando sub Viro cumprimis Reverendo, Excell. & Clariss. Dn. *Stephano Clotzio* SS. Theologiæ D. nunc Generali totius Hollarie Superintendente se se exercuit. Sequenti anno die 10. Julii ætat. XVIII. à Viro Nobili Magnifico & Consuliss. Dn. GREGORIO *Winfz* J. U. D. Sacri Lateranensis Palatii, Auleque Cæsareæ, & Imperiali Consistorii Comite, Laureati Poëta Cæsarei absens, personam ejus sustinente Viro Clarissimo Dn. *M. Martino Bambanio* P. L. C. & Scholæ Stetinensis Senator: Conrectore, titulum & privilegium nihil minus, quam de his cogitans, ne dum sperans accepit. Viderunt nimirum accurati ingeniorum aestimatores, & agnoverunt in ipso venæ Poeticæ excellentiam, & alia dona, quæ favore suo, & honore excitatum ierunt. Ita gloria virtutem sequitur! Anno eodem, Augusto præcipite Hamburgum concessit, commendatione usus Viri perquam Reverendi, Excellentiss. & Clariss. Dn. *Joh. Quistorpii* SS. Th. D. Facult. Senioris, nunc Superintendentis, & Præceptoratui Dn. *Kilian*, adolescentis tunc 17. annorum, nunc Medicinæ Doct. Clariss. Filii, Viri præstantissimi & Eximii Dn. *Johannis Gertzii* Mercatoris inter-

inter primos primi, sesquiannum fideliter præfuit. Bonum ac fidum Pædagogum Morumque Magistrum agere est quidem fors valde laboriosa, sed tamen functio regno proxima, & qui rem facilem judicat gubernationem ejus ætatis, quæ vel domi, vel foris impetu quodam stultitiæ & contumacia ad malum proclivis fertur, profectò imperitum vitæ, morumque se demonstrat. Hamburgi commoratus linguam Gallicam addidit, quæ elegantissima & omnium scientiarum capax esse creditur, & minore facilitate Hollandicam, ut quæ agnoscit Germanicam puram illam, & incorruptam matrem suam, ut tam in Italica, quam Gallica & Hollandica congruè sermonem cum aliis sociaret, & quicquid vellet, citra molestiam verteret, ac carmen mediocri scriberet. Circa Ver adultum Anni 1635. Hamburgo rediens non fuci instar mel ab apibus confectum absumerenati in laribus paternis latuit, aut deambulationibus geniovelitavit, quod à plerisque fieri solet.

*Serpit humi pecus ignavum, & qui pondera terre
Sunt, terram verrunt, jat quos agit igneus ardor.*

*Quos genius Cælo veniens illustrat, ad astra
Conscendunt, summisq; petunt fastigia Olympi.*

*Regia avis sublime volat, solem inq; tuetur,
Nycticorax terris hæret, quæritq; tenebras,*

Thersites nugas effutit, ludicra tractat.

Talis desidiæ proles, & Væunæ mysta non fuit ELIAS SCHEDIUS, qui à prima pueritia ad pietatem & bonas literas assuefactus otium canè pejus & angve fugiebat, nec fieri potest, ut qui semel verè literarum dulcedinem degustarit, eas deserat. Cumque præ cæteris facultatibus superioribus Jurisprudentiæ amore caperetur, historiarum & antiquitatis omnis indagacioni & cogitationi non περιεργως, sed ἐπιμελῶς insudavit, quod videret,
nomen

nomen posse neminem inter Consultos Juris defendere, qui non acriter studio se se prius dedisset historico. Ægyptius ille sacerdos apud Platon. Græcos carpit, eosque, quod nulla vetustatis cognitione, nulla antiquiorum temporum notitia, nulla denique senili scientia eorum animi essent imbuti, semper *Pueros* appellabat. Recte & sapienter. Ut enim pueri ob iudicii ac mentis imbecillitatem hominem ab homine, rem a re distinguere non possunt: sic qui nullam rerum gestarum, nullam præteritorum seculorum animo comprehensam notionem tenent. Studium historiarum & antiquitatis non recreandi solum & rescicendi animi causa tractatur: sed & doctrinæ Juris multum lucis affert, & salutaria in Rep. Consilia monstrat. Ideoque noster *ὁ κατεψυχημένος* historiam cum Juridicina felicissime conjunxit, & non modo rerum gestarum, locorum, temporum descriptiones: sed etiam omnium causas, consilia, acta, eventa, circumstantias, cur quid gestum, cur quid omissum considerabat, omnes omnium gentium laudes & laves, mores & leges, ritus atque Politias, regnorum & plerarumque civitatum ortus, ac incrementa, mutationes, omnes prope Regum, Principum, Comitum, Nobilium, ac Patriciorum genealogias indagare, & mira dexteritate memorare satagebat. Sacræ cum primis lectioni deditus cum videret, absente se à Dn. Parente unum atque alterum actum Rhetoricum de *Jesepho* Ægypti Pro-Rege & Absolone ob fratricidium in Amnone commissum transfuga conscriptum, & publice in Schola spectatoribus claris & doctis exhibitum: tanto Davidicæ historiæ conscribendæ desiderio astuare cepit, ut totam Davidis Regis Hebræorum pientiss. & laudatiss. sub titulo *Idea Boni Principis* vitam XI. libris, innumeris optimorum Autorum sententiis, variisque ad modernum Sacri Imperii Romani statum collimantibus consiliis decoratam & refertam contexeret. Videns in-

super,

super, multa promittere vetustos Historicorum Codices ad indagacionem, & conscriptionem Historiæ Megalopyrgicæ præter pauca quæ à variis de ANTYRIO *Alexandri M. Principe*, & stratègo monumenta umbratica non sine autorum illorum gloria deducta videbat, accinxit se illi historiæ conscribendæ, & si nulla aut sanè exigua videbat antambulorum vestigia; operæ se pretium ratus facturum, si *Principum*, quorum se alumnus cum Patre gratum ac devotum agnoscebat, profapiam à primis inde originibus altius paulò deduceret. Hinc vetustissimos quosque Autores, qui hac de re aliquid veri videbantur pollicitari, diu, noctuque evolvens, totam historicam Genealogiam germanicè in tres libros disposuit. Quorum primus Archireges à Noæ posteris usque ad Antyrium. Secundus Reges ab Antyrio ad ultimum usque Bribislaum II. unà cum Gensericò, Honorico, Guntamendo, Thrasimundo, Hilderico, Gilmero, Hispaniarum & Africæ rerum potentibus. III. Dynastas & Duces. Opere hoc verè arduo & operoso cum Deo bono absoluto Tractatum de Diis Germanorum, sive vetere Germanorum Religione. 4 Syngrammatibus, æmulis omni antiquitati scripsit. Porro noster *ὁ ἐν ἀγίοις* Germanicæ lingvæ non usque ad eò osor erat, ut omni illam curâ ac labore excolere stude-ret, maximè cum videret suam Italos Tuscanam, suam Gallos, inferiores Germaniæ idioma Clariss. *Heinsium*, & alios tanti facere, ut sacras pariter historias, & varia alia illis describere, & ad posteros transmittere non dubitent. Cur nos Germani vernaculam lingvam non pari studio excolamus? cum hæc aliis quibusque selectissimorum verborum splendore, pulcherrimis & admirandis periodorum ductibus, & universa orationis elegantia non cedat: Eam tamen ipsimet (ut con-queritur *Frid. Taubmannus* in eruditissimo in Culicem Virgil. Commentario, & *Matthias Bernegger*. Histo-
riarum

riarum Professor Argentin. in Svetoniano Principum speculo) numeramus in postremislimis, nec excolimus non modò, sed exoticòrum verborum non emblematis, sed inquinamentis ac fordibus sædamus, jam à Gallis, jam ab Italis, jam ab Hispanis mutuantes, quòd domi longè nascitur elegantius, horum hominum sinisteritatem in suo quoque Aristarcho multo sale perficit *Martinus Opitius*, Germaniæ Virgilius. Non ita in curiosus fuit noster p. m. qui maternum idioma splendoris ac dignitatis plenum pari cum cæteris amore & ardore excoluit. Specimen hujus esse potest *Historia Antyri* supra memorati, versibus Alexandrinis Germanicis in modum Rùlandi furentis conscripta, & 24 cantilenis inclusa. Nec non 500 Sonnettæ ex Latinis & Græcis, D. item Heinsii & aliorum Poëtarum, hoc & superiori seculo clarorum scriptis depromptæ, & puritate germanica donatæ, rhythmisqve solitis *παιπεργως* inclusæ. Sed hæc ab ejus obitu subitaneò fraudulentè à quodam plagiario sunt subductæ, qui haud dubie pro suis successu temporis non verebitur venditare, quòd Catalogo librorum non essent in scriptæ. Quæ furum pestis ubiqve frequens est, & falsè notatur ab Horatio, in Celfo, qui aliena pro suis edere solebat. Hæc omnia, si fata permisissent, lucem olim lima adhibita videre, & Pöeseos studiosis pleraqve à nemine antehac attentata inservire potuissent: nisi tot dierum, tot noctium labores unum momentum sustulisset imò longè plura ab admirabili ejus ingenio fuissent expectanda, nisi mors invidisset & interrupisset.

Tanta homines rerum in constantia versat!

In usum tamen posterioris seculi alumnorum à Dn. Parente relecta, & à mendis in descriptione irrepentibus repurgata asservantur in seriniis sequentia opera:

Idea

- Idea boni Principis*
Tractatus de Diis Germanorum } *Latine in prosa*
Genealogia Illustriss. Principum Megapolitano-
rum Germanice in prosa III. Libris.
Antyrius in 24 Gesängen / versibus Alexandrinis.
Accipanda Tragedia vario carminum genere.
Silva Carminum Latinorum, Germanorum,
Gallorum.
Discursus de Afris, Heroo Carmine.
Francéis XII. libris heroo absolutiss. opus.
Lachrymæ in honorem aternitatis Carm. heroo
ex Germanico Opitij.
Parodie sacræ ex Odis aliquammultis Horatij &
Catullimateria sacra adhibita extractæ.
Zweyne weynächtliche teutsche Hymni.
Hymnus Veneris Teutsch cum Commentariis ex
variis Græcis & Latinis autoribus.

Hæc ita quadriennio illo, & ante illud apud Parentem
 ἐν παρῶν, & quasi nihil præterea, in quo se exerceret,
 haberet, elucubravit, (quæ omnia tam eleganti doctrina,
 tantaque prudentia referta sunt, ut summos homines iis
 legendis se oblectasse constet) cum partem diei cuiusque
 meliorem studio juris, cui se totum manciperat, conse-
 crasset, donec parentum auxilio & sumibus in Acade-
 miam Bregelianam d. 12. Jul. An. 1639. perveniret, ubi
 Disputationem I. habuit sub præsidio Viri Magnif. Am-
 pliff. Consult. Dn. **Reinhold Deschow** / J. U. D. Publici
 & Primarii Professi. & p. t. Rectoris. Thema erat de
 patria potestate, d. 28. Sept. An. 1639. II. de Imperii
 hodierni Romano-Germanici Politica, sive Jure publico,
 præside M. **Wilhelmo Wigendorff** / 26. Novembr. 1639.
 II.

III. Continentem *συναγραφήν* universi juris feudalis iterum sub Dn. D. *Reinholdo Derschow* / 7. Septembr. Anno 1640.

Mores quod attinet, erat in eo s̄vavitas quædam propè singularis. In conversatione eam adhibebat moderationem dictorum & factorum, ut ubicunque esset, indices charior. & gratior esset, erat omnis fuci, omnis simulationis, ac sophistice capitalis hostis, ipse apertus, candidus, veri, rectique tenax, affectus sic poterat in gyrum rationis cogere, ac regere, ut per impotentiam animi raro quippiam admisisse sit deprehensus. Jocis delectabatur & salibus, in quibus & animi & ingenii prohi acumen eluceret: contra longissimè aberat ab omni verborum obscenitate, & obtrectandi libidine, neque scurrilitatem ullam ferre poterat, nec mordaci perscrinxit carmine quenquam. Et quoties jucunditatē se dabat cum Amicis, temperantiæ, modestiæ, & sobrietatis fines, præcepti Apostolici memor, nunquam excedebat, statimque ad seria sese referebat. Hinc omnium Professorum in Academia Regiomontana favorem promeruit, ut sibi liberum esset, cum gradu Magisterii non esset insignitus, habere Collegia privata.

Cæterum ut concludamus narrationem hanc Vitæ SCHEDIANÆ, paucis attingemus ipsius peregrinationes, quibus mirificè delectabatur. Sæpe enim considerabat vulgatum illud: *ὁ ἀποδημιῶν ἀπειροσ̄ & βλέπει βλέπων*, nec non illud Strabonis; *ὅτι ἐν μεγάλῳ τίθεται, πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄσει, καὶ νόον γνῶναι*; ideoque cum non legum saltim notitiâ: sed rerum etiam magistra experientia sibi opus esse rectè intelligeret, iter Vilnanum in æstate anni 1640. susceptum, 13. dierum spatium absolvit; multis, quæ & civitatem & Regionem commendant, annotatis: imprimis de Aula Principis Razevilii, templis Lutheranorum, Pontificio-

rum

rum, Calvinianorum & Tartarorum, Mahumeten colentium, nec non de Academia. Hoc desiderio imprimis felicem studio *Juris* coronidem imponendi astuanti occasio subministrabatur, sine parentum sumptibus inter peregrinos vivere, & nomen ab externo clarius orbe possidere, quod in parte felicitatis humanæ non mediocri ponebat. Ex commendatione enim Viri Clariss. & Præstantiss. M. *Christiani Sintnecht* / Electoralium Alumnorum Inspectoris secundarii, post Archipresbyteri Rastenburgenſis Ecclesiæ, Dn. *Jacobo Bierwolffio*, Patrio Regiomontano, genere & divitiis claro, studiorum moderator electus fuit, ut ipsum injure, Politicis, Historicis & Philosophicis informaret. Hinc prædicabat penultimis ad parentem datis literis summi erga se & sua studia Numinis favorem ac benevolentiam, quæ semper extremis parentum rebus, etiam exultantium affectus misericors, & benignissimus assuisset. Beneficio hujus itineris (quod ultimum ipsi contigit) præterquam quod *Juris canonici* & linguæ Polonicæ (quæ Bohemicæ germana quasi filia dialecto saltim distinguitur) notitiam hac ratione uberiores acquirere posset; olim ex reditu suo majorem ad parentes lætitiæ redundaturam, quæ mœroris molestias ex diuturna absentia contractas levare posset. Hoc itaque proposito Anno 1641. d. 10. Jan. styli Litanian Regiomonti valedixit, mores & studia prædicti Dn. *Jacobi Bierwolffii* directurus, sibi quæ ipsi & studiis consulturus in vetustissima Sarmatarum Academia. Moxque egressi limites Borussiae Masloviâ peragrata, Warſoviæ, Urbe Poloniae Comitibus ibi tum habitis celebri, dum

*Ægoceri, Pueri Iliaci, Pisciumque measset
Signiferi auricomus Titan per frigida signa
Mugiretque pecus rignis in vallibus ore.*

Permancere destinaverant, quod maxima Palatinorum & Maximatum

Maximatum totius Regni Sarmatici pars congregata esset, de rebus arduis consiliatura. Multa hęc vidit, pleraque notavit, sed tantillis literarum minutis, & ex festinatione nimia contractis scripta, ut à nemine, perindè reliqua ejus meditata, legi possint, sibi, si diutius mansisset inter vivos, profutura.

Sed dum ibi commoratur, prematura & inopina, sed placida ἀπολυσει, in medio laborum piè susceptorum fame, ad coelestem patriam, ubi vera quies, & Perennitura gaudia, transit. Cum enim Amicis, quibus in communi ejusdem hospitii cenaculo, tempore vespertino adfuerat, verba hæc notabilia dixisset: Nullam sibi lucem cælo affulsisse, quam diu vivere ibi datum esset, cujus horæ precibus destinata tanta abs se devotione fuerint peracta atque illius, & postea sobria atque integre mente valedixisset, & ad somnum se composisset, præter omnium expectationem eâ nocte, quæ præcessit d. 6. Non. Mart. Styli Veteris, XII. vero Novi obdormivit in CHRISTO JESU Redemptore suo, & manè in lecto manibus complicatis & compositis gestibus exanimis inventus est. Solet omnium veritas ut plurimum captari ex eventu; solentque, si bona sunt, fieri inspirante divino Numine, ut, quos Deo ἀπρος δουλῆτος avocare visum est, eo ardentiores sint in precibus, tunc maxime temporis, quando clepsidram vitæ Mors mox versura est, omnisque postea sinistra de violenta morte necatis quid suspicandi ἀφορμῆ dematur. Et qui posset non piè, placideque obdormire, qui quotidiè non intermisit, sive de lecto surgeret, sive ad somnum accederet, ardentissimis precibus atque suspiriis Deo se commendare, quibus & paratam se esse ad obsequium quocunque temporis puncto evocanti Deo præstandum, ac indubitata spe & desiderio beatioris vitæ teneri verè ostendit. De repente quidem mortis genere varium

D

solet

folet esse vulgi iudicium: sed non eorum, qui in Christi Schola sunt instituti, qui credunt, Deum singulorum hominum curam gerere, qui sciunt, capillum non posse cadere citra voluntatem patris caelestis; qui perivasi sunt, omnia credentibus cedere in bonum. Nec ille imparatus a morte opprimitur, qui sacris meditationibus assidue deditus ad immortalitatem toto vitae curriculo aspiravit. Verè sententiosus Ethnicus: Vivere tota vita discendum est, & quod magis miraberis, tota vita discendum est, Mori. Sive igitur inopia, sive festina, lenta, vel violenta, aut quaecumque alia lethi species sese offerat, non discriminat ex se aeternitatis conditionem, atque extinctus bonam ferè, aut malam sortitur censuram, non prout ipse bonus aut malus fuerit, sed pro ut sunt, qui eos iudicant. Et quid maligni suspicaris de quocumque fidelium excessu? Mala mors, asserente Augustino, censenda non est, quam pia vita praecessit, nec quo quis morbo aut morte, sed quo animo decedat, attendendum. Quo velocior migratio, eo felicior piis contingit. Et quia incerti sumus, quâ nos occasione mors expectet, omni eam praestolemur occasione. Vitae autem suae curriculum quomodo nosser Elias peregerit, ex iis, quae haecenus retulimus, palam est, & quomodo illud: τοῖς παῶν ἀνθρώποις καὶ θανάτῳ μίλει, exercuerit apparet, ex eo Jobi (c. 14. v. 7. 8. 9. 10.) Lignum habet spem, si praecium fuerit rursum virebit, & rami ejus pullulant, &c: Quod dictum ὁ μακαρίτης, ut semper in corde, sic crebro in ore habuit.

Perinde etiam mox a discessu beatae Sororis *Esbera*, quam peculiariter suo loco laudamus, cogitationes mortis subinde animo versans sibi in Bibliis memorabilia ex eodem Jobo c. 14. 14. 15. 17. verba consignavit, de quibus, si na iure concederet, sermo funebri sibi haberi petebat. Verba illa Dn. Patri ita reddere libuit metricè:

Dum

Dum mihi cum Satana, cum carne, Orbisque
Colonis

Improbulis lis est; noctes suspiro diesque
Expectans, veniat dum transformatio. Fata
Optatam & reddant mihi saepe beata quietem,
Demq; tibi inrepius responsa, citatus ab illo,
Ego qui pulsat pede Regum inopumq; tabernas.
Nec me despicias tua opus Deus optime dextra,
Expediam, en peccus facilis tua iussa vicissim.
Quin etiam in numero nostri grossusque viaque
Sunt Tibi, ne in seclerum molem tua lumina torque,
A teneris tua quaeis sapissime Numina laesi.
Crimina feda, tuum Numen ter sancte JHOVA,
Quaeis saepe offendi, collecta ligataeque in unum
Fasciculum asservas, duro signata adamante,
Dilatam ut justo duplicares tempore poenam.

Diese hat eine hohe Güte. Verohn in diese Reimen versetzt;
Die bild/ O Mensch/nicht ein/ daß du wirst wieder
leben

In dieser Unruh hier. Ich täglich darnach streben
Und ängstlich harren thu / bist die Verände-
rung

Komm' und ich nach dem Tod empfinde Ein-
derung.

Daß du mich rufen wollst aus diesen eiteln Leben/
Und ich mich willig moß in dis Abscheiden geben.

Dies Wert HENR deiner Hand du nicht
aufschlagen wollst/

Dann einen treuen Knecht du an mir finden
solst.

Du

Du hast dir meine Säng' auch gänzlich abgezehlet
Nicht merck auff meine Sünd' in dem ich offt ge-
fehle.

Mein Ubertretung du hast in ein Bindelein
Zusammen wohl bewahrt und drein geschlos-
sen ein

Bis du mich in der Zeit zur Straffe hast gezogen/
Wie alles von dir war in deinen Rath erwogen.

Has cogitationes mortis semper piè secum meditatus etiam tum, cum cymbam conscenderet, Rostochium petiturus, hæc notabilia dixit: Nihil minus, quam triste quid Parentes de me concipientes triste de obitu nuncium capient: Ehe mein lieber Vater und Mutter ver- meinen / werden sie traurige Zeitung von meinen tödtlichen Hintret vernehmen. Qui ergo tali homini obitus, ut ut in oculis nostris videtur formidabilis & ominosus, nocere potest, cui semper mors fuit ob oculos? Ita amissimus, aut potius præmissimus ELIAM SCHEDIUM, in quem Deus O. M. tam varia & egregia ingenii ac sapientiæ donâ congesserat, amissimus Poëtam solide doctum, Philosophum eximium, Polyhistorum, eruditum, & Candidatum Juris solertissimum, amissimus, Florem in ipso suo flore nobilissimum, & fragrantissimum, cum attingisset annum ætatis XXVI. summis Poëtis ominosum & fatalem, asserente Taubmanno, qui sic ad *J. Douzam.*

*Sex & viginti postquam consecimus annos
Incipit ætatis scansilis ire gradus.*

*Novimus, egregio munitos corde Poetas
Atropon hoc vitæ præcipit asse gradu.*

*Sed nihil hæc ad me, cui mensformidinis expers,
Tuta mihi vita est, tuti tibi, Douza, cave.*

Siquidem

Siquidem ejusdem anni periodus abstulit *Jacobum Sarazarium*, & quantum *Virum & Lorbum Buchholzerum*:

Qui nisi mors viridi juvenem rapuisset in aeo,
Haud minor Andino Vate futurus erat.

Cujus tumulum *Georg. Sabinus* his hendecayllabis decoravit:

Hic curis hominum jacet solutus,
Et vili tumulatus est arenâ
Lorbus, pieridum decus sororum.
Qui cum imberbis adhuc ephebus esset.
Tam dulces elegos sonante lusit
Plectro tam faciles & elegantes,
Ille non inferior Poëta Cordo,
Vel Hesso vel Acontio fuisset,
Si maturius attigisset ævum;
O sevam nimis, invidamque parcam!
Quæ sic ante diem peremit, & quæ
Tante susulit indolis Poetam!

Quam graviter autem disseminata in opinati hujus casus fama, & trislea mortis nuncium parentes *Φιλοσοφίας* percusserit, & quæ animi consternatione ac perturbatione tristissimum hoc nuncium de insperato unicus, & oculissimus Filius sui obitu exceperint, quivis pius facile conjicere potest, qui non ignorat, quid, mutua illa Parentum & liberorum *σπργή* in utramque partem possit. Verba *Hæmonis* filii ad Patrem ex *Antigone*, *Sophoclis* sunt *ἀξιωμαμένευστα*:

Τὶ γὰρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέχνης
ἄγαλμα μείζον, ἢ τὶ πρὸς παιδῶν πατρὶ.

Hujus doloris acerbitas quanta sit, Poëtae exprimerere voluerunt in Niobe, quæ uno di pennis scyritiâ omnibus liberis orbata in lapidem conversa fingitur. Sacrarum verò literarum veritas in hoc calamitatis genere, Viros, & quidem sanctissimos, nobis proponit, videlicet *Jacobum* filii unice chari *Josephi* morte temerè credita ita lugentem, ut consolationem omnem respiceret; & *Davidem* in desperato filiosi morbo humi per noctem stratum, & cibo prorsus abstinentem: *Absolonis* autem nece audita, ita se afflicentem, ut ne summa quidem injuria amorem ardentissimum extinguere potuerit. Verum enim verò ut dolorem tum venerandi patris, tum maestissima matris & incredibilem, & non injustum esse concedimus: ita à Niobes stupore & Hecuba in omnium liberorum caede, ac Frenitu adversus DEum longè eosdem alienissimos esse scimus: *Jacobi* verò, & *Davidis* luctum *Jobi* patientiâ temperandum ac mitigandum esse, minime illos ignorare credimus, subinde illud expendentes: Justus si natura morte obierit, in quiete futurus est, Non enim quæ longæva est senectus, honorata est, neque numero annorum multorum mensurata, sed prudentia hominibus est canities, & vita immaculata est senilis ætas &c. Et quod D. *Hieronymus* dicit: Inter eum, qui decem vixit annis, & illum qui mille, post quam idem vitæ finis advenerit, & irrecusabilis necessitas, transactum omne tantundem est, nisi quod magis senex onustus peccatorum fasce proficiscitur.

Desinant ergo maestissimi Parentes, Filii sui morigeri, & optime morati crudam avulsionem lugere, qui se in scriptis, & doctissimis lucubrationibus orbi redivivum silit, desinant moerere, quod dulcissimi Filii oculos manu sua claudere, & supremum oris habitum excipere non potuerint, desinant domus ac familiae suæ orbitatem desere, quin potius divino acquiescentes beneplacito

Placito solatium capiant ex memoria maximarum Virtutum ejus, quas recensuimus, licet summa saltim rerum capita attigerimus. Quam acerbus etiam, & luctuosus omnibus doctis & bonis obitus Viri hujus eruditissimi, καὶ ἐν παντὶ τῷ γνῶσθι versatissimi extiterit, vel ex eo constat, quod corporis derelicti exuvias honestè in cœmeterio peregrinis pro constitutione istius loci destinato sepelierunt; sed & alii alibi demortuum honorificentissimis epicediis in sempiternam nominis memoriam exornarunt. Nos quoque gratulamur illi de illa felicitate, in qua nunc, deposita mortali sarcina, ac superatis omnibus hujus vitæ peregrinationibus & molestiis, serenissimo ipsius Dei conspectu, & suavissima beatarum mentium conversatione, dilectissimæque sororis suæ *Estheræ* colloquio fruitur: in terris autem gratam ipsius memoriam, utpote de politiori literatura optimè meriti, grato animo conservabimus. Tu verò Pater misericordiae, & fons omnis bonitatis, da utriusque nostrum cor, quod te cogitet, animum qui te diligat, mentem quæ te recolat, intellectum qui te intelligat, rationem, quæ tibi summa cum fiducia adhæreat. Et tandem cum transierint dies nostri, & decretoria periodus advenerit, animas nostras corporis ergastulo liberatas, & legibus humanæ servitutis solutas in gremium Abrahæ suscipe, & ante thronum Majestatis & gloriæ tuæ sisse, ut laudes tuas cum toto caelestium choro cantemus & celebremus seculis infinitis. Amen.

SETHUS CALVISIUS,

Chronologus & Musicus

Lipſiensis.

A 4

Reſtor

RECTOR ACADEMIÆ LIPSIENSIS.

Claudit diem in his terris supremum
 in verâ CHRISTI *σωτηρ* cognitione, ejus-
 que nominis sanctissimi invocacione seriâ atque
 ardenti, Vir Eximius & Literatissimus, *Serhus*
Calvisius, Chori Musici Magister, ac Collega docen-
 tium, in Scholâ Senatoria Thomanâ, meritissimus;
 suoque discessu ex hac vita beato, non solum præsidio
 insigni familiam; sed & Rem literariam salutari Organo,
 & Scholam, Urbemque hanc ipsam, ornamento sin-
 gulari nudatam, reliquit. Si quis enim est, qui levem
 ducit hanc jaeturam, quam in piè defuncto Respubl.
 fecit; eum profectò vel non intelligere necesse est digni-
 tatem necessitatemque nobilissimarum scientiarum Artium-
 que, quibus ille antecelluit in vita; vel labores illius
 ignorare in hoc genere eruditissimos, quibus non solum
 morosis in nostra gente Aristarchis & Censoribus; sed
 etiam ingeniis Nationum exterarum politissimis, satis-
 fecit. Errant autem illi vehementer, qui Artes bonas &
 literas usque adeò despiciatui habent, ut columnas socie-
 tatis humanæ, Rerumque publicarum firmamenta, solos
 eos arbitrentur, qui rebus communibus præfecti sunt
 in vita civili, quique operam in hoc genere salutarem
 & utilem Reipubl. navant; cæteros quoscunque lite-
 rarum & sapientiæ studiis, intra Scholarum & Acade-
 miarum Pomœria, deducos parum existiment ad publicam
 stabiliendam rem, firmandamque inter homines socie-
 tatem, emolumenti ac roboris asferre.

Nesciunt illi, rivus omnis sapientiæ politicæ, ex
 hisce manare fontibus: Nesciunt, hoc lumine scien-
 tiarum & Artium (quod olim sapientissimus agebat Im-
 perator) totum mundum illustrari. Nec dubium est,
 divinitus subinde excitari ac regi bona quædam ingenia,
 ut

ut horum studiorum dulcedine capiantur ; & cum ad dignitates alios plerosque videant aspirare & emergere amplissimas , ipsi tamen in hoc , quamvis spreto ; contentescere studiorum genere , & Deo hominumque utilitati , vel in imis subselliis , servire malint . In hoc numero fuisse nostrum quoque CALVISIUM jam *μανα-πίτην* , notum nobis omnibus est . Hunc igitur , ut viventem , ob ingenii dona , merito amavimus ; sic defunctum hoc tempore exaltamus gratâ & honorificâ prosequendam memoriâ , & testificatione *της συμμα-θείας* Christianâ atque sincerâ , quam simul & muneris nostri ratio , & ipsa quoque pietas à nobis , & dilectio Christiana flagitat . Natus est ille (ut accepimus) in pago *Gorsleben* / prope Saxoburgum arcem Thuringiæ non ignobilem ; Anno Christi , supra Millesimum , quingentesimum , sexto & quinquagesimo , die XXI . M . Februarii Parentibus honestis quidem ac probis , sed non magna cum re , sicut de Ennio quoque alicubi Cicero meminit . Pater fuit *JACOBUS Kalwitz* / loci illius incola , vir bonus , qui , quoad vixit , rusticis operis se suosque laboriosè & difficulter , attamen honestè sustentavit : Mater *Elisabetha Brunin* / honesta quoque femina , quæ post Mariti obitum , ad puerperia iis in locis est adhibita feliciter , annos supra XXX . Ab hac Matre sua , cum morte præmatura Patrem amisisset , statim abineunte ætate ad discendas bonas literas , & imbibenda religiosæ pietatis initia , adhibitus est in patria : ac cum ingenio valeret , diligentiamque ipse adjungeret , brevi tempore profecit tantum in ludo patrio , ut inde discens , Grammaticè loquendi & scribendi facultatem qualemcumque , sane tolerabilem pro ætate , secum auferret . Impetraverat enim hoc à Matre pauperula piè defunctus , ut in Scholam quampiam aliam , doctrinæ uberioris capessendæ gratia , mitteretur ; cum non desissent inte-

rim, qui Arti cuidam manuarie ipsum destinarent. Primum verò Francobusum venit, anno ætatis XIII. cumque triennium ibi vixisset, Magdeburgum, quo utroque in loco, ob paupertatem, vitam aliquandiu parè & duriter egit; donec tandem Musices usum, cum ostiatim eum æqualibus stipem colligeret, paulò se tolerabilius sustentaret.

Sic tamen usus est tum ea commoditate, ut non omne id, quod Musica daret, ventris statim ingluvie perderet: sed comparando & Genium defraudando suum, peculium in ea tenuitate consecit tantum, ut exacto Magdeburgi septennio, in Academia Julia, quæ est Helmstedti, semestre suis se sumptibus sustentare posset. Contulit verò se in Academiam illam, anno LXXIX. ætatis XXIII. Sed altero statim anno in hanc concessit Academiam, ubi quorandam intercessione brevi receptus in numerum Alumnorum illustrissima munificentia; & rursus in sequenti anno Repetentium (ut tum appellabantur) adscriptus ordini, & Cantionibus simul in aedæ Paulina præfectus est. Cumque hoc modo innotesceret in Academia singularis ipsius eruditio atque industria, vix iterum annus abiit, cum Reverendi Collegii Theologici commendatione, designatus est Cantor in illustri Schola Portensi ad Salam; anno nimirum LXXXII. M. Novembr. Huic muneri satis laborioso & molesto, præfuit annos fermè duodecim, ea fide & diligentia, ut in erudienda juventure Scholastica, suo loco, bonorum omnium expectationi satisficeret. Publicavit in ea Schola *Melopœian*, ex veris Musice fundamentis extractam, veluti primitias suorum laborum, quæ etiam multorum applausu exceptæ sunt; cum ea de re paucissima, & illa quidem minus scientiæ huic congruentia præcepta, id temporis extarent. Præter Artem verò Musicam, initia quoque Hebrææ Linguae, in eadem Schola piè defunctus docuit; operamque etiam in eo genere

genere navavit discendum studiis utilissimam. Sed cum
 maxime Historiarum Lektionem delectaretur, simul ani-
 mum ad Chronologiae studium appulit; & quicquid
 temporis ab ordinariis laboribus reliquum ei fuit, id
 solum eo contulit, ut illius scientiae fontes veros, ex
Josephi Scaligeri, viri incomparabilis, eruditissimis
 libris, de emendatione temporum, hauriret. Coepit ergo
 tum rudimenta ponere *Chronologici Operis* egregii, quod
 postea consummatum hic Lipsiae, non sine magna docto-
 rum omnium approbatione, in lucem prodit. Exacto
 demum in Schola Portensi undecennio, cum annifemisse,
 vocatus est ab Amplissimo hujus Urbis Senatu ad Chori
 Musici gubernationem in Schola Thomana, anno videl.
 post. M. D. Nonagesimo quarto, M. Majo. Qua in
 provincia jam annos supra XXI. eam probavit huic
 Urbi, in arte Musica, solertiam & indultriam, Scholae
 Thomanae in erudienda juventute, fidem atque diligen-
 tiam, toti denique literatorum ordini, in secretioribus
 praesertim Astronomiae ac Chronologiae studiis, ingenii
 acrimoniam judicijque dexteritatem; ut si pares aliquos
 in hoc genere, superiores sane haec aeo, perpaucos, ha-
 buisse videatur. Extant illius *Musicae Exercitationes*
 diversae ex solidis hujus scientiae principiis deductae; &
 partim ad tyrones in hac arte recte & solerter infor-
 mandos, partim ad usum in vita privata, & publicis
 Ecclesiae congregationibus egregie accomodatae. In his
 sunt *Bicinia sacra*, quae multorum in manibus versan-
 tur: *Cantiones* item *Ecclesiasticae*, IV. Vocum harmonia
 contra puncto (ut vocant) simplicij exornatae; quarum
 usus non tantum publice frequentissimus est hic & alibi,
 sed etiam in privata & domestica vita; ubi ad excitan-
 dam in animis alacritatem, ante & post cibum, secun-
 dum Apostoli praecipuum, non sine fructu pietatis exi-
 mio, a multis usurpantur. In *superioribus* illis *scientiis*,
 Astronomica & Chronologica, quantum antecelluerit
 nosser

noster *ο μακροβιτης*, satis offendit illius *Chronologia*, inchoata jam olim in illustri Schola portensi; sed hic demum absoluta, atque annis ab hinc decem in lucem edita; quam ejusmodi firmavit demonstrationibus ut non solum in tota Germania, sed etiam apud exterarum Nationum mirifice commendata illius sit industria; nec quisquam in tantis Chronologorum dissensionibus inventus sit ab eo tempore, qui jure falsitatis eam arguere, aut convincere Astronomica veritate poterit. Extant in hoc genere Doctissimorum hominum, D. *Parvi*, *Reisneri* & *Kepleri* commentationes atque Epistolae Chronologicae eruditae; quibus oppugnata quidem vehementer *Calvisiana Chronologia*, attamen expugnata minimè fuit. Nec dubium est, novam illius editionem, quam pie defunctus magno labore, nec fortè sine dispendio valetudinis haecenus adornavit, plenius ac elarius omnia, quae in controversiam trahi posse visa sunt, propediem exhibituram esse. Chronologiae accessit, abhinc triennio, *Elenchus Calendarii Gregoriani*, opus non minus eruditum atque egregium, in quo non solum plurimos Calendarii Pontificii errores *Calvisius* noster evidentissimè demonstravit; sed etiam novam Calendarii formam, multò meliorem atque expeditiorem proposuit. Dignus sane labor, non remuneratione solum egregia, sed qui finem etiam optatum, in hoc deformi temporum componendo dissidio mature consequatur. Quia verò ad labores Scholasticos pie defuncti opera conducta erat; Idcirco, ne inter Chronologicas occupationes, suo officio, in erudienda juventute, deesse forte videretur, *Thesaurum Linguae Latinae* horis subscevis confecit, abhinc quinquennio; *Librum* sane utilissimum pro *instituenda pueritia*; cum in eo omnia, quae nostra Lingua proponuntur, ut latina fiant, in magna copia, ex optimis Linguae Latinae Autoribus, praescripta sint, atque etiam expeditissime inveniantur.

Addidit

Addit deinde *Enchiridion Lexici Latino-Germanici*, abhinc biennio; ne quidquam esset, quod remorari studii discentium ullo modo posset. Ad hosce autem labores suscipiendos ac continuandos, tum alia ei incitamenta fuere; tum id non minimum, quod ante annos circiter duodecim, cum casu quodam vulnus accepisset in genu dextri pedis, annuo ferme spatio affixus lecto, egredi domo non potuit. Quare omne id tempus in studia privata contulit, fassusque est ipse Calvius sapennumero, infortunium istud ad incrementa studiorum sibi plurimum profuisse. Prætereundum & hoc minime est; cum pie defuncti, ex scriptis editis, passim innotuisset doctrina atque eruditio; operam illius à diversis Academicis & Rebus publicis serio expetitam fuisse. Testis esse potest inelyta Wittebergensis Academia, quæ Professionem ei Mathematicum obtulit, paucis abhinc annis; Francofurtana item, quæ similiter, honesta conditione, uti ipsius opera voluit. Mitto jam urbes & Respubl. diversas, quæ itidem honestis stipendiis pie defunctum ad se invitarunt. Sed maluit hic, in statione humili, attamen honesta & tolerabili, consensescere, quam honores & titulos alibi splendidiore sequi.

Ad vitam privatam & domesticam pie defuncti quod attinet, satis constat omnibus, frugaliter ipsam atque honeste cum suis vixisse. Conjugem habuit *Magdalenam* Viri quondam opt. & integerrimi, *Johannis Fungen*, civis Lipsiensis filiam, foeminam optimam; quam duxit anno supra MDXCV, die X. M. Februarii, virginem id temporis piam & honestam, at nunc viduam, hujusce funeris spectatricem maestissimam. Cum hac conjugem suam vixit in pacato & tranquillo svaivque, conjugio, annos XXI & ex ea tres suscepit filios, unamque filiam, è quibus decessit unus filiorum, admodum infans. Reliqui superstites, in literis exercitiisque Pietatis & virtutis honestè liberaliterque educantur. Decumbere verò cepit

pit piè demortuus, jam aliquot ante menses, febrì cor-
reptus quartana, quæ fere Epidemia nobis, hisce præte-
ritis æstivis mensibus, fuit. Hæc, cum pharmacis ex-
pugnari nullo modo posset, vires ægrotantis sensim attri-
vit ac consumsit; ex quo tabes consecuta, vitæ simul
atque ærumnarum omnium ei finem attulit, die abhinc
4. circa horam 7. matutinam; postquam prius animam
Redemptori suo CHRISTO JESU inter preces devotas
& pia suspiria commendasset; anno ætatis sexagesimo,
Quoniam igitur hodierno die hora I. pomerid. ultato ac
Christiano ritu corpus examine *et manuscriptis* ad sepul-
turam efferetur; hortamur universos & singulos, qui
nostram agnoscunt jurisdictionem, ut frequentes eo
tempore in area, quæ est ad Templum Thomanum,
conveniant, & funus hoc nobiscum honorificè prose-
quantur. Quod humanitatis officium postremum sua
sponte omnes & singulos, viro huic optime merito id-
que libenter & cupide, præstiruros esse omnino confidi-
mus. P. P. die XXVII. M. Novembr. Anno Christi
M DC XV.

Hanc Descriptionem Vitæ Calvinianæ ex parte repe-
rire licet in Th. Spitzelii *Templo Honoris* p. 321. sqq. &
D. Pauli Freheri *Theatro Viror. Eminent. Claror.* p. 1512. sq.

SCRIPTA.

*Opus Chronologicum, Sacræ Scripturæ & Histori-
corum fide dignissimorum, ad motum lumina-
rium celestium, tempora & annos distinguen-
tium, secundum characteres chronologicos
contextum, 300 ferme Eclipsibus annotatis con-
firmatarum & deductum usque ad nostra tem-
pora. Cui præmissa est Itagoge Chronologica,
in qua cum Tempus Astronomicum de numeran-
dis motibus luminarium celestium, & eorun-
dem*

- dem Eclipsibus; tum diverse diversorum in omnibus Epochis annorum quantitates & forme dilucide explicantur, characteres infallibiles ostenduntur, & quid in unaqueque Epocha verum falsumve sit, ex veris fundamentis Chronologicis aperte demonstratur, 1605. 1620. 1629. 1650. 1683. in Fol. 5. Quarto.
- Examen Hypothesum Chronologicarum Dav. Parei 1606. 4to.
- Epistole binæ ad Eliam Reusnerum & Dav. Pareum de Ratione Chronologiae. 4to.
- Admonitio de enodatione duarum questionum de anno natiuitatis & tempore ministerii Christi ab El. Reusnero propositarum, 1610. 4.
- Epistola ad Joh. Keplerum de vero natiuitatis Christi anno, 1613. 4to.
- Formula Calendarii novi, Calendario Gregoriano expeditior, melior, & certior 1613. 4.
- Elenchus Calendarii Gregoriani, in quo errores, qui passim in anni quantitate & epactis committuntur, manifeste demonstrantur, & duplex Calendarii melioris & expeditioris formula proponitur 1613. 4.
- Thesaurus Latini Sermonis, ex optimis auctoribus congestus, in locos communes secundum naturalem seriem digestus 1614. 8.
- Enchiridion Lexici Latino-Germanici. 1614. 8.
- Bicinium libri duo, quorum prior 70 continet ad sententias Evangeliorum anniversariorum à Sebtho Calvisio, Musico decantata, posterior nonaginta,

- naginta, cum & snetextu à præstantissimis
Musicis concinnata. 1612. 4.*
- Mesopalia s. Melodix condenda ratio, quam Poëti-
cam vocant. 1597.*
- Exercitatio Musica, de præcipuis in arte Musica
quæstionibus instituta. 1611. 8.*
- Musica artis præcepta nova & facillima, per se-
ptem voces Musicales conscripta 1612. 8.*
- Harmonia Cantionum Ecclesiasticarum, à M.
Luthero & aliis Viris piis compositarum, Ger-
man. 1597. & 1622. 4.*
- Judicia Eruditorum, de Serbi Galvissi Scriptis, chro-
nologicis præsertim, lata, congestit Th. Pope
Blount, in Censura Celebrrior. Authorum p. 629.
sqq. coll. Jo. Christ. Neu in Accessionibus ad
Relect. Hiem. Degor. Wheari p. 50.*

AD. THEODOR. SIBERUS,

Eloqv. Prof. Ord. Witteberg.

**RECTOR ACADEMIÆ WITTE-
BERGENSIS**

**COMES EMERICUS
THURZO**

**DE BETHLEMFFALUA, LIBER AC
HÆREDITARIUS COMES DE ARVA,**

**Ejusdemque Comitatus Arvensis supremus
ac perpetuus Comes &c,**

MAURI-

MAURICIUS Dux Saxoniae, Heros nunquam satis laudatus, cum post obitum Patris, HENRICI Ducis Saxoniae, circa initia gubernationis tres ludos illustres Misnae, Porta, Mersburgi Anno MDXLIII. aperuisset, in quibus pueri certo numero definiti cum suis praceptoribus alerentur, & ab his in pietate vera & bonis literis, honestisque moribus formarentur atque instituerentur: Non multis post annis ad Septemviralem evectus dignitatem in reliquis nihil mutavit; Mersburgensem autem Scholam Grimam anno M.D.L. transtulit. Atque in Misnensi quidem ludo anno MDXLVI. post *Hermannum Vulpium* secundus Rector constitutus fuit *Georgius Fabricius* Chemnicensis Argentorato evocatus, qui ludi illius constitutionem in annalibus urbis Misnae luculente exposuit, Poeta Christianus excellens, Grammaticus acutus, Historicus elegans, in functione pia pie defunctus anno MDLXXI. Julii die XIII. aetatis anno LVII. currente. Grimensis vero ludi gubernatio commissa fuit *Adamo Siero*, viro secundam *Philippi Melancthonis* elogium καὶ τῷ θεῷ καὶ ταῖς μισαῖς Φιλτάτω. Ut autem hi duo viri & patriam eandem, & tempus nativitatis paucis mensibus distans, & praecipuos communes habuerunt; Uterque enim, ut alios taceamus, auditor fuit *Johannis Rivii*, Artendorientis, viri doctissimi, & multis editis scriptis clari, qui postea & Augusti Ducis Saxoniae Electoris &c. praceptor fuit. Ut idem pietate eruditione, ingenii monumentis, nominisque celebritate apud externos quoque clarissimi fuerunt, & amicitia sanctissima inter se perpetuo conjunctissimi: Sic gratam sui memoriam ambo non minus in sobole generosa quam disciplinae suae alumnis reliquerunt, qui parentum ac Magistrorum suorum gloriam functionibus praepositi honestissimis conservare & illustrare haecenus

E

summa

summa cum sua laude studuerunt. Horum verò quo minor sit in dies vel annos certè singulos numerus; Eò iustior nobis dolor affertur, quoties ex illis aliquem Deus societati & consuetudini nostræ subducit & eripit, præsertim cum ad præsentem Scholarum statum oculos animosque convertimus, & paucitatem tum eorum consideramus, qui rectam discendi viam insistunt; tum eorum qui vel agnoscant, quam necessaria pars sit gubernationis institutio adolescentiæ, vel posthabitis vitæ generibus & splendidis & quæstuosis, illud amplectantur, quod ante tot secula eo loco fuit habitum, ut & Senecæ, cum civitatis Proceribus annumeraretur, Professoria lingua tanquam probri loco objiceretur; & à Stoico *χολαστικός* definiretur *ζῶον ἔ πάντες κατά- γελῶσι*. Sed bene habet, & quæ contemptum hunc consolentur, nunquam deesse suis DEUS patitur, qui & Principum Regumque corda, quæ in manu sua habet, ita moderatur ac gubernat, ut Scholarum & eorum, quorum opera Scholis fideliter servit, nutritores ac Patroni sint munifici & benigni; & sub laborum onere tantum non fatiscentes verbis dulcissimis erigit & corroboret; *Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iusticiam multos erudierint, quasi stella in perpetuas aternitates*. Imò in hac etiam vita mercedem hanc iis qui in erudienda juventute fideliter Scholis inservierunt, perfolvit, ut quo nihil magis in vita expetendum est, liberos post se relinquant, qui virtute & doctrina instructi in paterni nominis decus succedant. Quo nomine metirò piis *Adami Siberi* * manibus gratulamur, quòd post exantlatos usque ad senectutem,

* *Vitam ejus descripsit Adolphus Clarmundus in P. VII. Vitar. Clarissim. de Re Literaria Viror.*
p. 122.

tem, ut accepimus, honestam labores Scholasticos, de-
 statione sua summi Imperatoris iussu decedens, præter
 alios liberos loco honesto constitutos, talem reliquit
 filium, in quo perinde vivere videretur, ac si mortem
 nunquam obiisset. Is vero fuit jam proh dolor! ADA-
 MUS THEODORUS SIBERUS, Eloquentiæ Professor
 publicus; in cujus ex hac vita discessu magnopere ve-
 rendum videtur ne verum esse experiamur, quod Æthio-
 picæ historiæ scriptor dixit, *Deos abeuntes agnoscere.*
Vix enim unquam melius, quam carendo, discunt homi-
nes, quam cara perdidissent. Sed quod ante triennium
 nondum integrum in *Friderici Taubmanni* exequiis ipso
Adamo Sibero interprete fecit illius temporis Rector
 Magnus, cur non hoc tempore imitemur? cum præ-
 fertim significationibus funerum brevioribus Siberum
 delectatum fuisse constet: *Et neminis ille vocem ac præ-*
conium desideret, qui ipse se clarissimis ingenii atque
industria monumentis non minus quam Taubmannus, in
luce atque in ore omnium eruditarum gentium collocarit.
 Veruntamen etsi nobis persuademus unumquemque tam
 ex Scholasticis, quam cæteris nostris, indicato tantum
 sepulturæ tempore & ordine, suo sponte præstiturum,
 quod deberi intelligit: tamen ne quid vel mori, vel
 defuncti ipsius memorie vel eorum, quos in luctum
 tanti viri obitus conjecit iustissimum, honori & petitioni
 denegasse videamur; quæ de curriculo vitæ ipsius ad
 nostram pervenere notitiam breviter exponemus. Natus
 ergo fuit *Adamus Theodorus Siberus* patre eo, quem
 diximus,

E 2

p. 122. sqq. De Patria ejus certiora tradunt
D. Andr. Mollerus in Theat. Freib. P. I. p. 295.
& M. Tob. Schmidius in Chron. Cygn. P. I.
 p. 507. *Siberum in pago prope Cygnean sito,*
Schönâ scilicet, in lucem hanc fuisse editum.

diximus, matre verò *Anna Fusia*, quam post prioris
 uxoris *Anna Heinemannæ*, anno MDLII. partu extinctæ
 obitum triennio post duxerat, anno MDLXIII. VI. Febr.
 cùm ætatis annum pater ageret XLVI. Is verò cùm
 indolem in filio præclaram exosculetur; nulli dili-
 gentiæ in illo à teneris unguiculis erudiendo parcens,
 animum altioribus curis occupatum ad eam demisit hu-
 militatem, ut libellos pueritiæ filii accommodatos ela-
 boraret, & mox aliorum etiam usibus publicaret. Ex
 quibus cùm is incitia Latinæ & Græcæ linguæ partim in
 schola opidana, partim in ludo illustri, cujus alumnus
 integrum sexennium fuit, maturè & feliciter arripisset
 unica *Philippi Melanchthonis Grammatica minore*, cui
 soli tum locum *Adamus Siverus* dabat contentus, assidua
 præstantissimorum in utraqve lingua autorum lectione
 id fuit assecutus, ut in earundem notitia & usu pares ha-
 beret paucos. Dimissus è disciplina Patris, qui anno
 MDXXCIV. post Fabricium annis XIII. LXIX. anno-
 rum senex obiit, primùm quidem Lipsiæ deinde verò
 Jenæ studia sua continuavit, quorum scopus præter ex-
 quisitam artium humaniorum cognitionem, primarius
 fuit *Juris Civilis* tractatio, quam ad finem usque vitæ
 retinuit. Post obitum Patris ascitus fuit inter collegas
 Græmensis Scholæ, inter quos cùm initio quintum, de-
 inde tertium locum aliquot annos cum laude tenuisset;
 & veritatis cœlestis, quam cum lacte materno haustam,
 in sanctissima Patris disciplina penitus imbiberat, pro-
 fessione nihil haberet antiquius; loco cedere, quam
 cum iis, qui à puritate doctrinæ Lutheranæ declinarent,
 jugum ducere maluit. Itaque Roslochium se contulit;
 Unde post aliquot annos reversus inter hujus Academiæ
 Professores ab anno MDXCIII. per annos XXII. locum
 obtinuit; primùm quidem Poëtices; deinde verò Græ-
 cæ linguæ; postremis denique annis Eloquentiæ doctor
 constitutus: In quibus omnibus, quid præstiterit res
 ipsa

ipsa loquitur. Quantus certè vir hic fuerit, illud ipsum argumento esse potest, quòd tot Professorum partes unus obire potuerit. Vitam, quòd veluti naturæ ductu à sexu muliebri esset alienior, egit cœlibem & solitariam, ut præter famulum domesticum, neminem ferè circa se haberet, totus immerfus libris, & occupatus excerpendis & colligendis iis, quæ juventutis studiis aliquando prodesse possent. Quæ fini cum eorum, quos diximus, autorum lectione, cognitionem ad exemplam patris optimi conjunxit Sacræ scripturæ & Doctorum Ecclesiæ antiquorum maximè verò Græcorum: ut maximopere vitæ usura longior ipsi fuerit optanda. Verendum enim, ne magna eorum pars cum ipso sine fructu posteritatis abierit; cum *quicquid non est peractum, pro non inchoato sit ducendum. ἀλλὰ τὰυτα τῶν ὑπέρ ημῶν ἀλλῶ μελήσει.* Recturam Academiae semel, Decanatum Collegii Philosophici ter gessit. Cum autem circa initium autumnii Sacrosanctæ Synaxi in publico Ecclesiæ cœtu postremum interfuisset; paucis post diebus quartana correptus ab eo tempore publico ferme abstinuit: & quia *πρὸς πάντα, ὅσα πρὸς ἴσῳ ἀνθρώποι, χρησιμὸν τὸ σῶμα ἐστίν,* secundum Socratem Xenophonteum; ipse quoque expertus est in negotatione neque sibi, neque aliis prodesse quemquam, neque obire publica privatæ munia posse, & esse gravem omnibus. Etsi autem & ætas adhuc vegeta & corpus ab ipsa naturæ constitutione satis validum, spem & ipsi & cæteris præbuerit de recuperanda propediem sanitate pristina satis bonam; quæ res etiam fecit, ut ante postremum vitæ diem cubile suum è cubiculo in hypocaustum transferri voluerit; futurum identidem affirmans; si eò usque morbi violentia procederet, ut ibi non subsisteret: Tamen accedente, ut credibile est, ad quartanam eo mali genere, quod Apoplexiam medici

& morbum attonitum nominant, quod citò sensu motu-
 que in omni corpore destructo & corde suffocato, agro-
 tum jugulet; præfatio respondit eventus. Cum enim
 Feriis Christi natalitatis cultum Deo debitum sacris con-
 cionibus legendis, & hymnis Ecclesiæ canendis, aliis-
 que exercitiis piis devotè præstitisset; & imprimis pre-
 cationem illam Ecclesiæ Germanicam. **Behalt uns**
Her bey deinem Wort / *ic.* frequenter toto aggra-
 tationis tempore repetivisset; die vero V. Januarii Evan-
 gelii de Magis textum Græcum prælegi sibi curasset, &
 cum duobus studiosis, qui aderant, adolescentibus col-
 loquia de illo ipso textu pia & erudita habuisset; &
 circa horam etiam noctis secundam nullum dedisset im-
 becillitatis vehementioris indicium; Manè ab iisdem
 adolescentibus in lectulo inventus est mortuus. *Festum,*
etiamsi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio esse,
quomocunqve evocetur; neque ullo tempore Chri-
stianam pietatem ad mortem imparatam esse posse,
Christiani novimus. Itaque erepto ex miseris vita &
seculi hujus Sibero nostro quietem non invidemus: Sed
gratam officiosamque meritis ipsius memoriam præstan-
tes, tum Deum oremus propitium, ut ipse hoc etiam
vulnus sanet: tum frequenti deductione funus præstan-
tissimi viri prosequamur. Nihil enim in hac vita præ-
clare de multis meritorum virorum laboribus, postquam
decesserunt, rependi potest; nisi boni nominis memoria
& sepultura honor. Efficeretur autem funus postea horâ
 I. ex Augusti Collegio in Cæmeterium suburbanum,
 atque ibi inter sepulera Collegarum & amicorum, Rhod-
 domani, Taubmanni & aliorum, quod ipse à fratre,
M. Henrico Dionysio Sibero & affinibus jam olim ita cu-
 rari voluit, Christiano ritu humabitur. P. P. die IX.
 mensis Januarii, anno MDCXVI.

SCRIPTA.

SCRIPTA.

Orat. Secularis in Acad. Witteb. Witteb. 1602. 4to.
Institutio Rhetorica, Epistolica, Elocutoria, & Elo-
gium in Ciceronem, Witteb. 1608. 8.

Orat. Præfat. Dissert. Epistolæ & Carmina, Witteb.
1606. 8. Vol. II, 1614. 8. seu

Dialexeon Acad. Volum. II. Witteb. 1614. 8.

Dialexeon Volumen I. Witteb. 1617. 8.

Gemma Gemmar. Witteb. 1610. 8.

Elogia Ciceronis pleraque omnia immenso Studio ex
innumeris Scriptoribus collegit Ad. Th. Siberus,
Prof. quondam Witteb. Vol. II. Dialex. f. Dissert.
Acad. D. Casp. Sagittarius in Comment. de Vita
Ciceronis. p. 74.

Oratione Panegyrica Merita ipsius in Rempubl. Lit-
terariam celebravit M. Antonius Mylius (cujus
vitam enarravit D. Paul. Freberus in Teatro
Viror. Erud. claror. p. 580. sqq.) prout ex hac
Tabula, quam hic apponere visum est, colligi
potest.

RECTOR ACADEMIÆ WIT-
 TEBERGENSIS

AMBROSIUS RHODIUS,

MEDICINÆ DOCTOR, ET SU-
 PERIORUM MATHEMATUM
 PROFESSOR PUBLICUS.

E 4

MENSIS

MENSIS jam clapsus est quartus, cum
 ADAMI - THEODORI SIBERI, Viri magni,
 & Romanæ facundiæ nostra ætate facile
 principis, corpus, quod ipse unicum Ter-
 renum habuerat, humavimus. Ubi quidem affectum
 nostrum mœstissimum funesto potius silentio indicavi-
 mus, quàm publica voce ac oratione prodidimus. Non
 quod hunc honorem Viro incomparabili negaremus:
 sed quod nec dolor, tantò tunc acerbior, quanto recen-
 tior, loqui sineret, nec deplorari tantus ORATOR melius
 possèt, quàm si nemo quicquam peroraret, & vacua
 mutaqve cathedra, quantum linguæ decus amisisset,
 silentio ipsa suo loqueretur. Nunc vero, posteaquam
 doloris sensum temperis solatio quodammodo mitiga-
 tum, officii debitiqve conscientia expugnavit: Non
 possumus, quin probemus, hortatuqve nostro anime-
 mus pium ac laudabile studium Præstantiss. juvenis, M.
 ANTONII MYLII, GEORGII, Magni illius Theologi F.
 Philosophicæ Facultatis Adjuncti, qui Præceptori Cha-
 rissimo Oratione Latina, eaqve erudita (ut ingenium
 & doctrina toties perspecta minantur) publicè paren-
 tare constituit, Vetus & ipsis XII. Tab. inscripta
 lex est:

HONORATORUM VIRORUM LAUDES IN CON-
 CIONE MEMORANTOR,

*Gaudeat Romana hac consuetudine SIBERUS noster, quem
 Romanarum rerum usus ac scientia Romana civi-
 tate donavit. Itaque*

UT VOS
 CIVES ACADEMICI,
 QVOT QVOT OLIM

ADAMUM

ADAMUM THEODOR.
SIBERUM,

*vel sententiarum gravitate ac majestate ful-
minantem, vel verborum luce ac splendore
fulgurantem admirati: Fulmina illa lingua
fracta, fulguraque extincta, attoniti nunc
doletis,*

AD FERALIA DIEI CRASTINI HORA IX.

Viro de Universa Republica Literaria meritiſſimo futura

FREQVENTES CONVENIATIS,
CENSEMUS.

P. P. WITTEBERGÆ X CAL. JUN.

Anno clb l^o XVI.

M. JOHANNES
FRIDERICUS,

LL. ET HISTORIARUM PROFESS.
IN ACAD. LIPS.

Acad. Decem Vir, Majoris Principum
Collegii Collegatus, & Scholæ Nicolai-
tanæ Rector,

A. M DC XXIX. denatus.

RECTOR ACADEMIÆ LIPSIENSIS.

Monumentum Epicharmo positurus
Theocritus Poëta laudat eum ab insigni pe-
ritiâ & diligentâ in erudiendâ juventute, &
hinc magnas atque immortales gratias pro-
meri-

meritum ait hīs verbis : *πάσῳ εἶπε χεῖρισμα, μεγάλη χάρις αὐτῷ.* Parem si non majorem *εὐφημίαν* atqve gratiam deberi, Viro Excellenti doctrina, pietate, virtute, meritis ac fama longè Clarissimo, DN. JOHANNI FRIDERICO, opt: art. ac Philosphiæ Magistro, utriusqve lingvæ & historiarum, dum in vivis erat, Professori laudatissimo, &c. Nemo est, qui non fateatur ex animo. Tot enim tantisqve donis divinitus exornatus, quot & quanta in unum eundemqve hominem rarò conveniunt, omnia sua retulit ad hunc finem; ut prodesset juventuti & rebus communibus se totum impenderet. Ac prodierunt ex ipsius institutione ac disciplina, tanquam ex Trojano egvo, non tantum in hoc Ducatu Electorali, verum etiam in vicinis regionibus, qui suorum studiorum primitias, Optimo huic Viro, unicè post Deum acceptas ferunt, homines omnium penè ordinum ac dignitatum præstantissimi. Imò illi ipsi, qui nunc apud nos docent in Academia, in diversis Facultatibus & scientiis, illi inquam pleriqve ab his *Fridericianis* fontibus profuxerunt, ideoqve nil dissimulantes, quantum ab ipso in humanioribus literis acceperint, ut communem Magistrum atqve Præceptorem suum communi ore venerantur & deprædicant. Consiliorum porrò atqve operarum promptitudine felici, quantum profuerit cum Academiæ toti, tum imprimis Philosphicæ Facultati, per hosce Quadraginta annos, præferim posteriores, ubi ad judicii gravitatem accesserat quædam senilis sapientia, longo rerum usu constituta & aucta, notius est, quam ut multis dici oporteat. Tribus verbis: Columna fuit & Ornamentum Academiæ: sed heu! fuit nisi enim fateamur, nos tantum decus & præsidium amisisse, quantum non facile recuperare liceat, neqve nos neqve damni magnitudinem satis noverimus. Agnoscimus autem, ut par est, Deumqve, ut
huic

huic similem Professore & Collegam reddat, ardentem invocamus. Interim Theocriti exemplo, imo pietate ipsa moniti, Optimi & meritissimi Viri memoriam castè atqve integrè inter nos conservare studebimus, cum aliis, quibus pote, modis, tum consueta recitatione ortus, atqve curriculi sui, ut intelligant Juvenes Studiosi, qualem nos Collegam in Academia, ipsi verò Doctorem & ductorem amiserint, & ut erga mœstissimam viduam totamqve ad eò familiam honestissimam edamus aliquod *συμπάθειας* Christianæ specimen. Natus est *ὁ μακαρίτης*, anno Christi, supra millesimum quingentesimum, sexagesimo tertio, die VII. mensis Octobris, in Franciæ Orientalis pago, Wolfshofa, subditione Præsulis Wurceburgici Parentibus in re tenui, sed tamen prisca virtute ac fide, ut plerumqve solent agricolæ. Pater fuit JOHANNES FRIDERICUS defuncto cognominis, Prætor pagi ad annos XL, Mater *Catharina Köbin*; ambo si non aliis, saltem hoc nomine memorabiles, quod conjugali fœdere totos LIII. annos sociati, ad extremam senectutis metam, annum videlicet ætatis octogesimum, pariter pervenerint, tantum non eodem elati funere. Ab his Parentibus Deo & bonis literis consecratus filius, in his ipsis & imprimis in doctrina pietatis ex aureola Catechese B. Lutheri maturè & diligenter instituitur. Fecit hæc institutio puerilis & domestica, simul agente per illam intus & in anime pueri S. Spiritus dictamine, ut cum ad uberiorem culturam ingenii consequendam anno ætatis decimo vicinum Mellerstadium mitteretur, statim abhorreret ab illius loci genio, qui totus est Pontificius, inqve Schleüsingensem scholam nostræ addictam religioni enixè transferri cuperet, quod etiam obtinuit à parentibus haud difficulter. Schleüsingæ nactus optatissimam & saluberrimam discendi occasionem, quodqve non semel ex ipsius ore auditum est, fidelissimos & planè heroicis

heroicos Magistros, *M. Wolfgangum Müllerum*, & *M. Johannem Hartungum*, totum se pietati, atque optimarum artium & linguarum, præcipuè vero græci sermonis cognitioni dedit per septennium integrum. Quo ex-
 acto in hanc nostram Philiræam transiit, anno superioris seculi octuagesimo secundo, mercatu verno. Quamvis autem huc appellentis ab initio sat dura esset conditio, & propter rem domi angustam, victus servitiis quæritandus: Deo tamen prosperante paulatim lux serenior affulsit. Hinc quantum servitiis temporis suffurari poterat, id omne audiendi publicis Professoribus, & privatis exercitationibus, summâ & indefessi animi alacritate impendit, & hoc etiam modo in eorum notitiam & familiaritatem se se magis magisque illarebravit. Comparaverat jam sibi tantam eruditionis suppellectilem, ut de illâ videretur aliis impertiri posse & quasi lumen accendere de suo. Quare ut majore cum successu effectum hoc daret, primam in artibus & philosophiâ lauream, anno 1585. & biennio post alteram quoque & superiorem assumere voluit, Decano tum temporis ac Promotere Viro Clariss. *Dn. M. Andrea Dacero*, qui deinde ex Medicinâ magnum nomen adeptus est. Decoratus hunc in modum insignibus Magisterii, mox omni diligentiam privatas scholas aperire, suæque fidei commisses adolescentes complures ingenuos, non plebejos tantum, sed etiam Nobiles, atque in his Magnifici quondam & eminentissimi Viri, *Dn. D. Davidis Peiferi*, Ducum Saxon. Cancellarii meritisimi, viri planè incomparabilis, dilectissimos filios erudire coepit & exercere disputando, perorando & legendo, quâ publicè, quâ privatim in lingvis & artibus. Quo ipso meritis fuit, ut vix elapso à promotione biennio anno videl. 1589. summâ voluntate in Consilium Facultatis Philosophicæ admissus, & sequente anno primùm factus sit Decanus ejus. Incubuit hoc eodem tempore anno nimirum 1592. in ducendâ uxoris

uxoris curam, matrimonio sibi junctâ virgine tum temporis lætissimâ nunc moestissimâ viduâ, *Agnetâ Fritschansis*, civis Torgensis præcipui filia; atq; ex præclaro Moserorum stemmate oriundâ. Id quam benè verterit, postea dicemus. Prius epim spectandus nobis Collega noster amantiss. in diversis honoratorum officiorum partibus, ad quas gradatim Deo duce, virtute comite evectus est. Primus veluti campus, unde excurrit ipsius industria, proponebatur ipsi Thomanus ludus, in quo singulari benevolentia Senatus hujus Urbis amplissimi proximus à Rectore locus ipsi tum temporis est attributus. Nam cum designatus esset à Communitate Philosophica Oratoriae Professor, consentientibus suffragiis & electione, legitime instituta, jamq; sibi spem illam functionis honoratioris domi conditam habere videretur, nihilominus evenit ipsi, à spe omni subito depulso, quod proverbio dicimus: multa inter calicem ac labra. Quare *παραιόνη εἰργων* in officio Scholæ Thomane per sesquiannum stetit: hinc anno 1594. Annæbergam migravit cum familiâ, honesto & liberali ejus Urbis Senatus stipendio conductus, ad Scholæ, quæ ibidem non incelebris habetur, capeßenda gubernacula. Edidit hæc loci Orationem elegantissimam *περὶ τῶν δεσπότηων* Scholis & Academiis debitorum, quæ adhuc extat, deque scholarum clasibus in melius reformandis ad cõmunem rei literariæ usum multa & scitissime differens & saluberrimè admonens surgenti nominis famæ strenuè prælusit. Accidit interea temporis, ut qui ante triennium, in adeunda cathedra Oratoria luminibus ipsius obstruxerat, suo discessu denuò vacuum faceret professionem. Quare secundum Herodotèum illud; *ὁ, τὸ θεὸν γενέσθαι ἐν θεῷ, ἀποτρέψαι ἀμύχανον*; à Communitate Philosophica postlimino, sed honorifice in hanc urbem & Academiam anno 1595. revocatus cupide redit,

redit, & jamdudum sibi debitam cathedram occupat & tenet per quatuor annos magno cum plausu Collegarum & studiose juventutis fructu eximio. Nam tradidit illi præcepta rhetorica ex Autoribus optimis, Aristotele, Cicerone, Quintiliano, vivisque & spirantibus ad imitandum exemplis summâ fide, & dexterrimo judicio omne dicendi artificium illustravit. Vertente quadriennio designatur Professor scientiæ Naturalis anno 1599. & ut prius, sequente confirmatione illustrissima, huic etiam Professionis generi octennium præest. Vidisses hic ipsum omnibus ingenii nervis connixum hoc agere, quo doceret suos *γυμνάσιον* philosophari de naturæ potentia & viribus, non ex turbidis scholasticorum lacunis hauriendo, sed ad limpidissimos principis Philosophorum, & illius Græcorum interpretum fontes deducendo: id quod demonstrant ejus in totam *Ἀρεταίων* Aristot. & in lib. IV. meteor. Commentarii longè doctissimi, digni, qui publici juris fiant: quibus addidit elegantissimam enarrationem libelli Melanchthoniani de Anima, & dum fungitur hoc Professionis genere, bis absolvit. Quo etiam pertinet ejusdem de Lycanthropia, ut vocant, luculenta & vario cognitionis genere, veluti sale quodam tinctâ & perspersa Oratio in promotione Magistrali ab ipso publicè habita, cum anno 1600. secundum Decanus esset. Nec ineptè huc referas enarrationem nervosam materiæ medicæ ex libello Galeni de Theriaca, quam pro adipiscenda Licentia Medica, cujus præfatione tum temporis occupabatur; publicis lectionibus complexus erat. Sic enim statuerat, nominis suæ domesticæ rei, quam professioni utilem fore & congruam hanc utriusque studii medici & Physici conjunctionem. Jamque assumpto in hac arte Medicâ gradu Baccalaureatûs, anno vid. 1602. & peractis, quæ ad reliquos gradus progredienti ex Constitutione Facultatis illius peragi moris est, nihil

nihil ipsi restabat, nisi ut Licentiatūræ & Docturæ Medicæ insignia, tanquam laborum in hoc etiam studiorum genere præclare exantlatorum testimonia & βραβεία primo quoquo tempore caperet: Cum ecce sive moneatur, sive rogatur à Superioribus, ne se abdicet commercio humaniorum literarum, ad quas propagandas & docendas natura se factum & divinitus ordinatum intelligat, verum constanter perseveret cum Musis suis. Paratos esse superiores, quorum hæc potestas est conferendi, Præceptoram seu ἐφορείαν alumnorum Electoralium, velut ἐν προσηύχῃ μέγας, ad meliorem Familiæ sustentationem, ipsi decernere. Quid faceret? paruit clementissimæ voluntati, & suscepit conditionem, susceptam eadem, qua ceteros labores suos, fide & dexteritate, usque in annum 1607. tuetur ac sustinet. Gloriatum accepimus piè defunctum de felicitate hujus anni sibi & suis admodum auspiciati. Præterquam enim quod hoc anno allectus est in numerum Decem-Virorum, ad quos rerum Paulinarum inspectio præcipuè pertinet, nec multo post cooptatus in laudatissimum Collegium principum minus (ex quo tamen sequentibus annis in superius ascendit) ipse ne optinanti quidem ab hujus Urbis Amplissimo Senatu, Pædagogii, quod est ad D. Nicolai, non minus honorata quam fructuosa gubernatio hoc anno oblata & concredita fuit, simulque ex obitu Viri clarissimi & de bonis literis itidem meritisimi, Dn. D. Marthæi Dresseri, utriusque lingvæ & historiarum Amplissima professio ad eundem devoluta, probante, quæ acta essent, aula illustrissima omnia; & in abdicationem ἐφορείας prædictæ, ne obrueretur laboribus, clementissimè consentiente. Verè igitur Collega noster faustum sibi fortunatumque hunc annum prædicare poterat. Et quanquam duplicatione munerum, Academici & Scholastici, non parum gravabatur, utri-

que tamen per divinam gratiam ita satisfecit, ut & in Academia docendo expleret desideria discipulorum, & simul in Schola nullam officii partem neglectam esse pateretur. Cæterum in hac novâ Professione, quæ in docendis Græcis pariter & Latinis literis, tradendisque historiis vices aliquas requirit, non nisi optimos & selectissimos autores, qui non minus rerum & antiquitatum, quam verborum cognitione excelleret, proposuit discipulis, & his explanandis (ut erat in hoc genere artifex planè singularis) adhibuit suavissimum & lucidissimum genus interpretandi. In Græca literatura pensum hoc ab Herodoti prælectionibus est auspicatus, quo sine quadam dicti auctoris seorsum excudi scit in usum auditorum, quæ notis haut aspernandis nunc inde interpunxit: Ab Herodoto ad Homerum, Theocritum, Musæum, Plutarchum & similes principes ac classicos Scriptores delapsus est. In latinis post Ciceronis scripta, & Orationes selectiores, puta Catilinas, pro lege Manilia, dialogum de senectute, paradoxa &c. modo Salustii, modo *C. Julii Caesaris* libros explanavit, & ad extremum historiam Justini universalem in manus sumpsit, quæ nunc ipsius morte interrupta jacet, quod idem evenit alteri Synopsi, quam unâ cum Synchronismis Imperiorum privato Marte conscriptam communicavit auditoribus, sed non perfecit. Nec dubitamus, in ipsius scrijnis multa latere ad annales hujus regionis & inprimis Academicæ nostræ permultum facientia. Quorum Annalium sive confectio sive continuatio ipsi similiter extra ordinem scimus injunctam fuisse. Quod reliquos dignitates & munera quæ vel Professioni comitantur, vel mandantur extra ordinem, attinet, *Manabergius* noster tertiâ vicè Academicæ Rector creatus est, primum anno 1595. cum Annabergâ ex montibus redux aggrediretur ad Professionem oratoriam; iterumque Anno 1604. cum naturæ ageret interpretem, & tandem anno 1616. postquam

quam docendis lingvis fuerat praefectus, ut ita singula tempora Professionum singulis Reſtoratibus diſtinxerit. Sic Pro-Cancellarii in Facultate Philoſophicâ eximias vices itidem ter geſſit: Decani octies; Senioris, &, ut vocant, Adjuncti compluribus annis. In his muneribus omnibus & ſingulis ſumma fide, prudentia, fidelitate, & conſtantia verſatus eſt: tum vero Bibliothecam Paulinam ita curavit, ut hîc quoque non poſſimus non acquiſcere in ejus diligentia & fide. Veterum Pagorum Academicorum praefecturam ſemel geſſit, & ut æquabile jus diceret ſubditis, nihil intermiſit. Orationes nobiliores in præcipuis Academiae conventibus habuit complures. Panegyricam in noſtro Jubilæo Academico anno 1609. itidemque alteram Sereni ſimo Electori dictam poſt pacatas in Sileſiâ provincias. Quibus accedunt parentationes Illuſtriſſimarum Perſonarum Saxoniae Principum *Chriſtiani II.* Electoris, Ducis *Auguſti, Sophiae* viduae Electoralis, quarum omnium auguſtiſſima memoria ſit in benedictione. Sed & intimationes ſeu Programmata graviora Academiae nomine proponenda ſuo calamo plerumque exaravit. In arduis negotiis cum totius Univerſitatis tum Facultatis Philoſophicæ aliquoties ablegatus eſt in auſam, quæque habebat in mandatis, magno judicio, reverentiâ, decenſe, & amabili quâdam influentiâ in ſuperiorum animos ſtrenuè perfecit & obtinuit feliciter. Scholarum illuſtrium viſitationibus peculiari mandato toties quoties interſuit. Atque utinam abſtinuiſſet potiùs à poſtremâ, quam vitam & ſanitatem objeciſſet majori atque maniſeſto periculo! Sed huc impulit eum ſtudium morigerandi atque amor publici boni, cujus nunquam non tenaciſſimus fuit. In reliquâ quoque vitâ & converſatione *Φιλόσοφος* erat καὶ συμβιβαστικός, fugitans litium, atque cæteri eſſent, quantum in ſe eſſet, operam dabat. Quid multis?

tis ? talis vir, qui cum paucis comparandus omnia direxerit ad decus & utilitatem omnium. Ad conjugium revertitur, quod ipsi cum prædictâ uxore suâ, matronâ honoratissimâ, non minus fœcundum, quam tranquillum & amabilissimum extitit, & pro communium temporum fortè satis diuturnum. Liberos in eo suscepit XII. de quibus tres supersunt melioris & quatuor sequioris sexus; reliquis præmissis in alteram vitam. Inter supersuites filios primus & maximus natû, Patri homonymus superioribus annis in vicinâ Wittebergensi, Magisterii Philosophici, apud nos verò Doctrinæ Medicæ gradum adeptus, & postea Sereniss. Electoris Saxonix Medicus Castrensis, nunc in Oldenburgicâ Urbe & aula, totaque vicinâ, summâ & Principis sui & Subditorum gratiâ, nec parvi nominis celebritate medicinam facere dicitur. Hujus vestigiis gnauiter insistens frater ætate proximus *Salomon Fridericus*, hujus Academicæ Magister, diu est, quod Medicum studium in Academicis exteris prosequatur. Uti etiam de Tertio & minimo natu *Theodosto Friderico* non nisi optimâ & parente digna nobis pollicemur. Sed & filiabus suis prospexit piè defunctus parens de honestis matrimoniis. Inprimis magnam voluptatem cepit & solatium ex Conjugio filix primogenitæ cum Viro Consultissimo & Eximio, *Dn. M. Melchiore Trostio*, Reipublicæ Torg. Syndico dignissimo, &c. Ac sanè & nobis & liberis optanda fuisset diuturnior usura Collegæ & Parentis tum desiderati, nisi secus visum esset præpotenti Deo. Hoc enim permittente factum est, ut in nupera profectione sic malum ipsius exasperatum, & ceu in rabiem actus fuerit lethifer ille vesicæ * calculus, ut nullis remediis neque vis ejus effera

* *Spectant huc ea, quæ in germanico vite ipsius Curriculo leguntur. In der von dem seelig Verstorbenen*

effera domari, nec tormenta hinc exorta exquisitissima placari poluerint. Horum itaque immanitate viribus sensim attritus miserrimus æger ardentissimis precibus & suspiriis confugit ad Principem medicorum, CHRISTUM JESUM, & dispositis rebus suis ac testamento condito, assumpto insuper cœlesti viatico, beatam analyfin sibi precatus, tandemque integris sensibus, & constante mente consecutus est die abhinc quarto hora vespertina IX. anno ætatis LXVII. Anima illius nunc æterna quiete & gaudio recreatur inenarrabili. Exanime verò corpus hodiè terræ mandabitur hora pomeridiana I. Quo tempore ut omnes & singuli, qui nobiscum vivunt in communibus literis, ad cohonestandas exequias viri de literis tam præclare meriti ante scholam Nicolaitanam conveniant, jus & fas exigunt. P. P. Lipsiæ XII. Decembr. Anno Christi, M DC XXIX.

F 2

Hos

Verstorbenen vor seinem Ende begehrt/ und nach dessen seeligen Abschiede/ von denen Hrn. Medicis vorgenommenen Section ist der Stein sehr groß und 12. Loth schwer in der Blase befunden worden. Eò pariter respexit M. ANDREAS CORVINUS, Orat. Profess. & Academiæ Lips. r. r. Rector, hoc Carmine Genus Mortis describens:

Quæritur à multis lapis aureus iste saphorum,
Insigniter sed hæc errant in calculo.

Non lapis aureolus, sed calculus iste doloris.

Est, qui librorum * sedulos promos manet.

* Thuanus lib. 126. de Heurnio Medico: Cum prosperà semper antea valetudine usus esset, calculò laborare

Hos mihi ne vili cineres tege, LIPSIA, saxo,
 Marmore nam Pario, dignus & are fuit.
 Quanta vir ille tulit studiosæ commoda publi?
 Tot cathedris quantâ præfuit ille fide?
 Egrediè Physicæ, linguasque professus, Archivam
 Et Latinam, nec non Clarus in Historiâ.
 Vidi ego, cum juvenis colerem Lipsensia tempe,
 Instar in hoc quantum, gratia quanta viro;
 Illustresque Scholas nuper cum viseret unâ,
 Insignes animi vidimus hujus opes.
 Ergo perennis erit FRIDERICI gloria JANI,
 Non hanc ætatem Pyramis ulla feret.

PAULUS RÖBERUS, D. Prof.
 Pafl. & Superint. Witteb.

SCRIPTA.

Quædam eorum adducuntur in ipso Programmate,
 quædam verò, mihi nondum visa, laudantur
 ab HENNINGO WITTENIO in Diarii Biographi-
 phi T. I. ad Ann. 1629.

Varias Eum conscripsisse ac publicasse Orationes,
 ex Conc. illa Funebri, quæ Numburgi, BAR-
 BARÆ BRAUNÆ, D. PETRI KRAUSSENI,
 Physiçi uxori, à M. CASP. BERTRAMO ANN.
 1616.

laborare cepit, cujus cruciatibus totum trien-
 nium divexatus obiit. In mortui vesicâ reperti
 septem calculi nucis juglandis majoris magni-
 tudine & formâ, singuli drachmas duas penden-
 tes; misera ad libros assidue sedentium stipendia,

1616. est habita, colligi posse censeo. Ita verò
verba fluunt: Es wird sonderlich dieses vorneh-
 men Theologi (VALENTINI BRAUNII, Gene-
 ralis Superint. des Stiffes Würzgen) in Ora-
 tione quadam publica, so am 22. Tage Nov.
 Ann. 1607. in frequenti Acad. Lips. conventu,
 von dem Hn. M. JOH. FRIDERICO, Histo-
 riarum Professore daseibsten recitiret wor-
 den / gar honoritice erwehnet / in massen sol-
 ches in den S. Natus est Magnificus Rector
 &c. nach der Länge zu befinden.

*Ejus Panegyricum Seculare complectentem
 Originem, Incrementa & Fortunam Aca-
 demix Lipsicæ, D. AD. RECHENBERGIUS
 adjevit DAV. PEIFERI Lipsiæ l. Originum
 Lipsiensium Libris IV. 8.*

*Herodoti Clio s. Liber I. Histor. Gr. Lat. per Jo.
 FRIDER. Lips. 1609. 8.*

D. FRIDERICUS HORTLEDERUS,

Jctus, Consiliarius Ducalis Saxonicus
 & Historicus magni nominis.

RECTOR ACADEMIÆ JENENSIS
ERASMUS UNGEPAUR,

J.U.D. FACULT. JURID. SENIOR ET
 PROFESSORES RELIQVI L. S. D.

EVersâ columnâ domum collabi, remoto gubernatore navem perire, & oleo consumto lumen paulatim extingvi necessum est. Pari modo magnâ subseqvi Rerumpubl. mutationes & intertrimenta solent, si viri magni qui suâ sapientiâ, prudentiâ, dexteritate, experienciâ eas fulciunt, regunt, conservant, ab iis abeunt & hac ex vita excedunt. Inde Sapientissimi Platonis vox est: ὅταν μέλλει κακῶς πράξαι πόλις, ἐξέιλε τὸς ἀνδρας ἀγαθὸς ἐν τᾶντης τῆς πόλεως ὁ θεός, quando Reipubl. impendet mutatio, Deus bonos viros ex ea avocatur. Et B. Ambrosii, Mediolanensis olim Ecclesiæ Episcopi: Periturâ urbis, aut malorum imminentium, vel futura labis, hoc primum indicium est, si decedant viri consulares, vel etiam graviores sceminæ. Quin Deus ipse populi Israelitici gravissimè puniturus iniquitates ac prævaricationes, minatur ei per Prophetam, quòd sit ablaturus à Jerusalem & Juda sustentaculum & fulcrum, fortem, & virum bellatorem, judicem & Prophetam, & ariolum (h. e. prudentem, qui sua prudentiâ futura prævidet) & senem: & principem super quinquaginta & honorabilem vultu & Consiliarium, & Sapientem de fabris, & peritum eloqvii. Merito hæc jam nobis in mentem veniunt, dum Viri olim Magnifici, Amplissimi, Consultissimi, Dn. *Friderici Hortlederii* Jcti magni, Historicorum Germaniæ hoc ævo facillè Coryphæi, Illustrissimorum ac Celsissimorum Ducum Saxonix, Julix, Clivix, Montium &c. lineæ Vinariensis, Consiliarii aulici veterani gravissimi, exsequias intinamus. Ominari pessimè nolumus, at qui jam perturbatissimus totius Imperii Romano-Germanici est status, quæ harum provinciarum Saxonicarum facies est miserrima, quæ temporum est horum pravitas perverissima, non

non potest non cuius cordato & pio impendentium calamitatum asperrimarum metum tanti viri obitus injicere, cui, supremos ejus ad honores quæ faciunt, nostri nunc est muneris & pietatis prolixè præstare. Natus itaque est *ὁ μεγαλότης Hortlederus* Anno MDLXXIX. die *Lunæ* post *Esto mihi*, quæ tum incidebat in diem *II. Martii*. Amfurti districtus Asseburgici in Archiepiscopatu Magdeburgensi. Patrem habuit virum quondam Amplissimum & Consultissimum *Dn. Valentinum Hortlederum* ex antiqua & per seculum senatoriâ oppidi *politissimi* æquè ac *amantissimi Pegaviensis ad Elystrum in Electoratu Saxonico* familia oriundum, & non minus Ecclesiastici totiusque Equestris ordinis in Archiepiscopatu Magdeburgensi, quæ negotia Provincialia Secretarium, quàm Præfecturarum univèrsæ familiæ Nobilissimæ de *Asseburg* Capitaneum, sive Præfectum supremum Consiliarium & Advocatum Amfurti omnium primum, quo in officio magni nominis *30* annis subsequentibus ipsi succellere: Matrem verò, *Sabinam*, matronam laudatissimam, Viri Amplissimi & Prudentissimi, *Dn. Ambrosii Dobenecceri*, Præfecturæ Electoralis Pegaviensis præfecti, oppidique Consulis, Historicis *Georgi* atque *Jacobi Fabriciorum* scriptis percelebris, filiam. Quæ pia & curata essent educationis parentes optimi inde a cunabulis non intermiserunt; & quia ingenium nactus filius erat vegetum, maturè in disciplinam præceptorum eruditorum eum dederunt; cum primis verò non solum in pietatis & religionis veræ fundamentis optimè ipsum, Vir Reverendus & Literatiss. *Dn. M. Jonas Nicolai*, * Ecclesiæ Amfurtensis tum pastor, erudit,

F 4

* Num hic sanguine junctus fuerit *M. JONÆ NICOLAI*, cujus Epitaphium in *Aede Cathedrali*,
 quæ

diit, sed etiam finitis horis studiorum ordinariis pomeridianis *Georgi Sabini Cæsares Germanicos* prælegendo ad studium Historicum q. manu duxit, unde ab ipsa pueritia singulari idipsum amore *D. Hortlederus* noster fuit amplexus. Utroque parente in puerili orbatu ætate à tutoribus suis è Saxonia abductus, unà cum fratre *Valentino Hortleder* Naumburgum missus & oppidanæ scholæ tum Rectoris, juventutis quæ mentem, quæ os, quæ mores, rectè formandæ verè artificis, *Dn. M. Johannis Litzdeneri* * fidei ac institutioni fuit commissus, cui styli, quo utebatur, tersi & omnis sermonis Latini elegantiam acceptam ferre præcipuè solebat. Eâ jam in-

quæ hic Lubeca est, visitur, divinare quidem mihi haud est integrum, placet tamen illud, licet Germanicis verbis sit conceptum, hic apponere: M. JONAS NICOLAI, zu Roskow geboren A. 1579. zu Umsfurt informirt 10 Jahr / zu Rosstock und Wittenberg studirt / und zu Kalbe Inspector gewesen 19. / zu Magdeburg Pastor zum S. Geist 5. / Dom-Prediger vociret zu Lübeck 1632. 1646. den 7. Nov. seelig eingeschlaffen / und den 12. dieses beygesetzt.

* *Meretur hic annumerari doctis illis Mittweidensibus, à M. Christiano Hermanno, im Mittweidischen Denckmahl p. 322. sqq. laudatis. Vivere autem desit Numburgi A. 1622. anno ætatis 73. postquam per 33 annos munere Scholastico esset defunctus & XIV. annos privatam vitam egisset. Vid. Concio funebris à M. CASP. BERTRAMO habita & Jenæ 1623. impressa.*

instructus literaturæ bonæ supellestile, ut cum fruge adire Academias posset, Anno MDXCIII. atatis suæ XIV. eò concessit, trium Academiarum *Wittebergensis, Lipsiensis & hujus nostræ Jenensis* successu temporis alumnus factus: Et Anno quidem MDXCVI. ad Juris studium Wittebergæ animum applicans, Consultissimum ac Celeberrimum quondam Virum *Dn. Fridericum Tilemannum*, J. U. D. & Historiarum P. P. Institutiones Justinianeas privatim explicantem auscultavit, ejusdem quoque tum in Politicis & Historicis, tum in Oratoris exercitiis, consilio & *ἡγεμονίᾳ* usus. Anno MDXCIX. huc ubi concesserat, totum sexennium privatis publicisque in dissp. Collegiis palaestritam se maximè alacrem non sine commilitonum emulatione probavit, contubernalis Generosi ac Nobilissimi jam Viri *Dn. Friderici Wetzsch* hereditarii in *Reichenbach & Briesen* Serenissimo Electori Saxoniae à Consiliis intimis & Protosynedrui Electoralis Saxonici Dresdensis Praefidis eminentissimi, quo cum tum temporis amicitia ac familiaritas intimior coalita integra semper duravit. Hic studiorum *B. Hortlederi* cursus fuit, quem pietas, vitæ modestia, humanitas, sobrietas, officiorum promptitudo, pacis & tranquillitatis amor, candor, & quæ non virtutes aliæ homine ingenuo dignæ? comitata. Esse voluit, quòd audiebat. *Anno M DC VI. XVII. Novembr. atatis suæ anno XXVII.* matrimonium iniiit cum virgine tum Nobilissima ac moratissima *Catharina* Viri Magnifici, Nobiliss. Ampliss. Consultiss. *Dn. Caroli Barth in Passen Dorff* Cui & Sereniss. Electoris Brandeburgici Consiliarii & Cancellarii in aula Custrinensi, filia, quæ *anno superiori MD CXXXIX. II. Iulbris die*, quod plerique omnes novimus, ad caelestia translata regna: parens verò factus ex ea erat filii unius, *Friderici Romani*, quem *anno MDC XXXV. XXV. die mensis VIIbris* mors sibi

prædam fecit, & filix unius, matronæ honoratissimæ, *Anna Catharina*, ex qua Viro Nobiliss. Ampliss. Consultiss. Excellentiss. *Dn. Zacharia Præschentz J. U. D.* & Antecessori in hac nostrâ Salana celeberrimo, Consiliario Saxonico & Curia Saxonica Scabinatusque heic loci Adfessori, *Dn. Collegæ nostro honorando*, elocata nepotem vidit. *Anno* inlequenti *MDCVII. de justitia belli Germanici* cepit disputare tanto cum applausu viorum magnorum, *Goldasti, Hackelmanni, Polycarpi Lyseri Senioris*, aliorum, ut certatim literis ipsum suis ad telam hanc pertexendam animarent: Unde ipsi *operis historici, de bello Germanico ejusque causis*, conscribendi ansa data: tantâ verò industriâ elaborati, ut nec parem hoc in genere ante se habuerit, nec post se, præfici ni loquimur, sit habiturus; quod ipsum opus non ita pridem revisum, & magnam partem auctum brevi eum Deo, iterum Reipubl. bono in lucem est proditura. *Anno MDCVII.* Illustrissimis ac Celsissimis Principibus ac Ducibus Saxonie, Julia, Clivia, Montium &c. *Dn. Johanni Ernesto Juniori & Dn. Friderico Seniori* heroibus animosissimis, togâ & sago famigeratissimis, beatiss. recordationis, Academicorum studiorum fuit datus director & moderator, cui muneri, ut & aliis, quæ id temporis ipsi expediunda commissa negotia ardua, ad *annum usque MDCXV.* ita præfuit, ut desiderari ejus in fide, integritate, industria, nihil potuerit, quanquam, quæ optimorum comes, invidia aulica non omnino defuerit. Eo à tempore in Consiliariis Saxo-Vinariensium numerum adscriptus, at *anno* demùm *MDCXVII.* plenariè receptus; quantâ prudentiâ in deliberationibus gravissimis fuerit usus, quam immenso labore Archiva tum universæ Serenissimæ domui tam Electorali, quàm Ducali Saxonica, communia, tum domui Saxo-Vinariensi peculiaria in ordinem redegerit: quam variis Legationibus fuerit functus, præcipuè

cipue missus anno *MDCXIV. mense Martio* ad Conventum *Numburgensem* ob Confraternitatem & Confederationem Serenissimarum domuum Saxonicae, Brandenburgicae & Hassiacaе; Anno *MDCXIX. mense Augusto* *Coburgum* ante Conventum Principum Evangelicorum *Mulhussum*; Mense *Octobri*, exeunte ad Conventum Principum eorundem *Nürnbergensem*; Anno *MDCXXIII. mense Augusto* *Furtebocum* ad Comitiam circuli Saxoniae superioris: non jam refert pluribus referre. Ubique boni Consiliarii partes abunde adimplevit; iustitiae amantissimus: ab omni iniustitia, fastu, oppressione proximi, *dogo Carvica* alienissimus, ut verè Samueliticum illud ad populum Israël ingratum 1. Sam. 12. §. 3. & 4. (verba adponere paginae vetat angustia) transferri ad ipsum possit, cuius & ipse in morbo suo fatali affectum atque amorem suum erga oppidum hoc Jenense pluribus contestatus mentionem iniecit. Verum præterea Christianum sese exhibuit, cui non in lingua & ore hærebat, sed intimis cordis fibris pietas erat radicata: itaque vix ullam, nisi per valetudinem incommodam, Verbi divini Concionem neglexit: S. Synaxi in publico Ecclesiae cœtu frequenter fuit usus; domi in S. Bibliorum, & scriptorum Theologicorum & cum primis homiliarum Evangelicarum *D. Miri*, quas & suis seriò commendavit, assiduus. *Prudentii* hymnis, quos memoriâ fere tenebat omnes, ut & *Bernhardi*, *Lactantii*, *Augustini* & aliorum Ecclesiae Patrum scriptis maximè fuit delectatus; In periculosisima hac bellicorum tumultuum tempestate, quæ nec dum à nobis aversa, verè eos inter fuit, qui soli Deo noti seriis precibus & suspiriis in ruptura coram eo se sistunt, ne terram perdat: siquidem ex ipsis Sacris literis non ita pridem preces collegit devotissimas, quas unâ cum Psalmis bellica ad tempora accommodatis cotidie ad Deum jusit effundere; ipsè verò ut plurimum genibus incumbens fuit precatus.

Mor-

Morbus ipsum & quidem febris tertiana triplex, mensis proximè elapsi Maji die XXI. primò corripuit, quæ tum ob paroxysmos succedaneos, tum ob terrorem potridiè ex scelopeti, cujus glans supra caput ipsius in domus hypocaustum transit, dispoitione ortum, citò in continuam degeneravit: suâque contumacia omnem Medicorum curam, operam & diligentiam, etsi eam summam, & omnem medicamentorum, etsi exquisitissimorum, vim ac efficaciam elusit. De valetudinis ergò suæ instauratione æger dubius obitumque q. præfagiens plurimum Reverendum Dn. Superatendentem nostratem ad colloquium Christianum accersiri ad se XXIIIX. Maji horis matutinis jusit, quo adveniente statim peccatorum confessione & ab iis absolutione prævia munendum se S. Cœna Dominica ad futurum hac ex vita iter curavit, totâque die redemptoris sui Jesu Christi merito sese erexit, chorumque Symphonicum ea die ante fores cantantem modulari cantiones solationum plenissimas voluit. Domui etiam suæ citò dispositione certa providit, nec ararii apud nos Ecclesiastici oblitus, cui quod manus sua ævo hoc calamitosissimo invenit, simplici & lubenti animo dedit & legavit. De vitæ prorogatione ulteriori nihil audire quicquam voluit, dissolvi cupiens & cum Christo suo esse: itaque quas ipse preculas pro moribundis ex S. Scriptura suo precatationum libello sua manu consignarat, prælegi sibi identidem jusit. Voti tandem compos sui factus *nudius tertius horæ primæ matutinæ*, cum paulò antè aliquoties quæsitus, an Dominum suum Jesum corde teneret, linguâ quamvis invalida, satis tamen clarè vocula *Ja* subindè respondisset, placidissimè spiritum emisit, & reddidit ei à quo acceperat; quo ipso momento & *candela*, in conclavi posita, sua sponte, *alimento* non deficiente, *extincta* fuit; utinam ne ominis quid hæc improvisa & spontanea luminis extinctio secum trahat!

O clementissime Deus, pater misericordiarum, respice nos oculis benignioribus, & quicquid impendet mali averrunca propitius! serva, tuere, qui pietate, prudentia, virtute, eruditione præstantes hodieque de Ecclesia, de Republ. de Academia nostra & juventute literaria bene merentur, in tui nominis gloriam, Ecclesiæ incrementum, Reipubl. salutem, & Academiae nostræ emolumentum! Funus magni olim-nostri *Hortlederi* effertur hodiè ad horam I. pomeridianam. Vestram *συμπέθεσεν*, Cives Academici, genero & filiae mœstissimis frequenti comitatu declarate uberrimè. Sic pietas jubet, sic virtus demortui excellens & merita in Aulam illustrem, in Rempubl. omnem, in hanc Academiam poscunt, sic generi optimè de vobis merendi studium svaadet. Sed pluribus superfedemus, de vestra promptitudine satis certi. P. P. VII. Jun. Anno M DC XL.

SCRIPTA.

Handlungen und Ausschreiben von Ursachen des Teutschen Krieges | *Francof. 1618. Fol. G. Gothæ. 1645. quæ editio locupletior est priori, licet in ea nonnulla ad ordinum quorundam instantiam fuerint immutata, notante B. G. Struvio in Bibliotheca Juridica p. 338.*

Onuphrii Panvini libellus de Comitibus Imperii, cum Notis Frid. Hortlederi, Argent. 1613. 8. Leg. Struvii Biblioth. Jurid. p. 414. sq.

Fr. Hortlederi summi honores, quibus Principis sui, pii, probi, perbenefici, literati, gnavi, fortis, inchyti, sed nunc demum felicitis atque fortunati Domini Friderici Senioris, Ducis Saxon. funus mœstus

*mæstus & infelix comitabatur, all. B. G. Struvio
in Biblioth. Histor. p. 580.*

*Henning. quoque Wittenius in Diarii Biograph.
T. II. p. 51. sequentes Tractatus. ab eodem edi-
tos, adducit: De Concursu Actionis realis, mera
ac pœnalis mixtæ: De ratione Legis publicæ ex
vero sensu L. non omnium 20 D. de LL. ejus-
que genuinis exemplis. De Lege Regia Roma-
norum. De justitia belli German. &c.*

*In Bibliotheca Ducali Gothana Catalogum Numis-
matarum ab Hortledero contextum reperiri, testis
est Wilh. Ernestus Tenzelius in turker Beschrei-
bung der Sächsis. Beylagers Solennitäten
geprägten Medaillen und Schaustücken: In
der Fürstl. Biblioth. zu Gotha stehet ein geschrie-
benes Inventarium über Herzog Ernstens zu
Sachf. Münzen, welches der in Sächsischen
Historien unbergleichliche Hortleder gemacht.*

L. JOHANNIS MICHAELIS,
Eloq. Prof. Publ.

Oratio Parentalis in Obitum

JACOBI GERSCHOVII,

J. U. D. LL. Orient. & Poëf. Profess. Publ.
in Academia Gryphico-Pomerana

Anno MDCLV. d. XXIX. Sept. denati,
habita, atqve è MSto eruta,

Qvod

Quod si Philosophiam paucis perve-
 stigemus, illam sanè inter alia tantæ præ-
 stantiæ & dignitatis esse animadvertemus,
 ut nemo hominum eâ, qui summum Bo-
 num assequi desiderat, ulla ratione carere possit. Ex
 hac enim intelligit pauper, quomodo sustinere pauper-
 tatem, dives, quomodo uti divitiis debeat: hæc, quid
 inter Patrem & liberos, quid inter Virum & uxorem,
 quid inter fratres, cognatos, amicos, cives, quid de-
 niqve inter omnes homines observari par sit, exponit.
 Philosophia homines rerum modum virtutes amplecten-
 di, & econtra vitia fugiendi docet. Illa parantur veru
 illæ opes animi, quæ nec furem, nec prædonem me-
 tuant, nec incendio nec naufragio sunt expositæ, quæ-
 que certam veramque viam ostendunt ad persequendum
 id bonum, quod cetera omnia complectitur. Sine Phi-
 losophiæ cognitione muta conticescet eloquentia, manca
 & mutila erit juris legumque cognitio; imo ipsa domi-
 na & Regina artium Theologia animos requirit dili-
 genti hujus disciplinæ tractatione præparatos atque
 præcutos. Verè igitur dici potest Theologiæ manus,
 fons Jurisprudentiæ, caput Medicinæ. O præclaram
 Philosophiæ laudem, cujus ope ne mala quidem nocere;
 quæ detracta ne bona quidem prodesse possunt! o divina
 atque admirabilis scientia! O mentis nostræ clarissi-
 mum lumen! O vitæ humanæ præcipua gubernatrix!
 Non immerito ille Latinitatis Parens Cicero Philoso-
 phiam virtutis indagatricem, vitiorum expultricem
 appellavit. Plato nullum à Diis datum esse hominibus
 ea majus aut præclarior donum existimat. Hanc præ-
 stantiam etiam ex ejus objecto colligere possumus, quod
 nihil aliud est, quam res divinæ & humanæ, prout ex
 definitione Philosophiæ constat, quæ est rerum divina-
 rum & humanatum Scientia. Quam, & Imperator
 Juris-

Jurisprudentiæ tribuens propterea veræ & non fucate
Philosophiæ Sectatores appellat Jctos. Quod finem
hujus disciplinæ attinet, illum Summum Bonum civi-
le esse nemo certè inficias ibit. Quanto igitur ceteris
omnibus bonis anteflat felicitas, tanto Philosophia cete-
ris artibus antecellit. Si tanto in honore Medicina
ponitur, quod habere mitigationem morborum, quibus
corpus laborat, firmæque valetudinis cum effectrix,
tum conservatrix esse creditur; qui denique honores
excogitari poterunt, ea arte digni, quæ se in animis idem
effecturam esse profitetur? Nam & præstantior corpore
animus est & hujus, quam illius multo plures morbi,
multoque periculosiores. Quare cum nihil sit beatius,
relinquitur, summum etiam honorem his, quæ tam
divinæ scientiæ operam locant, jure meritoque deberi.
Sicut autem noster B. D. *Jacobus Gerschovius* titulum
nomenque Philosophi venerabile optimè tutatus est in vita
sic in morte eundem non esse debito encomio fraudandum
arbitror. Quare conlitiui laudes ejus non pro merito,
sed pro ingenii modulo & pro eloqvii paupertini appa-
ratu satis tenui breviter repræsentare. Illud modo A. H.
subjecissimè observo & officiosissime contendo, ut mihi
non dicenti, sed balbutienti vestræ benignitatis & æqua-
nimitatis Zephyrus spiret, quo alas dicendi evcham feli-
cius, proveham felicissime, subsistam quietissime.

Ut autem hinc potissimum Orationis meæ auspi-
cium sumam. Natus est hic beatus *Dn. Jacobus Ger-
schovius* anno 1387. inter 6. & 7. Martii noctem. Pater
ipsum fuit Reverendus & Doctissimus Vir *Dn. Lauren-
tius Gerschovius*, Medoënsis in Præfectura Stolpenſi
Pastor dignissimus. Mater erat pudicissima Matrona
Maria Germana. Avus paternus exlitit Spectatissimus
Vir *Dn. Michaël Gerschovius* civis nobilissimi emporii
Amsterodami: Avia paterna *Albeida Bernardina*: Avus
maternus *Johannes Germanus* civis Treptovienſis, Avia
materna

materna *Anna Erdmannus*. Proavus paternus fuit *Laurentius Gerschovius* Senator Daberensis, qui uxorem habuit *Ellam Grugeriam*. Proavus maternus *Jo. Germanus*, cui uxor fuit *Catharina Renters*. Quamvis autem ingens naturæ fortunæque donum sit, nec adeo contentim habendum, honesto & antiquo oriundum esse stemmate, tamen hec ipso nemo gratiæ divinæ aut vitæ æternæ hæres evadit, merito Parentes ejus pie defuncti summo in id studio incubuerunt, ut ipsum Christiana religione per Baptismum devincerent, & ita civium Dei numero & Candidatorum vitæ æternæ adscriberetur. In tenera hujus ætate jam tanta elegantis ac bonæ indolis femina animadversa sunt, ut conjectu facile esset, hunc puerum aliquando bonum Virum esse futurum. Quare Parentes ejus nihil magis curæ cordique habuerunt, quam fidelem ejus in studio pietatis, morum integritatis, optimarum artium informationem. Quorum in privata per Pædagogos facta institutione, jactis feliciter fundamentis Anclamum primo, postea Fridlandiam in Scholas triviales ablegant, ad capessendos uberioris ingenii fructus, in quibus etiam tantum profecit, ut anno 1605. relictis illis Scholis ad illustre Pædagogium Stetinense concesserit, ubi, præeunte *Christoph. Bütelio*, & *M. Christophoro Hunichio*, bonis literis operatus biennio post cum insigni emolumento suo hanc almam nostram Grypticam adire, & sublimioribus animam applicare studiis licuerit; ubi per triennium in conspectu Amplissimi & Consultissimi Viri *Dn. D. Frederici Gerschovii* Jcti & Antecessoris celeberrimi, Agnati, post etiam Collegæ & Compatris honoratissimi, diligentia & industria ut incitamenta habuit, sic specimina dedit creberrima. Anno 1609. Hafniam Daniæ migravit unde post exactum annum Regionontum Borusorum appulit. Hic ephoriam apud nobiles duos Juvenes genere *Belovios*, Dominos in *Wismsterberg* / sortitus, sedulam

sedulam ipsis in literis humanioribus operam navavit. Neque tamen suis rebus interea defuit, quin studia Politica & Juridica acerrimè sectatus est. Nec satis habuit Clarissimum Jctum *Dn. Gothofridum Schardium*, publicè inter alios docentem frequenter audire; sed & Collegio Juridico *Laurentii Srephani*, nunc J. U. D. & Antecessoris in Academia vicina Rostochiensis ut & Consiliarii Ducalis gravissimi, se cum aliis Commilitonibus aggregavit, & sub moderamine ejus de Jure publice respondit. Absoluto iterum in hac Academia biennio, & dimissis domumque deductis discipulis fidei suæ concreditis ad visitandum alias Germaniæ tam superioris, quam inferioris Academiæ famigeratas, Wittebergam, Lipsiam, Jenam, Erfordiam, Marpurgum, Giesam, Coloniam Agrippinam, Ultrajectum & Leidam concessit. Hinc in Angliam trajecit, Londinensem juxta ac Cantabrigiensis Academiæ salutavit. Inde iter in Galliam meditatus Rhotomagum ad Seinam, postea Lutetiam seu Parisios adventat. Singulis hisce locis, quæ notatu digna annotavit sedulo, inque notitiam ac familiaritatem Doctorum quamplurimorum sese penitus insinuavit, & sic debitum finem & scopum peregrinationis abundè est consecutus. Ex Gallia porro in Argentinam profectus captusque urbis splendore & amœnitate, aliquamdiu ibidem commorari decrevit. Hic non artibus solum liberalibus & Juris studio vacavit, sed & linguas Orientales, præcipuè Syro-Chaldæam & Arabicam, addiscendi egregia quasi in sinum data occasio: præeunte in hac literatura Viro Clarissimo *Michaële Wudriano*, patria Demminensi. Sub cujus ductu tantos fecit progressus, ut Clarissimus *Dn. Buxtorfius*, ex vicina Basileensi Carmina & Orationes, quæ *manæsius* noster hisce linguis concinnaverat, sibi peteret transmitti. Tandem & de consilio Parentis in ista Universitate lauream Magistralem honesto ambitu petiit, & cum laude impetravit.

Brabeuta

Brabeuta Clarissimo & Experientissimo Viro, *Dn. Jo. Ludov. Havenreutero* Phil. & Medic. Doctore. Quo honore decoratus laudabili tenebatur cupiditate invisendi & reliqvas antea non visas Germaniæ Academies. Quare Argentinæ vale dicto Mülheimium, Tubingam, Freireburgum, Basileam & vicina loca alij lustravit. Quo facto à Parentibus domum revocatus in retrogressu Spiræ Nemetum per aliquot menses substitit ad percipiendum processum & ordinationes Camerae Judicialis. Inde Heidelbergam, Francofurtum, Moguntiam, Trevirim abiit: porro vicissim Coloniam Agrippinam & sic Amsterdamum est reversus. Unde cum cursore publico Bremam, Hamburgum, Lubecam, Rostochium advectus, lares denique Patrios salvus & incolumis post itinerum errores & anfractus revisit, cum gaudio ab utroque Parente senio & canitie venerandis exceptus. Adhæc ingenio præclaro & tanta memoriæ felicitate erat præditus, ut vix ullum in universo terrarum orbē genus sit idiomatis, cujus essent monumenta consecrata perennitati literarum, quod non assiduitate laboris pervestigarit, & quod admirationem auget, non vivæ vocis præsidio, non ope Interpretis subnixus, hæc molestias exantlavit, sed suis auspiciis rem gessit, usus tantum mutis illis Magistris, quos fidelissimos Consiliarios appellat eximius Regum Alphonfus. Imprimis autem singulare navabat studium & operam in pervestigandis præclarorum virorum & tam de Ecclesia, quam Republica bene meritorum natalibus & Genealogiis; cujus rei si utilitatem spectemus, illam utique non exiguam esse deprehendemus, siquidem hoc ipso multis ansam dedit & calcar ad virtutem Majorum imitandam, & sæpenumero multis litibus in familia herciscunda occasionem præcidit, dum litigantibus partibus propria interdum familiæ ignaris ortum generis sui & cognitionis vel affinitatis gradus in Genealogicis suis ostendit.

Quum autem inflammaret eum igneus vigor & affaret ille Spiritus, ut ad Poësin accingeretur, quis cum eo paria fecit? Quem non longo intervallo post se reliquit? Quare etiam Spartam suam hic venerandus Senex in Poësi tam sacra quam profana egregie apud Juventutem ornavit. Quis in Hebraica lingua viam vidit, quã iretur ad carmen, aut visam feliciori pede calcavit? ideoque juventutem in hac lingua sedulo exercuit. Quum autem habeant hæc studia suam quamdam tempestivatem, nec serior ætas promendis Musarum scetibus idonea aut habilis esse videatur, illud maximè mirandum est, in nostro sæne perpetuam ingenii alacritatem & juventutis indolem efforuisse, nec ullum ex Senectute deliquium mens ejus unquam sensit, sed accessionem prudentiæ & judicii maturitatem reportavit. De quã memoria, doctrina & eruditione Clarissimi hujus Viri forsitan latior sese offerret dicendi campus, si tempus suppeteret. A Parentum amplexu non ita longo intervallo post reditum in Patriam avulsus hortatu *Dn. D. Friderici Gerschovii*, Con-Rectoratum Scholæ oppidanæ oblatum suscepit. A quo post sesquiannum ab Illustrissimo & Celsissimo Principe *Philippo Julio*, gloriose memoriæ, ad professionem Poëseos est in hanc Academiam vocatus & legitimè constitutus. Dicendum nunc est de virtutibus *B. Gerschovii*. Interioriorem autem vitam & mores ad humanitatem, tranquillitatem & mansuetudinem ex amussu compositos quis adeo hospes apud nos est, qui ignoret? Quæ laus in filiis præcipua est reverentia adversus Parentes & eorum præceptis ac monitis obtemperatio, ea ille ita præstitit, ut nunquam omnino neque privatis, neque publicis in rebus voluntas ipsius à sapientissimorum Parentum Consilio discreparet. Pacem & concordiam non cum suis modo Collegis, sed cum unoquoque homine, quantum in se fuit, libenter coluit; cujus vinculum citius, quam rumpi pateretur, ipse injurijs ferre atque musitare, &

supremo

supremo potius Vindici ulciscendas permittere voluit. De pietate autem in DEum quid nunc plura prædicem? Hic amorem DEI cum ipso Nutricis lacte suxit, totaque mente penitus combibit. Recte & convenienter verbo divino, quod venerandus Senex noster non privatim solum in fontibus æque ac Versionibus emendatissimis assidue legit, relegit, scrutatus ac meditatus est: sed in publico pariter Ecclesiæ cœtu magna cum devotione auscultavit. Cum quo & usum Sacræ Synaxeos ut frequentiore, ita religiosum & pium, quoties Conscientiæ ratio efflagitavit, conjunxit. Ceterum temperantiam ille maxime adamabat, optime sciens, quod *Christianum* sobriè & temperanter vivere omnino deceat, & qui eam colat, non leves afferat fructus: siquidem (teste Divo *Bernhardo*) sobrietatis & verecundiæ sive modestiæ comes est temperantia: humilitatis regulam custodit, servat animi tranquillitatem, continentiam & castitatem diligit, decus fovet & honestatem, restringit rationis appetitum, iram contemnit, nec rependit contumeliam. Hinc etiam *Augustinus* adeo adamabat, ut nunquam altiora appeteret, aut sortem suo proximo invideret, sed sua sorte divinitus concessâ contentus viveret. Quam humanus, quam beneficus pie defunctus noster erga omnes homines fuerit, neminem vestrum, Audi ores, latere puto: siquidem ejus præstantiam & utilitatem optime habebat cognitam. Quia de eleganter Cicero loquitur his verbis: Homines, inquit, ad Deum nulla re propius accedunt, quam salutem hominibus dando: & iterum omnibus, ait, est odio crudelitas, & amor pietas & humanitas. Superbiam inexpiabili averfabatur odio & diris atque execrationibus devotebat. Et tantum de virtutibus: sequitur jam, ut paucis de matrimonio B. nostri *Gershorvii* dicamus: Anno autem 1621. sancta matrimonii lege copulari sibi fecit lectissimam & pudicis-

prudicissimam feminam *Isabem Wöstelmanns / Dz. Nicolai Paschen* viduam superstitem, prope biennium abhinc beatè defunctam. Quæ ipsi geminam sobolem procreavit, unam masculam, *Bartholdum Fridericum*, feminei sexus alteram, nomine *Isabem*; utramque in tenella statim ætatula excedentem. Nec hic pius & Christianus animus cruce & calamitate, quæ fors est fidelium communis, potuit superfedere: Nam ut alias ærumnas taceam, sesquiannus ferè est, ex quo gravi correptus morbo, quem tympaniten vocant Medici, quemque alia comitata sunt non levia symptomata, domi ut plurimum in lecto se continere est coactus. Videte A. quantum hic constantis & infracti animi specimen noster ediderit, ut nunquam Deo diffideret, se ab ejusmodi malo eum posse liberare, sed toto illo tempore, quo domi defedit, aut lecto affixus fuit, sermones meram pietatem spirantes tanquam ex adytis effudit, & præter alia hymnis *Davidicis* hebræo idiomate decantatis * mirificè se recreavit, suamque tum vitam, tum mortem Redemptori suo ardentissimis precibus unice commisit. Postquam autem epulo divino corporis & sanguinis Christi passus ea, quæ *Christianum* decet, religiosissimi cordis devotione, placido, tranquillo ac beato obitu in vera Christi invocatione decesit.

Cogno-

* *Ad XXV. Psalmum Davidis hic præcipue respici* ex *Conc. funebri, quam D. Abrahamus Battus in Ps. XXV. v. 1-5. habuit, colligi potest, ubi verba p. 10. ita fluunt. Diesen (25sten) Psalm hat insonderheit der selig verstorbene Herr D. Gesehow hoch gehalten / daß er denselben täglich in Hebräischer Sprache gesungen / und andächtig gebetet.*

Cognovistis igitur, A. O. brevem discursum de vita & morte B. DN. D. JACOBI GERSCHOVII- Sublito & à vobis perhumiliter peto contendoque, ut hac, quæ à me prolata sunt, animis vestris inscribere velit. Hem! quantum columen Reipubl. literariæ cecidit, quo ea valdè fulciebatur. Jam enim terræ mandatur illud os, quod antea suaves stillabat sermones; jam tumulo tegitur ipsa dexteritas: Jam desit in terris superesse præclarum illud & quasi divinum ingenium, quod tanquam adamas in L. nostro *Gerschovio* fulgebat. Plange igitur, o Studiosa juvenus, quæ spoliata es magno Viro, qui te egregio exemplo tam virtutum, quam eruditionis & industriæ præibat. Plange, o Academia, quæ naufragium fecisti tui decoris & ornamenti maximi. Et si autem nobis per aliquot tempus, Vir beate, subductus sis, tamen.

*Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit
Dumque thymo pascentur apes, dum rore cicada,
Semper honos nomenq; tuum, laudesq; manebunt.*

Interea vive, o beate *Gerschovi*, vive, inquam, & vige cum celicolis in æterno gaudio, dum tibi morte allociamur. Dixi.

Scripta à Clar. DN. M. CHRISTOPH.
PYLIO, Gryphico, mecum benevole
communicata.

*Trophæi Europæi exhibentis 62. Majores utpote 31.
Progenitores & 31. Progenitrices usque in quin-
tam generationem Omnium Imperatorum, Re-
gum, Electorum, Archiducum, Ducum &c.
Centuria Athenæa. Gryph. 1624. fol.*

*Trophæi Europæi - Quadragenarius. Ibid. 1626. fol.
Psalterii Davidici Hexagloti & Decastylî decas
prima. Ibid. 1640. Fol.*

Mundi

*Mundi Jubilei quinquagenarii Decades varia, quarum nonum est Gryph. impressam 1641. in 4.
Epistola ad Carolum Gustavum premissa Genealogie Caroli Gustavi Regis Sueciae, à nepote suo Gersono Gerschovio contexta, ibid. 1655. Fol.
Varia Genealogia & Relationes histor. Chronologicae, in quibus programmata recensentia omnes Academias cum tempore foundationis, Longitudine & latitudine locorum in quibus vigent Sc. Rectori Magn. Acad. Gryph. Ernesto Bogislao Duci Croyano gratulatus est, Genealogia ejus ad Adamum usque protensa, una cum Catalogo omnium Rectorum Academiae nostrae. ann. 1634. in 4. In Cobabi Doctoratum ann. 1655. d. 12. Febr. produxit varios Doctores Theologiae ordine Alphabetico, & omnes Doctores, Magistrosque in Acad. Gryph. ab Anno 1456. ad 1655. promotos. in 4to & quae sunt reliqua fere innumera.*

RECTOR ACADEMIÆ LIPSIENSIS

Ad funus professorium amplissimum

VIRI

Amplissimi, Excellentissimi & Experientissimi

DN. L. PHILIPPI MÜLLERI,

Mathem. Prof. P. Collegii Majoris Collegiati, Acad. Decem Viri & Alumnorum Elect.

Ephori meritisimi, totius Academ. Senioris,

post 3. pomer.

Cives Academicos invitat.

Inter

Inter illustres in Republica literaria Viros, qui seculo currenti lumen foernerunt, suum etiam sibi locum jure transcribit Vir Amplissimus, Excellentissimus & Experientissimus *Dn. Philippus Miellerus*, Med. Licentiatus, Mathematicum per seculi ferè dimidium Professor, Collegii Majoris Collegiatus, Alumnorum Elect. Ephorus & Acad. Decem Vir, de singulis Collegiis, quorum pars fuit, Senior meritissimus, lumen hujus Philyreæ splendidissimum nudius septimus extinctum. Ultra semissem seculi non multum abiit, cum Uraniburgum suum in insula Hellepontici Danici à Danicæ Regibus sibi permilla Hyana sumibus ingentibus & τῶν τυχόντων ille, illustris *Tycho Brahe* * conderet, instrumentis Mathematicis raris & magno precio comparatis (ultra 100000. quippe aureos extra sumtus Magnatum de suo se impendisse scribit) illud repleret, semperque cœtum aliquem Astronomiæ Studiosorum, de quibus præclara spes erat, futurum in orbe docto seminarium, gratis aleret. Verùm quanta jam in isto loco vallities? quantum vicissitudinum humanarum evasit speculum? Qui locus cœlum terrestre videbatur & Danicæ totius ocellus, jam miserè devastatus Bellonæ fedes & infinitæ calamitatis factus est hospitium. Firmius sibi Uraniburgum in monumentis literarum & Discipulis toto terrarum orbe celeberrimis *Keplero*, *Longomontano*, *Rhodio* &c. quàm in monumentis ædificiorum & lapidum congerie Vir ille divinus sibi struxit. Illud non ultra seculi semissem duravit: de hoc non secus ac Poëta *Salmoneus* de absoluto *Metamorphoseon* scripto cyclico canere poterat:

G 5

ipse

* Vide *Astron.* ipsius *Mechanicam* in fol. Ubi delineationem insule, Uraniburgi, & omnium Instrumentorum Matth. invenies.

*Ipse opus exegi, quod nec Jovis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
Cum volet, illa dies, quæ nil nisi corporis hujus
Jus habet, incerti spacium mihi finiat ævi,
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenq; erit indelebile nostrum.*

Firmissimum tandem Uraniburgum extra omnem telorum jactum positum, seculis infinitis habitandum in cœlis obtinuit. Tale sibi Uraniburgum, vanitatem vanitatum in rebus his fluxis & caducis altius expendens Beatissimus noster *Müllerus* ingenio, scriptis divinis, & quos diu fatis erudit, discipulis Astrophilis, tandemque fide in CHRISTUM ære perennius sibi struxit, sempiternâ proinde memoriâ posteritati colendus. Si nomen & effigies veterum heroum sæpius ob res non magni momenti cœlo intulit antiquitas, ut Poëtarum fabulas adhuc in cœlo legere liceat, digniores profecto fuissent, qui cœlo ipsi lumen intulerunt, *Hipparchus*, *Ptolomæus*, *Copernicus*, *Tycho Brahe*, cum ὁμοτέχνους suis, quorum nomen & effigies inter sidera usque ad *πρωτοεπίγειον* hujus universi scintillet. Cœlo dignum fuit & hoc *Müllerianum* nomen, si eruditionis raritatem & meritum in hanc Academiam pondus ad obrussam judicii sanioris quis examinare velit. De multiplici eruditione in lingvis & humanioribus ad invidiam præclara ne tantillum impræsentiarum injiciemus: Mathesin saltem, rarissimum istud & divinissimum studium, quod per seculi semissem ferè summa cum laude in hac Acad-professus erat, si Virum videre cupis, mihi vide. Tanta certè propter tot disciplinas subalternantes & subalternatas istius est amplitudo, ut disciplinas omnes Philosophicas junctim sumtas amplitudine suâ superare videatur. Tredecim libros Geometricos Euclidis specto fatis
ampos,

amplos, & tamen aut hæc, aut nulla præcepta brevissima cenſet Autor: Nihil ibi de Trigonometria: nihil de canone ſinum nihil ibi de aliis repertis novis. Arithmetica ſpecto & illam quidem ſatis prolixam, ſed ſi logiſtica adjicio Aſtronomicam, Algebraicam & ſeculi labentis inventum novum, mirabilem illam Logarithmicam, quanta ſibi, quæſo, ſpacia vendicat? Quid de doctrina Sphærica, de planetarum theoria, de computo Eccleſiaſtico, de Chronologia, de Geographia, non illa puerili, cuius & ubivis obvia, ſed verè Mathematica, de Optica, de harmonica, de mechanica, de architectonica civili & militari, de ſciotica, de hydragogica, pluribusque diſciplinis ſubalternatis in hunc uſque diem certo numero nondum comprehenſis, in quibus omnibus ad miraculum excelluit ὁ μακρότης, dicemus? Meritorium pondus quod concernit, antecelloribus ſuis in Fac. Philoſophica Senioribus *Jochimo Camerario* (cui parem non habuiſſe Germaniam cenſor ingeniorum acutiſſimus *Lipſius* putat, *Scaliger* ipſum *Calviſo* jungit, & inter Lipſienſes hos duos, ceu duo luminaria, reliquis præfert) *Matthæo Dreſſero*, *Johanni Neldelio*, *Johanni Friderico* & *Conrado Bavaro*, quibusdam, ætatem ſi ſpectes, ſeptuagenariis, quibusdam ſexagenariis ipſe ſexagenarius Academicus palmam aut dubiam facit, aut intervertit. Quantumvis autem, ut diximus, in diſcipulis certatim etiam ex locis remotioribus huc quondam confluentibus, ſuis Auditoribus, perpetuam ſui memoriam relinquat (forſan etiam, ſi vigiliæ ſuas adhuc plures typis publicis deſcriptas in lucem emiſiſſet, majorem) hoc tamen exequiarum die recenſendo vitæ cursum vix imitabilem & Nos famæ τὸ μακρότης poſthumæ velificabimur. Editus in hanc lucem fuit Vir dictus Ampliſſimus, Senior Academiæ venerandus, Hertzbergæ in circulo Saxonico, ſuperioris ſeculi jam vergentis anno

anno 85. tertio Id. Febr. Patre Viro perquam Reverendo nec non Clarissimo *Dn. M. Johanne Müllero*, tum temporis Ludimoderatore Hertzbergensi, postmodum Diacono Strelensi, cumque reversus esset ex suo exilio, in quod Exorcismi tempore coniectus erat, Pastore Frauensteinensi, deinceps Oederensi, tandem Superintendente Chemnitzenſi, qui Tſchopæ anno ætatis 52. cum injunctorum ibidem satageret, in CHRISTO placidè obdormivit, & Chemnitium delatus in æde Parochiali terræ fuit mandatus: Avo, *Dn. Philippo Müllero*, Scholæ provincialis Misenenſis quondam Diacono: Matre Fœmina lectissima, sui sexus icone non vulgari, *Benigna, Dn. Petri Kormanni*, Pastoris Honenſis & postea Wetzravienſis ad Elyſtrum filia. Civitate Dei per baptismum donatus partim à Domino Parente, partim Ludimoderatore Oederensi, *Dn. Bartholomæo Klemmio*, pietate, lingvis & artibus humanioribus, ad quas non factus, sed natus, non institutus, sed imbutus videbatur, usque ad annum ætatis 15. fuit initiatus. Quare cum ex ephebis excessisset & præcellens hoc ingenium frænis potius, quam calcaribus opus haberet, anno præcipitantis seculi superioris 99. in hanc Philyream concessit, ut telam studiorum feliciter inchoatam feliciter pertexeret, nec sine testimonio satis honesto. Dicitur solenni Sacramento sub Rectoratu *Dn. D. Joachimi Tunekii* P. P. ab ore tum *Dn. Professorum* in prælectionibus publicis, tum privatorum secundum statutorum Academicorum tenorem totus pependit.

Commodum verò Ipsi accidit, ut, intervenientibus systaticis *Dn. M. Danielis Henichii*, Concionatoris tandem Electoralis, *Dn. Georgium Cremerum* in lingvis, & *Dn. M. Christophorum Hunnichium* in Philosophicis, præcipuè Mathematicis, Præceptores nancisceretur. In publicis verò prælectionibus *Dn. L. Wolfgangum Corwinum*, Dialecticam Melanchthoniam à capite ad calcem per

per sesquiennium explicantem (ut & privatim librum *Philippi* de anima) *Dn. M. Johannem Albinum* 6. libros *En. Virgilianos*, l. 1. *Serm. Horatii* & *Comœdiam Terentii* 2. scholiis illustrantem, *Dn. D. Matthæum Dreserum*, historias enarrantem, ut & *Orationes* quasdam *Ciceronis* resolvantem, *Dn. D. Christophorum Meurerum* Commentarios in *Sphæram Sacrobusci* & l. 1. *Eucl.* textentem, imprimis *Dn. M. Johannem Neldelium* patrem suum *Logicum* pandentem, nec non *Ethicæ* ac *Pol. Aristotelis* faciem prælucentem, & *D. M. Johannem Fridericum* ἐξήγησεν 4. *Meteor. Ar.* tradentem, privatim vero *physicæ Aristotelicæ* synopsis suis γνηστοῖς communicantem non sine fructu audivit. In quo ipso Domini *Avi* sui vestigia preslit, qui, fidem facientibus manuscriptis relictis, ex prælectionibus *Camerarii*, *Meureri*, *Lycii Strassburgeri* & aliorum supellectilem eruditionis non contemnendam sibi comparaverat. Exaëto in hoc *Musarum* tilieto triennio, nomen suum inter *Candidatos* primæ *laureæ* fuit professus, quam etiam sub *Decanatu* tum temporis *Dn. M. Erharti Lauterbachii*, postmodum *S. S. Theol. Doctoris* & in *Præfultu* *Numburgensi* *Superintendentis* cum laude obtinuit. Hanc post *biennium*, anno sc. 1604. gradus in *Philosophia* summus, *Pro Cancellario Dn. M. Conrado Barvaro*, *Decano Dn. M. Johanne Neldelio* non sine *Præceptorum* & *Promotorum* applausu excepit. Hæc basi substratâ, consilio *Nobilissimi* ac *Strenui Viri Heinrichi* ab *Einriedel* in *Scharffenstein* / *Mecœnatis* sui magni & consensu *Dn. Parentis* ad *studium Medicum* animum applicuit, & oculum ad *metam* dirigens, *Domini* *Professoribus* publicè *docentibus* per *triennium* ἀσπίξ adhæsit. Ue vero *specimina* eruditionis hac in arte comparata ederet, sub *præsidio* *Domini D. Tanchji* de *Erysipelate*, subque *præsidio* *Domini D. Siglicii* *disputationes* *publicas* eum

cum laude habuit. Vadum etiam favoris apud *Dn. D. Balthasarem Gitlerum*, Fac. Med. Decanum & *Dn. D. Christophorum Brunonem* P. P. modestâ studiorum oblatione quæsit, & invenit. Quicquid verò in Botaniciis tenuit, commilitoni suo tum temporis *Dn. Ludovico Jungermanno*, Med. tandem Doctori ac Professori Altorphino celeberrimo acceptum tulit. Interea temporis alios in Philosophia docendo seipso perfectior factus locum in Inclyta Fac. Philosophica non difficile anno 608. obtinuit. Sufflamen anno seqq. per obitum Domini Parentis studiis suis non parvum injectum sensit, curis Oeconomicis in Ipsum tanquam primogenitum domi devolutis. Per biennium siquidem cum Musis suis inducias pangere, imo curis domesticis obrutus animum ferè de continuandis studiis abjicere sinit coactus. Verumenimvero, ut sæpius, cum conclamatum videtur, *Θεός ἀπό μνηστῆρος* intervenire solet: ita & h. l. τῶ μακροτῆν duo Viri Nobilissimi *Henricus Hillebrand* ab *Linsiedel* in *Scharffenstein* & *Henricus à Schönberg* / qui defuncti Senioris ab *Linsiedel* promissâ largiter adimplerunt, & in peregrinationem susceptam sumptus liberaliter fecerunt, duo sidera benignâ in procelloso mari apparuerunt. Suppetias etiam ixit Musarum quondam Patronus decantatus Dominus *Thomas Lebzelterus*, qui paratâ pecuniâ quicquid de stipendio restabat Electorali, τῶ ἐν ἀγίοις simul & semel præsentavit, quod unciatim Ipsi demum fuit restitutum. Nervo itaque rerum gerendarum instructus bonis avibus itineri se dedit, & postquam Basileam venisset, in amicitiam intimiorem Summarum Virorum Med. Doct. FELICIS PLATERI, CASPARIS BAUHINI, EMANUELIS STUPANI Senioris sese illatebravit. Jucundum deinde nactus Comitem Dn. JOACHIMUM BURSERUM, Med. tandem Doctorem &

in

in Academia Sorana Professorem per Lofannam, Aureliam Allobrogum, Lugdunum Gallorum, & flumine secundo per Rhodanum Viennam, Avennionem, Arelatum, usque ad Montem pessulanum perrexit, ubi propter aeris salubritatem, herbas raras & florentia studia Medica sesquiennium posuit. Ex hoc loco interdum excursivunculas in affinia loca fecit. & quicquid ibi visu dignum oculis usurpavit in eo verò *πρωτοπειρον* opponendo ac respondendo exhibuit tale, ut, factis faciendis, imprimis præmissâ de purgatione, illiusque natura & requisitis, Disputatione, Baccalaureatum in studio Medico, Promotore *Dn. D. Pratiilao*, Consiliario & Professore regio, Decano Domino *D. Johanne Varandeo*, Medico & Philosopho insigni calculo & suffragio τῶν ὁμοτέχων obtinuerit. Perrexisset etiam ad gradus reliquos, nisi honorem hunc patriæ reservasset. Anno fluentis seculi 13. Lutetiam Parisiorum se contulit, ibidemque Phœnices istos in arte Medica *Dn. D. Johannem Riolanum* juniorem, *Petrum Seginum* & inter alios Philosophum illum Parisiensem primæ caveæ *Crassorum*, cujus nomen per anagramma *Ros Castus* vertit, Ipsique cum adjuncto carmine obtulit, elegantissimo rursus ab Eodem carmine donatus, admirationis thyrso percussus audivit. Exacto ibidem & quidem maximam partem in anatomicis spacio annuo, domum cogitavit, & per Campaniam, Lotharingiam, Allatiam, Palatinatum (in quibus urbes præcipuas Caballinum, Nannerum, Argentoratum, Spiram, Wormatiam, Oppenheimum, Moguntium, Franckofurdum vidit) circe nundinas autumnales anno 1614. Lipsiam rediit. Ex peregrinatione venientem statim eodem adhuc anno professoria dignitas excepit, cum Domino *L. Wolffgango Corvino* in professione physica datus fuit optio, quam licentia Doctorales honores in studio Medico assumendi, ProCancellario

Dn.

Dn. D. Meurero, Decano *Dn. D. Brunone*, pedetentim fuit secuta. In succum & sanguinem jam vertere quicquid didicerat, lectulis ægrotantium assilire, miseræ humanæ spectatorem agere, sed in animum sibi revocans istud *Hippocratis*, Medico multa gravia & cernenda & audienda esse, quodque joco-serium Præceptor ipsius *Dn. D. Siglicius* crebris sermonibus usurpare solebat, Medicum nasci Martyrem, à praxi quoadentenus desistere cepit, Spartam præsertim novam non sine sudore ac labore ornandam, professionem Mathematicam post obitum Domini *D. Meureri* anno 1616. nactus. Ut vara vibiam; sic una dignitas & commoditas in vita *B. nostri Senioris* alteram post se traxit. Evecto ad professionem Theologicam Domino *D. Heinricho Höpfnero*, inspectionem alumnorum Elect. Philosophicam anno 1617. consecutus; seqq. anno, postquam in fata concessisset Dominus *M. Heinrichus Schwallenbergerus* favore *Dn. Collegiatorum* in Collegium minus adscitus, ex quo, post triennium rebus humanis exempto *Dn. D. Johanne Siglicia*, in Collegium majus fuit receptus.

Eodem anno 21. Botanica profesio, quâ tandem septuagenario proximus ceslit (ut & in ephoria Stipendiatorum Elect. Adjunctum sibi adsciverat) ipsi fuit demandata, statisque dignitatibus Decemviratus anno 24. colophonem imposuit. Nec officia τῶν ὑψῆ ἐν ἀγῶσι desierunt ambulatoria, quippe quî Rectori Magnificentissimo Illustri Curlandiz Ducî *JACOBO* ProRector anno 1623. fuit additus, fasces verò Academicos anno 1633. solus gessit; in Fac. Philosophica, cujus per annos quam plures fuit Sen. cum Decanatu septies, cum ProCancellariatu quater, in Collegio majore cum Præpositura magna semel fuit. In quibus officiis superioribus fidem, paribus industriam, minoribus indefessum serviendi studium satis luculenter probavit. E specula v. præsentens jam constitutus

stitutus in officiis publicis, quod *αἰς ἀνῆς ἰδέας ἀνῆς* fidem conjugalem anno 1616. Fœminæ Præstantissimæ *Susanna Gibelhusia* à Domino *L. Wolfgango Corvino* relictae viduæ dedit. Sic enim fata volebant, ut quatuor in partibus huic *Corvino* surrogaretur. quod amicus quidam advertens hoc dillicho expresit:

CORVINUM sequitur MULLERUS honore quaterno

In cathedra, in titulo, ac in domo & in thalamo-

Postquam cum hac Compare svavissima commune jugum per annos 22. traxisset, non sine cordolio ingenti anno 1638. eandem præmisit. Sed rebus suis minus consultum videns, post præterlapsam biennii spacium viduum exiit, &, invocato divino Numine, ad secunda vota transit, jugali sibi lecta Fœminâ nullo non bonorum genere cumulatissima *Elisabetha*, Viri Clarissimi *Dn. M. Johannis Merckii*, Rectoris in Cymnasio provinciali Grimmenfi meritissimi filia, Viri verò Reverendi & Eximii Domini *M. Andrea Waltheri*, Diaconi Bornensis relicta vidua, sponsalibus per solemnitates Ecclesiasticas anno 1640. medio Novembri confirmatis. Ut inter hosce Conjuges *ἀντιΦιλῆσεως* exemplar emittit: ita & pignoribus amoris Conjugalis non caruit. Quaternâ siquidem prole, tribus masculis, utpote *Johanne Philippo*, *Adamo Wilhelmo*, *Johanne Christophoro*, & unâ fœmellâ *Elisabetha*, quibus omnibus partim adhuc minorennibus; partim impuberibus divinam gratiam & benedictionem apprecamur, Conjugium hoc fuit auctum. Christianismus ipsius duobus, quibus par est, cruribus fide ac vitâ nitebatur. In congregationibus sacris & inter hospites *S. Synaxæως* cum suis frequens conspiciebatur, domesticis suis *ὕπνογραμμὸν* pietatis exhibebat, lectioni ac meditationi sacrorum, quicquid operibus vocationis succidere poterat temporis, tribuebat, & Ecclesiam

H

Ecclesiam *κατ' οἶκον* ad monitum Apostoli conformabat, id agens, ut exemplariter sui educarentur. In officiis demandatis industriam se gerens, professione praesertim difficilimâ, singularem ad existimationem profuebat, ita, ut à Viris magnis (*Johanne Kepplero*, Mathematico Caesareo, *Baptista Camillo* & aliis) amicitia Ipsius expeteretur. Profuere potuisset ad majorem, si quicquid habuisset lucubrationum, in Solem & apricum exponere voluisset. De quibus tamen speramus, fore, ut aliquando lucem adspiciant, imprimis super Euclidem Commentarii, & quicquid in Astronomia tum Copernico-Kepleriano, tum Danica illustranda conceperat. Sed ad finem beatum properemus; Vergente jam Domini Senioris ætate, ut senectus ipsa morbus est, obstructionibus viscerum naturalium, malo hypochondriaco, inappetentiâ & similibus fuit infestatus, quibus tamen diligenti Dn. Medicorum curâ & pharmacis preciosissimis nunquam non fuit occursum, ut per intervalla suis adhuc fungi muneribus potuerit. Interea sensim deficiente humido radicali, super viribus prostratis, appetitu ciborum valdè imminuto, nimia oris siccitate, alvoque contumaciter adstricta fuit conqvestus, donec nocte Dominicam Quingvagesimæ sequente lecto prorsus fuerit affixus. Magis magisque tunc vires residuæ atteri, carnes absumi, vitrea & viscida pituita cumulari, siccitas oris, imò totius corporis augeri, marasmus tandem senilis & atrophia plenaria sequi, ut ex his ipsis circumstantiis nihil aliud, quam instare fatalem horam colligere potuerit. Quantumvis autem tum à Coniuge fidissima, tum Dn. Medicis, ut sanitati restitueretur, nihil fuerit intermissum, basis tñ. restituendæ sanitatis, auxilium sc. naturæ cooperantis, defuit. Quare voluntatem suam divinæ subordinans domui suæ disposuit, accessit Domino Confessionario, peccatorum confessionem

sionem edidit, ε̄ϕοδιῶ sacro ad emigrationem ex hac lachrymarum valle se munivit, & ad vocationem Domini sui, quocunqve tempore visum fuerit, stetit in pro-cinctu. Advenit ille proximo Sabbathi die circa tertiam pomeridianam, Dominumqve Seniore cum Simeone in placidum solutum somnum, annorum, honorum & laborum saturrimum, septuagenario quatuor annis & 6. septimanis majorem ad cœlestia regna secum transtulit. Jam de nectaris & Ambrosiæ cœlestis, qua versans inter sidera, cum professione vacaret, *Protonai* dicto se pasei fatebatur, abundantia gloriari potest: jam Mentem istam harmonicam, de qua radium saltem in hac vita sensit, cominus adspicit: jam veram *εὐδαιμονίαν* Theoreticam & practicam, cujus vix umbram in hac vita sectatus fuit, possidet nullis vicissitudinibus interrumpendam. Nos, quod pietas jubet, exuvias S.S. Triados templum hic nobis relictas, apud communem Matrem deponemus, & meritum gratam memoriam hic inter Nos conservabimus. Exequiis dictus est hic dies parasceves, quo circa vesperam, finitis sacris pomeridianis, eadem propemodum horâ cum Salvatore dormitorio suo in templo Academico inferetur. Ut autem benefactorum memores conductu frequentes intersint nostri, presentibus jubemus. P.P. Calendis Aprilis, Anno MDC LIX.

Scripta Philosophico-Medica.

De Cometa Anni 1618. Lips. oët.

Ημερολογια, s. Problema Astronomico-Geographi-cum de Equalitate & Inequalitate Dierum artificialium & Noctium, Lips. 1621. 4.

De Speciebus Visibilibus & vera videndi ratione, ignora Veteribus, Theses Opticophysica, 1626. 4.

H 2

Horo-

*Horologia, id est, de Quatuor Anni Temporibus,
Dissertatio Philologica, 1626. 4.*

Miracula Chymica & Mystera Medica, 1611. 12.

*Diff. Medica de Eryspelate, Praef. D. Joach. Tanckio,
propof. Hifce fequentia ex Hen. Wittenii Diar.
Biograph. T. I. adnectimus*

*Tirocinium Chymicum, Novum Lumen Chymicum,
Epistolam de usu Musculorum, Dispp. de To-
nitru, Fulgure & Fulmine, Epilepsia, Pur-
gatione & Peste.*

*In scriniis latere dicitur Comment. MSSus in Eu-
clidem, cum Observat. de Astronomia Coper-
nico Keppleriano-Danica.*

D. S. V.

AD JUSTA FUNEBRIA,

QVÆ

NOBIL. AMPLISSIMO PRÆCLARISSIMO

**DN. M. HENNINGO
WITTE,**

ELOQV. ET HISTOR. PROFES-
SORI PUBLICO.

V I R O

DE ATHENÆO RIGENSI ET RE LITE-
RARIA OPTIME MERITO

A O R. M D C X C V I. A D D. II. M. FEBR.

RITU CHRISTIANO PERSOLVENTUR

EXEQVI-

EXEQVIATORES OMNIUM ORDINUM
HONORATISSIMOS

SUBMISSE, OBSERVANTER ET OFFI-
CIOSE INVITAT,

CIVES VERO ATHENÆI NOSTRI
PERAMANTER CONVOCAT

M. DAVID HORNICEUS.

PHIL. PROF. PUBL.

SI votis aliquid proficeretur, optandum
esset serio, ut illi, qui & saluberrimis doctrinis
juvenum studiosorum animos ad verum mansu-
rumque decus finxerunt, & Ingenii monumen-
tis non solum urbem Patriam, sed orbem, quâ patet,
eruditum ornarunt, & multos, eosque illustres manes
æternitati consecrarunt, vel superessent semper, vel
minimum, dies suos ultra communes vivendi terminos,
animò pariter integri ac corpore, extenderent. Verùm,
cùm irrita hæc sint vota, dum Parca, & illis parcere
nescia, flamina vitæ sæpius rumpat præcociter; com-
mittendum tamen interea non est, ut clarissimorum Ho-
minum memoria unâ cum corpore intercidat penitus,
ac obliteretur. Multa enim hortantur nos, & svadent,
ut eam habeamus reverenter, amplisque & egregiis,
perinde ac fieri par est, monumentis consecremus, atque
ut ad omnes posteros servetur inviolata ac vigeat, quantâ
possimus meritum prædicatione efficiamus. Et has
Pietatis ultimæ partes non temere deserendas esse in præ-
senti,

H 3

senti, dum Nobil. Amplissimus, Præclarissimusque Vir, Dn. M. HENNINGUS WITTE, Eloqv. & Hiltor. in Athenæo nostro Professör Publicus multò meritissimus, fatis cessit, planè atqve omnino existimaverim. Erat quippe Decus Ordinis nostri & Patriæ: erat literati Orbis, qvem, ob vindicatos in primis ab oblivione Viros, devinctum sibi reddiderat, delictum. Equidem vellem, DEus immortalis fecisset, ut vivo potius Collegæ Optimo de recuperata valetudine gratularer, quàm mortuo officium persolverem, quippe quod ultimum, atqve adeò mihi tristissimum est; solemni tamen pietatis significatione vel invitiùs nunc declarandum. Quod ut pro consuetudine fiat ac decoro, quæ ad natales Ejus, mox, quæ ad studia & doctrinam, nec non, quæ ad omnem Ejus vitæ fortunæque cursum pertinent, breviter tantùm & sine phaleris proponemus. Ut itaqve à Natalibus solemni more ordiamur, sortitus est ò *Μαναγίτης* Noster nascendi auspicia in Urbe hac florentissima Anno seculi, quò vivimus, 34. d. 26. Febr. Patrem Virum Spectatissimum JOHANNEM WITTE, Majoris Civium Collegii Seniores, & Mercatorem primarium: Matrem CATHARINAM, Nobili apud nos familiâ BARTRAMMORUM oriundam, pietate pariter & Virtute Ornatissimam Matronam habuit. Dederunt hi operam, ut, postquam in sacrum fontem remissus, pietate & literis, sine quibus immane quantum in rebus inane est, imbueretur. Neque in cassum. Licet enim primis pueritiæ suæ annis, imbecilliori & dubiè plurimum esset valetudine, quæ conatus sæpe refrænabat laudabiles, corrigere tamen hoc malum solebat industriâ, quæ in ipso tanta, tamque pertinax erat, ut Theopompi instar fræno reprimi indigeret. Quod cum Parentes optimi non minùs ac alia bonæ indolis indicia in Filio notarent, adjuvandum enixè esse Henningum statuerunt, & qvem Deo consècrandum rati, tenerâ adhuc muscæque ætate

vetate in Scholam miserunt. In qua non saltu, Empedocleo sapius noxiori, sed iusto ordine, quem ipsa natura & molitor DEUS observat, sed merito suo ad altiora subinde subsellia adspiravit, & sub fidelissima Præceptorum informatione ad Græcos, Latinosque Autores sermonis utriusque lumina ac ornatum in animum admisit, profecitque luculenter, adeò, ut Anno 1654. ad majora in studiis spatia facienda, in numerum Civium Gymnasii nostri cooptaretur. In eo quatuor admodum annos sublitit, & melioribus literis, ac Philosophiæ operam navans prorsus sedulam, magnis passibus in stadio literario processit. Sapius enim visus in exedra, quâ aptè pariter ac expedite modò nestere dubia, modò ab aliis proposita, discutere ac replicare non sine suâ laude auditus est. Rationes autem dicendi ad placita Viri, meò Elogiò majoris, JOHANNIS BREVERI, quem hodie venerandâ canitie Antistitem & communem urbis Præceptorem superstitem (det DEUS adhuc diutissime!) colimus, composuit. Sed & coram Ampliss. Confessu quid vires valerent, periclitaturus, sub umbone CI. JOH. RICHMANNI de Prima Rerum Materie, prima pariter innotescendi materia, responsa dedit publicè. Hunc pulcherrimum conatum haud multò post Oratio, quâ Virorum ex omni Ordine Præstantissimorum & luc pellifera post felicissimam Moschorum oppresionem, Patriam acerbè infestante absumptorum ab oblivione liberare memoriam ausus est, excepit, quæ typis deinceps exscripta in lucem prodit. Sed temporis ratio jam postulare videbatur, ut tam solidis fundamentis, reliqua eruditionis structura superinduceretur. Hinc in consilium ante voca' is restiora svadentibus, Deoque Duce, annò 1658. trajecit Lubecam, & salutato ibidem Theologo Seniore, MEN. HANNENKONIO, mox Hamburgum petiit, & famigeratissimi SCHUPPII favorem promeruit, citatò cursu ad Aca-

miam Juliam , quæ Helmstadii est , contendit. Hanc ingressus inceptæ studiorum telæ eô animò atqve ardore fila submisit porro , ac si paucos intra menses totum literaturæ ac eruditionis Oceanum mente concludere vellet ac emetiri. Sub hoc schemate se exhibuit **Exc. FRID. ILLRICO CALIXTO**, Patrono ac Hospiti suo, eôqve Præfide sexties de præcipuis Religionis nostræ Capitibus in magno juleo publicus disseruit Respondens. Hoc agens, nec aliorum Doctorem Scholas , sive publicas , sive privatas neglexit Noster; sed, quânto potuit studio, sectatus est. Cum primis tamen Theologorum accuratissimo **GERH. TITIO**, Orthodoxiam ex lymphidissimis Israëlitis fontibus adferenti & contra artes commentaqve adversariorum incredibili dexteritate & perspicacissimo judicio confutanti studium & attentionem probavit. In aliis, quæ sive ad Humanitatem , sive ad Philosophiam , eamqve sobriam, pertinebant, imbibendis, pluteis Virorum sine controversa magnorum **HER. CONRINGII**, **CHRISTOPHI SCHRADERI** & **SAM. RACHELII** auditor adhæsit, & nunquam non abiit doctior. Integro triennio, nec absqve fructu, in hoc Musarum Templo commoratus, severiora studia temperaturus, ad vicina loca excursionem fecit, & Hercyniam, propter metallica opera, curiosè perlustrans, Melibocum, Quedelinburgum, Halberstadium, Magdeburgum, & omnium elegantiarum sedem, Lipsiam concessit. In primis hoc in partem felicitatis ponebat, quod toto orbe celebratissimam Bibliothecam Gvelfherbytanam inspicere, animumqve ac oculos splendore ejus ac MSSorum cumprimis ubertate pascere datum ipsi concessumqve fuerit. Revisit tandem Helmstadium; sed sine animo commorandi ibidem ulterius. Nam cum alienam à strepitu Academico vitam agere mallet, annò 1661. valedixit loco, per Hildeshemium (ubi **JOH. HILPERTO**, lingvarum variarum peritissimo

rissimo Viro, innotuit) Cassellam, Marpurgum atque
 Francofurtum, se Darmstadium movit, benignissimeque
 à Magni Nominis Theologo BALTHASARE MENTZE-
 RO exceptus est, cujus Bibliotheca usus liberè utiliter-
 que: Disputationem de arduo Fidei Capite, Justificatione
 conscripsit; Gießæ deinceps Moderatore Actus Summè Rev.
 PETRO HABERKORNIO, habitam. Dum autem in Athe-
 nis Ludovicianis ulterius degit, non spectatorem otiosum,
 sed actorem negotiosissimum se præstitit WITTIUS.
 Publicè enim modò laudato HABERKORNIO Henoticez
 Cassellani Colloqvii fœdera sub incudem veritatis divinæ
 vocanti, privatim verò Exc. JOH. NIC. MISLERO,
 tunc contra Novatorum molimina insurgenti, inter-
 rupto nunquam ordine adfuit. Dum autem hæc expo-
 nimus, nec possumus, nec debemus tacere voluntatem
 planè egregiam, quâ & Gießæ, & Darmstadii Fautores,
 nullis meritis provocati, persecuti sunt Nostrum. Quos
 inter celebrandi in primis sunt modò memoratus
 MENTZERUS, celeberrimus Hassorum Archiater, JOH.
 DAN. HORSTIUS, ejusque Gener dignissimus, LAUR.
 STRAUSIUS, ut & Ampliff. JOH. CONR. DIETERI-
 CHIUS, qui nostrum pro filio fratreque habuerunt, &
 amicissimis postea absentem literis compellarunt. Et
 licet ægerrimè à tam charis amplexibus, quibus hæserat
 hætenus, divelli se pateretur; relinquere tamen eosdem
 anno 1662. coactus est, dum intestina Studiosorum bella
 mutationem loci svaserunt vehementer ac injunxerunt.
 Hinc cum commilitone quodam Veteri Heidelbergam
 profectus est, ubi eodem fortè tempore ingens fama de
 splendidissimis Orientalis Frisæ Ducis cum Würtenber-
 gica Principe habendis Nuptiis ferebatur. Studgardiam
 ergo properant, & cum per octiduum ibi interfuisent so-
 lemnibus, Spiram in reditu salutant. Mox ad Acidu-

las Schwalbachi subsistunt, magna Hominum perillu-
 strum frequentia valde conspicuas. Sed vidisse hæc
 omnia ac notasse, parum ipsi videbatur, nisi Teutonici
 Orbis Ocellum, Noribergam, Urbem, & Viris in omni
 scientiarum genere præstantissimis, & naturæ pariter
 ac artis miraculis affluentissimam inspexisset. Hanc cum
 saluus attigisset, applicavit se Noster ad JOH. MICH.
 DILHERRUM, Philologum æque ac Theologum cele-
 berrimum, qui in eo ornando fovendoque multum va-
 luit. Hospitem ibi ex voto nactus est Amplissimum
 JOH. HELDIUM, qui & præsentem tenerrimè amabat,
 & absentem postea literis compellabat sæpius. Huic
 felicitati pondus quasi addidit Exc. CHRIST. ARNOLDI
 quotidiana penè conversatio, quâ nihil sibi utilius esse
 sensit & fallus est, propterea, quod in eo Viro amplæ
 reconditaque doctrinæ exemplum cernebat, & pari in-
 dustria sequebatur. Huic Ebraicæ Anglicæque Lingvæ
 peritiam se debere ingenuè scriptoque publico testatus
 est: Hujus, licet diuturno tempore ab eo abesset, lu-
 cernas tamen olebat valde fragrantés. Noribergâ per-
 rexit in Aldtorfinam & consuetudine JOH. CONRAD.
 DURRII, JOH. PAUL. FELWINGERI, MAT. KONIGII,
 Professorum voce & scriptis Clarissimorum, se erexit
 magis ac provexit. Ad Comitia porro Anno 1663. quæ
 Cæsarea tum Majestas sua præsentia mirificè illustrabat,
 Ratisbonam iter direxit, eaque occasione multa vidit &
 notavit, hocque cumprimis felicitatis locò sibi deputa-
 vit, quod, ut hæctenus ex Libris, cedrò dignissimis,
 sic jam ex colloquiis HENR. URSINI atque LUD. PRA-
 SCHII potuerit erudiri. Relictâ autem Ratisbonâ, Mo-
 nachium, Augustam Vindelicorum, & propter Danu-
 bium, Ulmam concessit. Tubingam quoque, & in ea
 Theologos Primicerios, TOB. WAGNERUM, JOH.
 AND. OSIANDRUM, atque ER. MAURITIUM, quæ-
 vis

vis ob Rhedarii festinationem *ὡς ἐν παρόδῳ* salutavit. Tandem Argentoratum pervenit, & in aedes Magnifici SEBAST. SCHMIDII receptus est; cujus ut & Exc. BALTH. BEBELII in Collegio Anti-Becano occupati, adiit pulpita. DANNHAUWERI incomparabilis non sum oblitus; sed quem primo loco nominare debebam, ad extremum fere reservavi, quod instar omnium Nostro exasciando fuerit. Philosophus idem, Philologus ac Theologorum summus, & in enodandis divinarum literarum Oraculis multò versatissimus. Nec Senacii literarii Proceres JOH. HENR. BOECLERUM, BALTH. SCHEIDTIUM tacere omnino hic debeo, quippe quos, & Exc. PHIL. JAC. SPENERUM auditor sectatus: est admiratorque. Alsatia anno 1664. valedicens Musis, amabili Rheni trajectu in Belgium se contulit, Spiram denuo, Wormatiam, Darmstadium, Francofurtum attingens: Moguntiam dein atque Bonnam, Cojoniam Agrippinam, vidit & ulterius ad Clivæ ac Montensis ducatus hujusque Metropolim, Disseldorpium, pervenit. Hinc Noviomago, Arnhemio, civitatibus Geldriae, aliisque relictis, Dordrechtum, Antwerpiam, Lovanium, Academia & LIPSII sepulchro nobilitatam, Bruxellam, & eximia alia Brabantia munimenta ubique vigilans peragravit. In Flandria restabat Gandavi, Brugis, Schlüsæ atque Ostendæ paulisper subsistere, donec navali itinere Angliam, haud ambiguo cursu, peteret, & Emporium Europæ populosissimum, Londinum, intraret. Quæ visa hic digniora, quoniam Viri omnium Ordinum emittentes, quali consortio usus, majora sanè sunt, quam ut brevi Schediasmate omnia atque singula recenseri queant. Oxoniam se quoque recepit, eò ipso anni tempore, quo Comitia, ceu vocant, Academica illuc celebrabant. Multus profectò essem, si omnia, quæ hic vidit & audivit, repetere altius vellem; felicem interim

non

non possum non prædicare Nostrum, quod ipsi plura
 unius alteriusque dici celebritate notare licuerit, quàm
 aliis integri anni decursu. Eadem adhuc æstate Oxonia
 redux in Selandiam navigabat, demumque Middelbùr-
 gum pervenit, ibidemque in Medicum atque Ecclesiasten
 famigeratissimum JOH. DE MEY exoptatus incidit, qui
 ipsi varias insectorum formas, à nemine hætenus ob-
 servatas, ostendit. Postea & Roterodamum, Del-
 phium, Amsterodamum, Hagam Comitum, Lugdunum,
 Utrajectum, Franckeram, Groningam, cursum di-
 rexit, & ubique Viros undiquaque inclutos JOH. HORN-
 BECKIUM, JOH. COCCEJUM, GEOR. HORNIUM,
 JOH. FRID. GRONOVIVM, GISB. VOETTIUM, JOH.
 LEUSDENIUM, JOH. GEORG GRÆVIUM, CHRIST.
 SCHOTANUM, NICOL. ARNOLDUM, SAM. MARE-
 SIVM ac JAC. ALTINGIVM non vidit modo, sed audi-
 vit, sed quoque alloqvutus est, & quid de quavis re
 penitus sentirent, præsens didicit atque accuratè intel-
 lexit. Tandem ex Belgio ad Germanos reversus, Ol-
 denburgum, Bremam, Hamburgum, Lubecam, Wis-
 mariam transit, & in illustri ad Varnum Roseto aliquot
 hebdomadibus pientissimo Theologo HENR. MULLERO
 se convictorem dedit, qui & impensè dilexit Nostrum,
 adjuyitque, & absentem literis insuper ad ipsum per-
 scriptis, honore manûs suæ beavit, quas devotus cliens
 inter *Κεμήλια* sua reposuit asservavitque. Sed in-
 gruente hyeme properandum erat ad Lipsienses, ad
 quos priusquam pervenit, Luneburgum, Brunsvigam,
 Helmstadium, Magdeburgum, Halam Saxonum partim
 revisit, partim hospes perlustravit. Lipsiam ingressus
 corpus, itineribus lassum defatigatumque in ædibus men-
 saque Venerandi Theologi SAM. LANGII refecit paulu-
 lum, animum verò prælectionibus acutissimi SCHERZERI
 in Breviarium Beati HULSEMANNI recreavit, Jucun-
 dus

dus etiam aliis Magnisque ibidem Viris fuit Noster, cumprimis Summè Rever. MART. GEIERO: qui, Dresdam vocatus, ut SAXONI à Sacris esset, iter suscipiebat, sed non sine comite WITTIO suo. Hunc enim amore suo haud indignum judicabat animorum illarbitrer prudentissimus. Doctos adeò in Academiis Germaniæ præcipuos jam salutaverat. Jenam ergo Anno 1665. Vitembergam, Coloniam ad Spream, Stetinum, Gryphiswaldiam, Stralsundiam, Wolgastum lustrat & observantiam suam ubique locorum Doctissimis Hominibus declarat. Visis autem tot exteris inspectisque Regionibus ac Regnis indecorum ducebat, quærimò iniquum, si Sveciam non perlustrasset. Navigiò itaque Holmiam trajecit, & Urbem splendidissimis Magnatum Palatiis superbientem, REGISQUE divinam Majestatem ex juvenili facie, purpurâ & diamatè illustriorem, Mavortii insuper stipatam Heroibus, adspexit & veneratus est; Episcopos canitiæ & prudentiæ Theologica venerandos, eosque inter, Strengensensem præcipuè, ERICUM EMPORAGRIUM coram submissè coluit. Et cum, in aula tum Regia, Præpotentis Federati Belgii Minister, ceu vocant, Residens, NICOLAUS HEINSIUS, DANIELIS, vastâ doctrinâ, Parelius adesset, semel iterumque illum invisit, & multa humanitate, quam summus Vir Summæ Eruditioni sævâ quasi connubio junxerat, ad colloquium admittitur. Ad Regiam Upsaliensem excurrrens Academiam, JOH. LOCCENIUM & JOH. SCHEFFERUM, scriptis à judicio non minùs, quam olco, laudandis celeberrimos adiit, multumque ex sermonibus eorum præfens didicit. Ex hac Holmiam reversus, subductis itineris longinquæ rationibus, reditum in Patriam meditatus, ciqve postquam (cætera consultus taceo) Academiis XXI. partim inhabitasset, partim perlustrasset, & octo integros annos
 à Pa.

à Patriis laribus abfuisset, Deo O. M. Sospitatore, au-
 tumno præcipite, salvus multoque doctior redditus est.
 Redux autem tot tantosque exantlato labores opportu-
 na quiete lenire voluit. Hoc animo volvens, Deo Pro-
 nubó, Fœminæ, ab animi fortunæque bonis commen-
 datissimæ ELISABETHÆ NOTTELMANNIÆ, ex obitu
 NICOLAI KEMPII, Majoris Civium Collegii Senioris,
 Viduæ addixit fidem, & solemnibus Nuptiarum A. 1666.
 3. Sept. celebratis, sibi pactus est illam. Ex qua utrius-
 que sexus prolem, Filiam, CATHARINAM, Generis
 sui dotibus undique florentissimam, Anno 1685. Nobil.
 Ampliff. Consultiff. DN. BALTH. à NAGELN, Senatori
 nunc gravissimo, auspiciousimè nuptam: & Filium,
 NICOLAUM, suscepit Pater, plurimumque hac Con-
 juge, quæ cum Andromache de palma certare videba-
 tur, gavissus est Maritus. Sed ut res humanæ sunt,
 non usque quæque gaudere hac felicitate ipsi licuit. Anno
 enim 1690. d. 8. Aprilis charissima Conjux, volente sic
 summo vitæ necisque Dictatore, Deo, morte surrepta
 ipsi est. Domui ergo inclinatæque ætati suæ consulturus
 Anno 1691. d. 16. Martii ad secunda, vereque secunda,
 vota transiit, ducta virtutum omnigenarum splendore
 conspicua Fœmina MARGAR. GOLDBERGIA Spectatiff.
 BART. KEMPII, Majoris Civium Collegii Senioris relicta
 Vidua: Vidua cheu! secundum mœrore & luctu confu-
 sa, in qua recuperasse sibi videbatur quod amore, fide,
 cura in priore perdidit. Hæc quippe, quod dissi-
 mulari non debet, Marito à primis matrimonii annis, ulti-
 mò præcipue, non vegeto satis valentique, tanta sollici-
 tudine, & diligentia plane indefessa, licet eodem penè
 casu affecta, baculò gradum formare cogebatur, adfuit
 fidissima Uxor, nihil ut ad summas laudes prætermiserit.
 Erat spatium, quò privatus sibi vixit ὁ Μανασσῆς.
 Seqvi.

Sequitur illud, quò ad Professionem vocatus, publico bono profuit. Quamvis dubitare quis meritò possit, num sibi vixerit? dum in isthoc otio, ut publicas ad populum recitationes sacras non tangam, scripta elaboravit in publicum profutura. Quicquid autem rei sit, hoc profectò, docta industria consecutus est, ut Patronis se suis de meliori nota commendaret. Inde enim factum, ut cum Anno 1677. de restaurando Gymnasio nostro serias curas susciperent Rei Scholasticæ Proceres, WITTIUM inter alios eruditione præcellentissimos Viros Doctorem desiderarint, quippe cujus eruditio perspecta jam ipsis erat & explorata. Vocatus eodem anno à Magnifico urbis Senatu ad Professionem Eloqv. & Histor. obeundam, exosculatus est Dei voluntatem, Promotorumque benevolentiam, & anno proximè seqvente, d. 20. Augusti, Orationem, ut vocant, Auspicalem de Contubernio Eloqv. & Historiæ in splendidissima Panegyri habuit luculentissimam. Qualem se ex eo tempore in munere suo gesserit, non, opinor, nobis hic exponere necessum esse, cum, claro illustrique ejus rei testimonio, tot præstantes Viri inveniantur, qui ejus sub Ungve olim fuissè, nunc quoque gratis animis & sermonibus læti repetunt prædicantque. Non potest unum illud hic taceri, quod scripta varii commatis cum erudito orbe communicaverit, quæ à veris diligentiaæ æstimatoribus magnopere & rectè celebrantur. Sunt autem: *Memoria Theologorum Decades XVI. Medicorum Decades IV. Philosophorum Decades IX. Repertorium Biblicum: idem Homileticum: Diarii Biographici Tomi Duo. Tertius in schedis B. Authoris est: qui ut cum cæteris propediem lucem publicam videat omnino optandum. Literarum insuper commercia cum præcipuis Seculi nostri Hominibus, suo quibusque loco, suaque laude præfulgentibus, instituit, quorum nomina adscriberem, nisi angustia paginæ id planè prohiberet.*

hiberet. Sed ad suprema veniendum tandem, eorumque prodromos tristissimos. Ardore febrili Noster ante tres ferè annos corripiebatur, quæ singulis membris insidens, vires penè omnes depopulabatur. Multi tunc de vita ejus metuebant, plurimi desperabant; nec absque re. Conclamatum enim de ea penè erat. At servatus hac vice est dexteritate experientissimi Medici, ut Dei providentiam agnosceret pariter, ac grato pecciore celebraret. Procul tamen hinc antiqua illa species, procul robur pristinum. Colligere interim vires potuisset; nisi insperatus tristissimusque planè casus omnem spem ademisset. Accidit enim, ut, Anno 1695, d. 4. Januarii Librum ex Bibliotheca altè repositum de prompturus, sella, cui insistebat, malè fida, in latus sinistrum gravi lapsu procideret. Quo casu non corpus solum concussum debilitatumque est, sed & rerum custos, memoria, magnum passa est detrimentum. Aderat jussu tempore Æsculapius experientissimus, qui ex præscripto artis suæ medicinam faciebat; nec irritò prorsus conatu. Postquam enim aliquot menses lecto affixus erat, in gratiam cum valetudine redire videbatur, dum &, testudineo licet vacillantique, gradu reperet, & assitos in ædes suas Auditores recitationibus erudiret; sed videbatur. Aliter enim res cecidit, quando vires morbo & langvore difficili, lentoque fractæ, ante mensem, non obscuram futuræ cladis significationem dederunt. Quod cum adverteret Noster, curatius animæ prospiciendum esse judicavit. Devocati ergo jussit Summè Rev. voluntatis divinæ Interpretem; qui mox præsto fuit & vitæ errores exponenti dolentique sedulo attendit, ac post religiosissimam exomologesin firmo cum fallendique nescio præsidio, Divino nimirum epulo, contra inferorum circumscriptiones & insidias munivit. Idem laudatissimus

mus

mus Myſteriorum Præbitor Noſtrum ad cœleſtia ad-
ſpirantem oratione ſolatii pleniffima excitavit magis,
omnesqve adeo ſenſus ejus dulcedine permulſit. Hinc
poſtquam ſuis valedixerat, totum ſe Salvatori Jeſu fidu-
ciâ pleniffimus commiſit. Tandem 22. Jan. nocte aris
campani ſigno ſecundo dato, inter preces, & divi-
nas additantium modulationes, dormienti planè ſimilis
abſqve motu nutuqve expiatam animam ad æternas
fortunatasqve ſedes tranſmiſit. Nos pie defuncto, Viro
Pio, Cordato, Docto, poſt tot longviores & vigilatas
noctes beatiffimam ſortem gratulantes, Viros O. O.
Honoratiſſimos, qvâ decet, ſubmiſſione, obſervantiâ &
ſtudio, ſolemni formulâ, & ſub debiti redhoſtimenti fide
iterum iterumqve oramus, velint hoc ultimo honori Beati
Noſtri dare, & honorifico prolixoqve comitatu funeris de-
ductionem ornare qvâ benevolentiffimè. Vos autem Ô
MEI! ut ad perſolvendum ultimum pietatis officium multis
cohorter verbis, opus haud eſſe, vel ideò cenſeo, ne
de veſtra in defunctum, Doctorem meritiffimum, ob-
ſervantia dubitaſſe ullâ ex parte videar. Dabam Rigæ
Livon. 30. Jan. M DC XCVI.

SCRIPTA

*In Programmate modo notata hic repetere nolo,
haud male tamen Eruditos rebus ſuis conſul-
turos eſſe cenſeo, ſi Celeberrimi Viri, Dn. M.
Henrici Pippingii, eruditam Præſationem,
Septennio Decadum, Theolog. Memor. exhibi-
benti, præmiſſam attente perlegerint, quippe
qvæ Virum hunc laborioſiſſimum adverſus
Eruditorum cenſuras (quas ſ nuper excellen-
tiſſimus*

tissimus Vir, Dn. Thomas Crenius, in Animadu. Philol. & Histor. P. XVI. p. 356. adauxit, ita scribens: Indices librorum à Theologis editorum, eorumque Memoriis à Witten subjuncti valde sunt imperfecti, plurimorum enim ipsum fugit notitia copiarum bonorum librorum expertem) valde acres & mordaces ruetur.

SERIES

SERIES ELOGIORUM,

1) PRÆCOCIUM quorundam ERUDITORUM,

Mortuor.

1674. Gustavi ab Helmsfeld, Consil. Regii Svecici.
1669. M. Jo. Jac. Thurmii, Augusta-Vindelicis, S. Th. C.
1641. Eliæ Schedii, Poëtæ & J. U. Candidati.

2) Aliorumqve VIRORUM DOCTORUM,

1615. Sethi Calvisii, Chronologi & Musici Lipsiensis.
1616. Ad. Theodor. Siberi. Eloqv. Prof. Publ. Witteb.
1629. M. Jo. Friderici, LL. & Hist. Prof. Lips.
1640. D. Friderici Hortlederi, Consil. Sax. Vinar. &
Hist. Prof.
1655. D. Jacobi Gerschovii, Ling. Orient & Poët.
Prof. Gryphiswald.
1659. L. Philippi Mülleri, Prof. Mathem. Lips.
1696. M. Henningi Wittenii, in Athen. Rigenf. Eloqv.
& Hist. Profess.

INDEX PHILOSOPHORUM,
 Quorum Vitæ IX. Decadibus HENNINGII
 WITTENII, eisdemque adjecta X. Decade,
 recens condita, continentur, juxta illo-
 rum Cognomina.

(Lit. A. notat Witt. Dec. IV. priores. Lit. B.
 reliquas V. Dec. poster. designat. Lit. C.
 respicit tantum X. Dec.)

Antonius *Æmilius*, Belga, Dec. IIX. N. 2.
 p. 408. b.

Lamb. *Barleus*, Belga, Dec. VI. N. 7. p. 234. b.

Casp. *Barthius*, Polyh. Misn. Dec. VII. N. 4. p. 320. b.

Matth. *Berneggerus*, Alfatus, Dec. IV. N. 4. p. 486. a.

Jo. Henr. *Bocclerus*, Alfatus, Dec. IX. N. 7. p. 557. b.

Jo. Andr. *Bosius*, Thuringiacus, Dec. IX. N. 9. p. 572. b.

Marc. Zver. *Boxhornius*, Belga, Dec. VI. N. 2.

p. 141. b.

Tycho *Brabe*, Danus, Dec. I. N. 2. p. 5. a.

Martinus *Braschius*, Megapol. Dec. I. N. 2. p. 1. a.

Jo. de *Bruyn*, Belga, Dec. IX. N. 10. p. 586. b.

Aug. *Buchnerus*, Saxo, Dec. VII. N. 10. p. 386. b.

Franc. *Burgersdicius*, Belga, Dec. III. N. 3. p. 325. a.

N. *Butlejus*, Scotus, Dec. IX. App. 2. p. 605. b.

Jo. *Buxtorffius*, Helveticus, Dec. II. N. 2. p. 306. a.

Virgi-

Virginius *Casarinus*, Italus, Dec. II. N. 6. p. 167. a.
Sethus *Calvisius*, Misnicus, Dec. X. N. 4. p. 55. c.
Gvil. *Camdenus*, Anglus, Dec. II. N. 3. p. 130. a.
Renatus *Cartesius*, Gallus, Dec. IV. N. 9. p. 580. a.
Phil. *Cluverus*, Belga, Dec. II. N. 2. p. 120. a.
Abr. *Coulejus*, Anglus, Dec. IX. N. 1. p. 516. b.

Sim. *Dache*, Prussus, Dec. VII. N. 5. p. 330. b.
Jo. Conr. *Dietericus*, Hassus, Dec. IX. N. 10.
p. 472. b.
Jo. *Drusius*, Belga, Dec. II. N. 1. p. 106. a.

Casp. *Ebelius*, Hassus, Dec. IX. N. 1. p. 402. b.
El. *Ehingerus*, Svecus, Dec. VI. N. 3. p. 160. b.
Laur. *Eichstadius*, Prussus, Dec. VII. N. 8. p. 361. b.
Michael *Eislerus*, Prussus, Dec. VII. N. 1. p. 286. b.
Ulbo *Emmius*, Belga, Dec. V. N. 2. p. 31. b.
Th. *Erpenius*, Belga, Dec. II. N. 4. p. 139. a.

Laurentius *Fabricius*, Saxo, Dec. III. N. 1. p. 300. a.
Christoph. *Förstnerus*, Mompelg. Dec. IX. N. 10.
p. 493. b.
Ecinold. *Franckenbergerus*, Saxo, Dec. IX. N. 5.
p. 439. b.

Jo. *Freinshemius*, Palatinus, Dec. VII. N. 7. p. 346. b.
Jo. *Fridericus*, Misn. Dec. X. N. 6. p. 73. c.

Petrus *Gassendus*, Gallus, Dec. VI. N. 6. p. 201. b.
Janus *Gebhardus*, Belga, Dec. II. N. 10. p. 212. a.
Jac. *Gersehovius*, Pomeranus, Dec. X. N. 8. p. 94. c.
Caeso *Grammius*, Holfatus, Dec. IX. N. 8. p. 566. b.
Hugo *Grotius*, Belga, Dec. IV. N. 6. p. 554. a.
Janus *Gruterus*, Palatinus, Dec. II. N. 10. p. 212. a.

- Georg, Phil. *Harsdörffer*, Noricus, Dec. VII. N. 3.
p. 305. b.
- Wolff. *Heiderus*, Thuring. Dec. II. N. 7. p. 198. a.
- Dan. *Heinsius*, Belga, Dec. VI. N. 5. p. 171. b.
- Gustavus ab *Selmfeld* / Svecus, Dec. X. N. I.
p. I. c.
- Joach. *Hondius*, Belga, Dec. IX. App. I. p. 600. b.
- Frid. *Hortlederus*, Thuring. Dec. X. N. 7. p. 85. c.
- Joach. *Fungius*, Saxo, Dec. VI. N. 10. p. 260. b.
- Joh. *Kirchmannus*, Saxo, Dec. IV. N. 5. p. 516. a.
- Jo. Papir. *Massonius*, Gallus, Dec. I. N. 6. p. 46. a.
- Paul. *Merula*, Batavus, Dec. V. N. 1. p. 8. b.
- Jo. *Meursius*, Danus, Dec. IV. N. 3. p. 476. a.
- Jo. *Mochinger*, Prussus, Dec. VI. N. 1. p. 136. b.
- Jo. Michael *Moscheroschius*, Rhen. Dec. IX. N. 5.
p. 544. b.
- Ph. *Müllerus*, Mifn. Dec. X. N. 9. p. 104. c.
- Chr. *Neander*, Marchicus, Dec. V. N. 4. p. 69. b.
- Jo. *Nelzelius*, Mifn. Dec. I. N. 7. p. 53. a.
- Edo *Neuhusius*, Belga, Dec. V. N. 3. p. 63. b.
- Henricus *Nicolai*, Prussus, Dec. VII. N. 9. p. 379. b.
- Christoph. *Nortnagelius*, Saxo, Dec. IIX. N. 7.
p. 454. b.
- Martinus *Opirius*, Silefius, Dec. IV. N. 2. p. 439. a.
- Jo. Ericus *Oftermannus*, Saxo, Dec. IX. N. 2.
p. 523. b.
- Jo. *Passeratius*, Gallus, Dec. I. N. 3. p. 18. a.
- Nic. Claud. Fabric. de *Peirefc*, Gallus, Dec. IV. N. I.
p. 420. a.
- Mich. *Piccarius*, Noricus, Dec. II. N. 6. p. 181. a.
Sigism.

Sigism. *Pichlerus*, Pruffus, Dec. IX. N. 3. p. 530. b.
 Erycius *Puteanus*, Belga, Dec. IV. N. 7. p. 564. a.
 Petrus *Puteanus*, Gallus, Dec. V. N. 10. p. 118. b.

Th. *Reinesius*, Misn. Dec. IIX. N. 8. p. 461. b.
 El. *Reusnerus*, Thuring. Dec. I. N. 8. p. 62. a.
 Ambros. *Rhodius*, Sa. o, Dec. III. N. 5. p. 245. a.
 Laur. *Rhodomannus*, Saxo, Dec. I. N. 8. p. 23. a.
 Andr. *Rivinus*, Misn. Dec. VI. N. 9. p. 251. b.
 Christ. Ad. *Rupertus*, Noricus, Dec. IV. N. 10.
 p. 593. a.

Cl. *Salmasius*, Belga, Dec. V. N. 9. p. 111. b.
 Jos. Jult. *Scaliger*, Belga, Dec. I. N. 5. p. 29. a.
 El. *Schedius*, Megapol. Dec. X. N. 3. p. 33. c.
 Balth. *Scheidius*, Alfatus, Dec. IX. N. 6. p. 550. b.
 Henr. Jul. *Scheurlius*, Saxo, Dec. V. N. 8. p. 106. b.
 Wilh. *Schickardus*, Würtemb. Dec. IV. N. 7.
 p. 367. b.

Erasim. *Schmidius*, Saxo, Dec. III. N. 10. p. 405. a.
 Huldar. *Schoenbergerus*, Pruffus, Dec. IV. N. 8.
 p. 571. a.

Dan. *Schwenkerus*, Noricus, Dec. IV. N. 6.
 p. 356. a.

Mich. *Sendivogius*, Polonus, Dec. IX. App. III.
 p. 615. b.

Ad. Theod. *Siberus*, Saxo, Dec. X. N. 5. p. 64. c.
 Paulus *Slevogtus*, Thuring. Dec. VI. N. 8.
 p. 244. b.

Jo. *Sperlingius*, Saxo, Dec. VII. N. 2. p. 296. b.
 Dan. *Stablinus*, Thuring. Dec. VI. N. 4. p. 166. b.
 Azar. *Sturtzius*, Megapol. Dec. II. N. 7. p. 205. a.

Frid. *Taubmannus*, Saxo, Dec. I. N. 10. p. 83. a.
 Val. *Thilo*, Pruffus, Dec. IIX. N. 3. p. 425. b.
 Jo.

Jo. Jac. *Thurmius*, Bavar. Dec. X. N. 2. p. 9. c.
 Abd. *Trew*, Noricus, Dec. IX. N. 4. p. 537. b.
 Mart. *Troftius*, Saxo, Dec. III. N. 8. p. 381. a.
 Andr. *Tscherningius*, Megopol. Dec. VII. N. 6.
 p. 338. b.

Nic. *Vernulaus*, Belga, Dec. V. N. 6. p. 90. b.
 Fr. Baco de *Verulamio*, Anglus, Dec. II. N. 10.
 p. 280. a.

Mich. *Virdungus*, Noricus, Dec. II. N. 9. p. 386. a.
 Gerh. Joh. *Vossius*, Belga, Dec. V. N. 7. p. 96. b.

Mich. *Watsonius*, Hoffatus, Dec. IX. N. 6. p. 445. b.
 Pierius *Winfemius*, Belga, Dec. V. N. 5. p. 79. b.
 Henningus *Wittenius*, Livonus, Dec. X. N. 10.
 p. 116. c.

Jo. *Woverus*, Hoffatus, Dec. I. N. 9. p. 79. a.

Martinus *Zeilerus*, Sycvus, Dec. IX. N. 1. p. 402. b.

[IV. BC 6]

66A 4602

ULB Halle

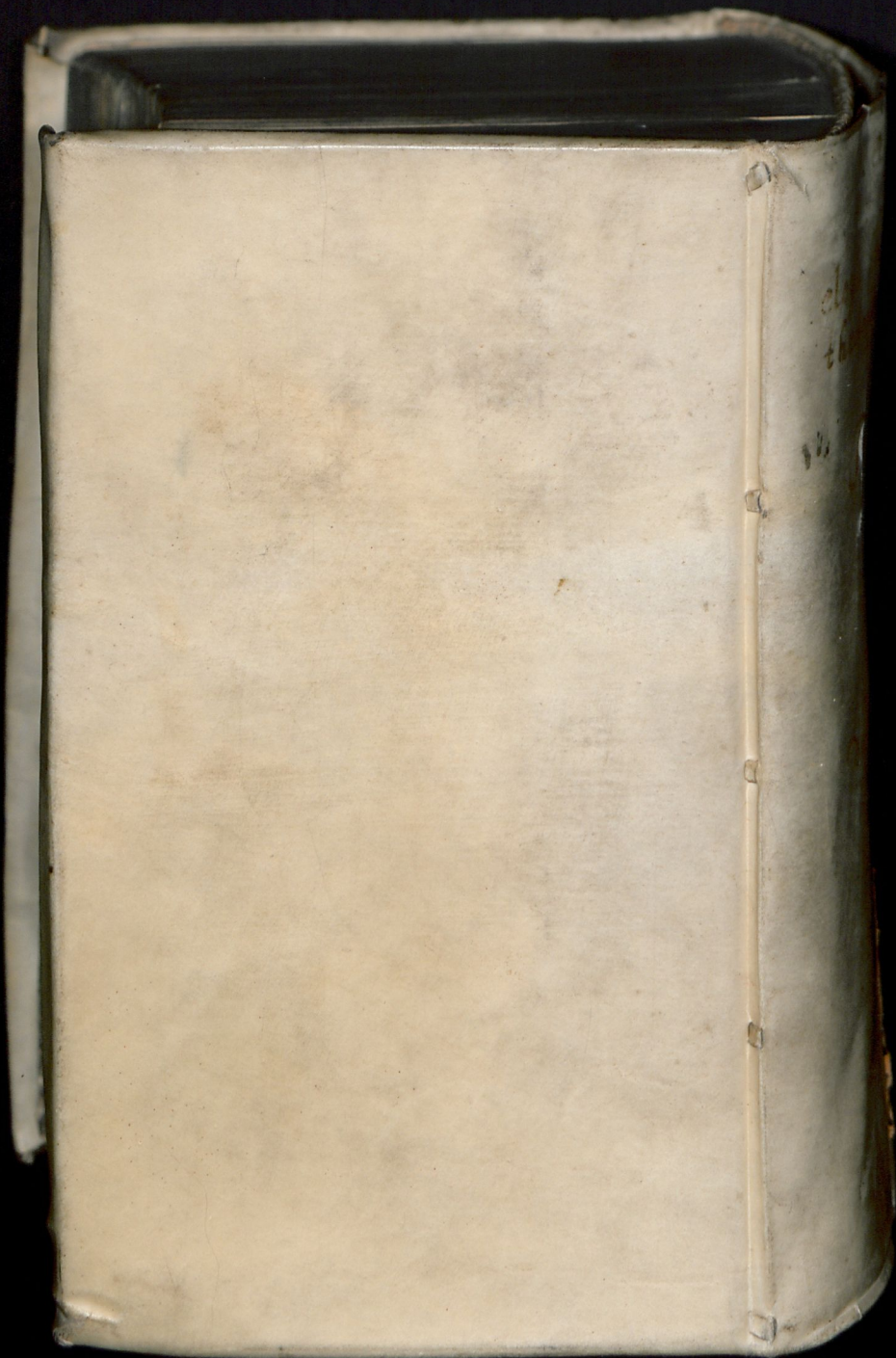
003 016 765

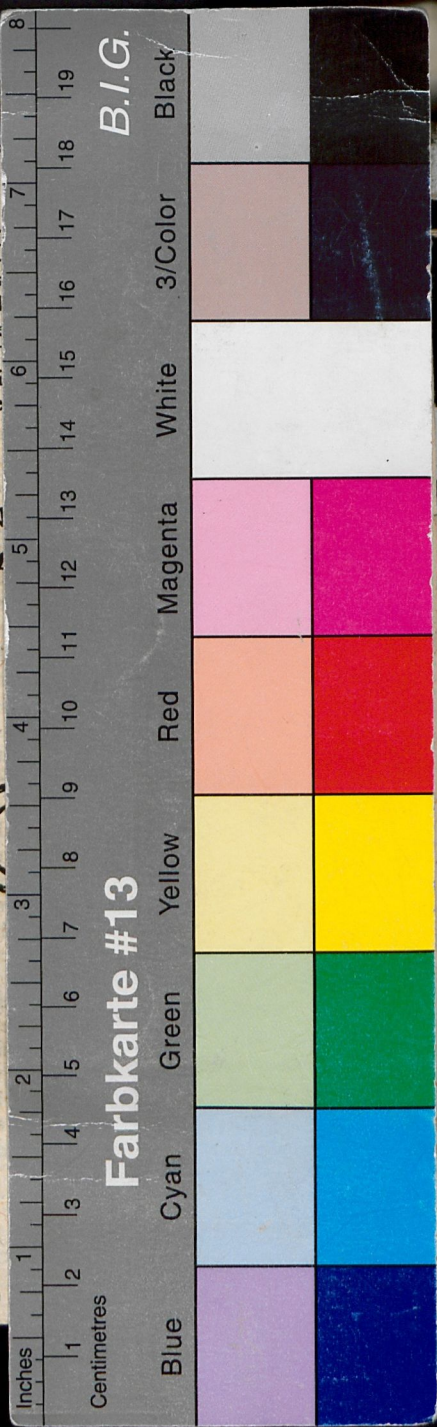
3

sb

4

ELOGIA
PRÆCOCIUM
Quorundam
ERUDITORUM,
Aliorumque

VIRORUM DOCTORUM,
M. Hemmingi Wittenii
NOVEM DECADIBUS

PHILOSOPHORUM, ORATORUM, POETARUM,
HISTORICORUM & PHILOLOGORUM,
superaddenda,

Quo suam nanciscatur integritatem
Philosophorum præstantissimorum
CENTURIA,

Annexo Indice Virorum,
quorum

Vitas ista exhibet,
Collectore

Georgio Henrico Goetzio, D.
Ecclesie Lubec. Superintendente.

LUBECÆ,
Apud PETRUM BÖCKMANNUM,
Typis SAMUELIS STRUCKII, A. MDCCIX.

